วิทยานิพนธ์

ศึกษาโครงสร้างตลาดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันของ
ธนาคารพาณิชย์ไทยจากการควบรวมกิจการของธนาคารต่างประเทศ

STUDY OF THAI COMMERCIAL BANKS'S STRUCTURE AND FACTORS AFFECTING COMPETITIVENESS FROM MERGING BY FOREIGN BANKS

นายวาทิศ กันตะเพ็ง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์	เศรษฐศาสตร์
สาขา	**ภาควิชา**

เรื่อง ศึกษาโครงสร้างตลาดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยจากการควบรวมกิจการของธนาคารต่างประเทศ

Study of Thai Commercial Banks's Structure and Factors Affecting Competitiveness from Merging by Foreign Banks

นามผู้วิจัย นายวาทิศ กันตะเพ็ง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ .....

(อาจารย์กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย, Ph.D.)

กรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์วรนันท์ กิตติอัมพานนท์, M.A.)

กรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตน์ทนา สังข์พงษ์, บธ.ม.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิถี, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๘๑ **เดือน** มกราคม **พ.ศ.** ๒๕๕๑

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ศึกษาโครงสร้างตลาดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยจากการควบรวมกิจการของธนาคารต่างประเทศ

Study of Thai Commercial Banks's Structure and Factors Affecting Competitiveness from Merging by Foreign Banks

โดย

นายวาทิศ กันตะเพ็ง

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
พ.ศ. 2550

วาทิศ กันตะเพ็ง 2550: ศึกษาโครงสร้างตลาดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยจากการควบรวมกิจการของธนาคารต่างประเทศ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย, Ph.D. 133 หน้า

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญที่สุดในตลาดเงิน โดยมีหน้าที่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนและส่งผ่านปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ จากความสำคัญดังกล่าวตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยน่าจะเป็นตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์เพื่อให้เกิดสวัสดิการสังคมสูงสุดต่อส่วนรวม แต่ที่ผ่านมาพบว่าตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยกลับไม่เป็นเช่นนั้นกล่าวคือมีการกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ไม่กี่ราย แต่ภายหลังจากวิกฤติการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตลาดธนาคารพาณิชย์จากการที่ได้ยินยอมให้ธนาคารต่างประเทศเข้ามาควบรวมในธนาคารพาณิชย์ของไทยบางธนาคาร ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์มากขึ้น ซึ่งงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ของไทย โดยจะพิจารณาจากดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนที่ใช้วัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม และนอกจากนี้จะได้ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ของไทยโดยใช้แบบจำลองที่ดัดแปลงมาจากงานวิจัยของ B. Adolfo, S. Roberto and S. Natalia (2000) และงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิอนุกรมเวลารายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2541 -ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2548 รวมทั้งสิ้น 32 ไตรมาส สำหรับการประมาณค่าจะประยุกต์ใช้วิธี Autoregressive Model

ผลการศึกษาที่ได้พบว่าโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือมีการแข่งขันเพิ่มขึ้นโดยพิจารณาจากการกระจุกตัวของสินทรัพย์และรายได้ที่เปลี่ยนแปลงลดลง และพบว่ามีตัวแปรที่ส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยซึ่งในที่นี้ใช้เป็นตัวแทนเพื่อวัดการแข่งขันในตลาดธนาคารพาณิชย์ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยในอดีต, การเปลี่ยนแปลงของ Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร, อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณของเงินให้สินเชื่อ, อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณของเงินฝาก และการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่เหลือรวมทั้งค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนกลับพบว่ามีความสัมพันธ์กับการแข่งขัน แต่ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลในช่วงหลังวิกฤติการณ์ทางการเงิน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีปัจจัยภายนอกมากมายที่อาจมีผลต่อการศึกษา เช่น กฎระเบียบต่างๆ จากธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ทำให้แต่ละธนาคารต้องเร่งแก้ไขปัญหาของตน จึงส่งผลให้ข้อมูลที่ใช้ศึกษาไม่สามารถสะท้อนถึงการแข่งขันได้ดีเท่าที่ควร ประกอบกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ยังไม่มีผู้ศึกษามากนักอาจทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ละเลยตัวแปรบางตัวที่สำคัญบางตัวได้ ดังนั้นหากสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวน่าจะทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วาทิศ กันตะเพ็ง ..... 26 / 12 / 50

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่อประธานกรรมการ

Watis Guntapeng 2007: Study of Thai Commercial Banks's Structure and Factors Affecting Competitiveness from Merging by Foreign Banks. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Miss Kanokwan Chancharoechai, Ph.D. 133 pages.

Commercial bank is one of the most important institutions in the financial market as it is an intermediary in exchanging money and transferring money to the economy. Because of those roles, free competition is vital in the banking industry. However, in the real world, the banking structure is seem to be strong dominated by a few dominant commercial banks which threat oligopoly competition in Thai's commercial market, as a whole. The trend of oligopoly in the banking industry has presented since a consequence of the Asian financial crisis in the year 1997 due to the allowance of foreign banks to flow into Thai market, in a form of mergers and acquisitions. Therefore, this study has 2 objectives. The first purpose is to study Thai Commercial Banks's Structure changes by considering the Hirfindhal-Hirschman index which measures the intensity of competition. Another purpose is to study the other relevant variables which have effects to Thai commercial bank competition by applying B. Adolfo, S. Roberto and S. Natalia (2000) model and so on. The data set used here is secondary data from 1st quarter 1998 to 4th quarter 2005 with the total of 32 observations. In other to estimate AR(q) model for estimation, this study applies.

The result of this study indicates that Thai Commercial Banks's Structure had more competitive, as the decline of profitability in the entire banking industry decline. The proxies of commercial bank competition, namely, growth of net interest margin of the previous period, change in non finance cost to total assets, growth rate of loan amount, growth rate of percentage of deposit amount, change in a 14-days Repurchase Rate.

However Thai Commercial Banks's Structure had more competition, the large bank can possibly seek for exceed profit from the market. Because the data set used after financial crisis, the results may not be sufficiently applied in the future due to different economic environment. In this study has ignored an important variable such as the Bank of Thailand regulations which determine each bank to accelerate to resolve the problem, this study area would will be extended.

วาทิส กันตะเปง 26 / 12 / 50

Student's signature Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณ อ.ดร.กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย ประธานกรรมการที่ปรึกษาเป็นอย่างสูง ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา พร้อมทั้งชี้แนะข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณ รศ.วรนันท์ กิตติอัมพานนท์ และ ผศ.รัตน์ทนา สังข์พงษ์ ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ แนวคิด ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกๆ ท่านที่กรุณาประสาทความรู้ต่างๆ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียนวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณน้องๆ เพื่อนๆ หัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ได้คอยเป็นกำลังใจ และช่วยเหลือผู้เขียนในหลายๆ ด้าน ตั้งแต่เริ่มการศึกษา ระหว่างการศึกษาจนกระทั่งได้จัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว ที่ให้การสนับสนุนและคอยเป็นกำลังใจ ถ้าจะมีความคิดดีเกิดขึ้นจากการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้เขียนขอมอบให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ถ้ามีข้อผิดพลาดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

วาทิศ กันตะเพ็ง

ตุลาคม 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (9)

บทที่ 1 บทนำ 1
- ความสำคัญของปัญหา 1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย 7
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7
- ขอบเขตการวิจัย 8
- นิยามศัพท์ 8

บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี 10
- การตรวจสอบเอกสาร 10
- แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย 15
- แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย 24
- สมมติฐานของการศึกษา 26
- วิธีการวิจัย 28

บทที่ 3 โครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ไทย 36
- โครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ 36

บทที่ 4 ผลการศึกษา 55
- โครงสร้างตลาดและการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยจากการควบรวมกิจการของธนาคารต่างประเทศ 55
- ผลการวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย 57
- ผลการทดสอบค่าสถิติเบื้องต้น 58
- ผลการทดสอบ Unit Root Test 60
- ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาว 62

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย 63
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ 74
สรุปผลการศึกษา 74
ข้อเสนอแนะ 77

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 79

ภาคผนวก 84
ภาคผนวก ก ค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์แมน (HHI) 85
ภาคผนวก ข ชุดข้อมูลที่ใช้ในแบบจำลอง 90
ภาคผนวก ค การทดสอบค่าสถิติเบื้องต้น 96
ภาคผนวก ง การทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Stationary) 99
ภาคผนวก จ การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Co-integration) 110
ภาคผนวก ฉ การตรวจสอบปัญหา Multicollinearity
และปัญหา Heteroscedasticity 122
ภาคผนวก ช ลำดับเหตุการณ์ในช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ 125

ประวัติการศึกษา และการทำงาน 133

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ตัวเลขแสดงส่วนแบ่งสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยในปี พ.ศ. 2539 - 2548	3
1.2	ตัวเลขแสดงส่วนแบ่งรายได้ของธนาคารพาณิชย์ไทยในปี พ.ศ. 2539 - 2548	4
1.3	ธนาคารพาณิชย์ไทยที่ถูกเข้าควบรวมจากธนาคารต่างประเทศ ช่วงปี พ.ศ. 2541 - 2542	6
3.1	เงินฝากจากภาคครัวเรือนของสถาบันการเงินแต่ละประเภท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 - 2540	39
3.2	ส่วนแบ่งการตลาดด้านสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ของไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2543	41
3.3	ตัวเลขแสดงสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อแยกตามภาคธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย ณ สิ้นปี พ.ศ. 2540	45
3.4	เกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้และการตั้งสำรองของธนาคารแห่งประเทศไทย	49
3.5	กฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ประกาศให้สถาบันการเงินทยอยตั้งเงินทุนสำรองสำหรับหนี้จัดชั้น	50
4.1	ค่าสถิติเบื้องต้น (Preliminary Statistics)	59
4.2	ผลการทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (Stationary) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90%	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.3	แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาวของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระต่างๆ ของแบบจำลองตามวิธีของ Engle and Granger	62
4.4	แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Ordinary Least Square: OLS	64
ตารางผนวกที่		
ก1	แสดงสินทรัพย์และรายได้ของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 ธนาคารที่ใช้เป็นตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2548	86
ก2	แสดงค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์แมน (HHI) ของสินทรัพย์และรายได้ของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 ธนาคารที่ใช้เป็นตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2548	88
ข1	ชุดข้อมูลของตัวแปรที่ระดับ (ชุดที่ 1)	91
ข2	ชุดข้อมูลของตัวแปรที่ระดับ (ชุดที่ 2)	92
ข3	ชุดข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลง (ชุดที่ 1)	93
ข4	ชุดข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลง (ชุดที่ 2)	94
ค1	ค่าสถิติเบื้องต้นของข้อมูลที่ระดับ (At Level)	97
ค2	ค่าสถิติเบื้องต้นของข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลง (Growth Rate)	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
ง1	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (S)	100
ง2	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (RR)	100
ง3	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (NFC)	101
ง4	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (HHI_AST)	101
ง5	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (FBANK_AST)	102
ง6	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (LEND)	102
ง7	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (DEP)	103
ง8	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (INF)	103
ง9	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (RP_14)	104
ง10	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GDP)	104
ง11	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GS)	105
ง12	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GRR)	105
ง13	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (ΔNFC)	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
ง14	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GHHI_AST)	106
ง15	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GFBANK_AST)	107
ง16	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GLEND)	107
ง17	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GDEP)	108
ง18	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (INF)	108
ง19	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (ΔRP_14)	109
ง20	การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GGDP)	109
จ1	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GRR	111
จ2	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GRR	111
จ3	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ ΔNFC	112
จ4	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ ΔNFC	112
จ5	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GHHI_AST	113
จ6	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GHHI_AST	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
จ7	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GFBANK_AST	114
จ8	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GFBANK_AST	114
จ9	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GLEND	115
จ10	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GLEND	115
จ11	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GDEP	116
จ12	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GDEP	116
จ13	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ INF	117
จ14	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ INF	117
จ15	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ ΔRP_14	118
จ16	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ ΔRP_14	118
จ17	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GGDP	119
จ18	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GGDP	119
จ19	การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับข้อมูลทุกตัวในแบบจำลอง	120

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
จ20	การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับข้อมูลทุกตัวในแบบจำลอง	121
ฉ1	Correlation Matrix ของข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลง	123
ฉ2	การทดสอบปัญหา Heteroskedasticity	123
ช1	ลำดับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องและการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน	126
ช2	ลำดับเหตุการณ์การเข้ามาควบรวมกิจการในธนาคารพาณิชย์ไทยจากธนาคารต่างชาติหลังวิกฤติการณ์การทางการเงินปี พ.ศ. 2540	131

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	สัดส่วนการถือครองเงินออมของประชาชนของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2540 - 2548	2
2.1	แสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนเกินของผู้บริโภค	17
2.2	แสดงการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงิน	23
3.1	แสดงโครงสร้างธนาคารพาณิชย์ไทย ณ สิ้นปี พ.ศ. 2543	52
4.1	แสดงการเคลื่อนไหวของการกระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยทางด้านสินทรัพย์	55
4.2	แสดงการเคลื่อนไหวของการกระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยทางด้านรายได้	56

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนั้นจำเป็นต้องอาศัยเงินทุนและที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญที่สุดในตลาดการเงิน โดยมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediary) ในการแลกเปลี่ยนและส่งผ่านปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจด้วยการระดมเงินออมจากภาคเศรษฐกิจที่มีเงินเหลือ (Surplus Unit) ในรูปของการรับฝากเงินและนำไปจัดสรรในการปล่อยกู้ให้กับภาคธุรกิจที่ต้องการเงินลงทุน (Deficit Units) และนอกจากนี้อีกบทบาทที่สำคัญ คือ การให้บริการเกี่ยวกับธุรกรรมด้านการเงินที่ทำให้ภาคเศรษฐกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ และภาครัฐบาล สามารถปรับรูปแบบการบริโภค การใช้จ่าย การลงทุน และการออมให้เหมาะสมกับความต้องการของตนและเป็นไปโดยสะดวก จากบทบาทดังกล่าวธนาคารพาณิชย์จึงมีหน้าที่สำคัญในการดูแลและมีความรับผิดชอบในการกระจายเงินทุน เนื่องจากเงินทุนเหล่านี้มาจากเงินฝากของประชาชน ดังนั้นนับว่าธนาคารพาณิชย์จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อเสถียรภาพทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

เมื่อพิจารณาตัวเลขสัดส่วนการถือครองเงินออมในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย (ภาพที่ 1.1) พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2548 ที่ผ่านมา สัดส่วนการถือครองเงินออมในระบบเศรษฐกิจจะถูกถือครองโดยธนาคารพาณิชย์มากกว่าร้อยละ 75 ของเงินออมทั้งหมดและส่วนที่เหลือจะถูกถือครองโดยสถาบันการเงินอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์เป็นผู้มีความสำคัญอย่างมากต่อเงินออมของประเทศไทย ดังนั้นภาครัฐบาลจึงต้องมีนโยบายให้ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความมั่นคงและน่าเชื่อถือและมีการแข่งขันที่ตั้งอยู่ในกรอบของผลประโยชน์ส่วนรวม ในอดีตที่ผ่านมาจึงมีการปกป้องภาคธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์แห่งใหม่ขึ้น แต่ยินยอมให้มีการเปิดสาขาเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งเป็นการกีดกันการเข้ามาแข่งขันของผู้ประกอบการรายใหม่และส่งผลให้ระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยมีลักษณะถูกผูกขาดจากกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่มีอยู่เดิมโดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่

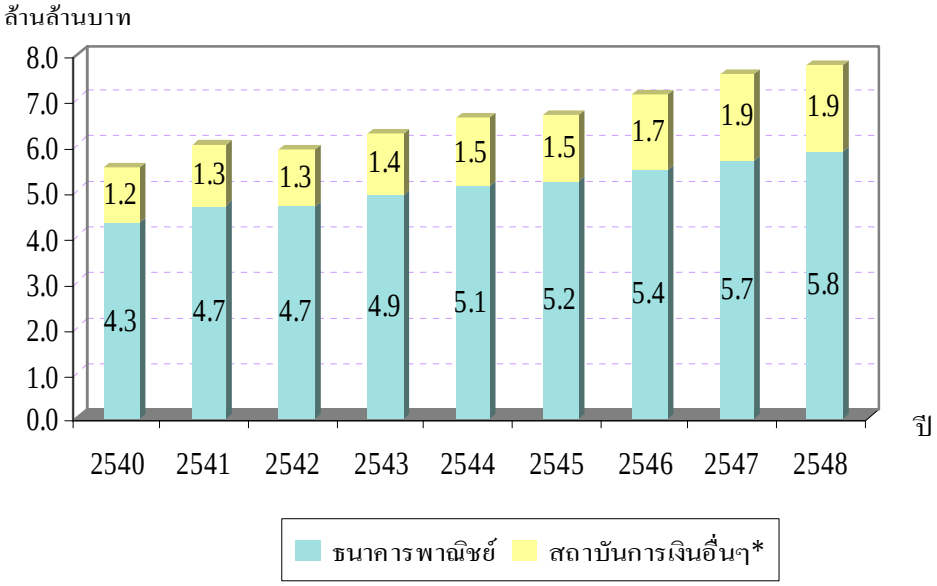

ภาพที่ 1.1 สัดส่วนการถือครองเงินออมของประชาชนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 - 2548

หมายเหตุ: * สถาบันการเงินอื่นๆ ประกอบด้วย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ บริษัทเงินทุนและกลุ่มบริษัทประกันฯ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

แม้ว่าในช่วงหลังที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทยจะตระหนักถึงการผูกขาดของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่มากขึ้น จึงได้ออกมาตรการการส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถเปิดสาขาได้มากกว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ และนอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2522 ก็ได้ออกมาตรการช่วยเหลือในการแข่งขัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขั้นสูงไว้เพื่อให้แต่ละธนาคารพาณิชย์สามารถปรับอัตราดอกเบี้ยได้ตามความเหมาะสม ซึ่งทำให้ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็กมีความสามารถแข่งขันในตลาดได้มากขึ้น โดยสามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของตนสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่เพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าที่ต้องการพึ่งพาเงินกู้จากนอกระบบ แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ยังคงสามารถครองสัดส่วนตลาดในระดับสูงอยู่นั้นเอง

จากพฤติกรรมดังกล่าวจึงเป็นโอกาสให้กับธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ได้แสวงหากำไรสูงสุดในตลาดโดยมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของตนเอง ขณะที่

ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็กจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยของตนเองตามธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่และบวกด้วยส่วนต่างเพื่อดึงดูดเงินฝากจากลูกค้า แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาส่วนแบ่งการตลาดที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ยังคงครองสัดส่วนเป็นจำนวนสูง โดยหากพิจารณาทางด้านสินทรัพย์และรายได้ของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 อันดับแรก (ตารางที่ 1.1 และตารางที่ 1.2) ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 พบว่า ทั้ง 5 ธนาคารครองส่วนแบ่งการตลาดมากกว่าร้อยละ 50 ของธนาคารทั้งระบบ

ตารางที่ 1.1 ตัวเลขแสดงส่วนแบ่งสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยในปี พ.ศ. 2539 - 2548

(หน่วย: พันล้านบาท)

ปี	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ	5,536 *(100%)*	5,959 *(100%)*	5,571 *(100%)*	5,408 *(100%)*	5,487 *(100%)*	5,665 *(100%)*	5,779 *(100%)*	6,122 *(100%)*	7,271 *(100%)*	7,987 *(100%)*
ธ.กรุงเทพ	1,155 *(21%)*	1,409 *(23%)*	1,267 *(22%)*	1,183 *(21%)*	1,236 *(22%)*	1,249 *(22%)*	1,245 *(21%)*	1,359 *(22%)*	1,400 *(19%)*	1,393 *(17%)*
ธ.กรุงไทย	716 *(12%)*	791 *(13%)*	1,065 *(19%)*	993 *(18%)*	990 *(18%)*	976 *(17%)*	1,058 *(18%)*	1,134 *(18%)*	1,149 *(15%)*	1,160 *(14%)*
ธ.กสิกรไทย	646 *(11%)*	795 *(13%)*	704 *(12%)*	727 *(13%)*	767 *(13%)*	774 *(13%)*	761 *(13%)*	821 *(13%)*	824 *(11%)*	621 *(7%)*
ธ.ไทยพาณิชย์	541 *(9%)*	717 *(12%)*	706 *(12%)*	685 *(12%)*	711 *(13%)*	715 *(12%)*	667 *(11%)*	736 *(12%)*	755 *(10%)*	808 *(10%)*
ธ.กรุงศรีอยุธยา	422 *(7%)*	494 *(8%)*	483 *(8%)*	442 *(8%)*	431 *(7%)*	439 *(7%)*	464 *(8%)*	516 *(8%)*	568 *(7%)*	636 *(7%)*
รวม 5 ธนาคารใหญ่	3,481 *(60%)*	4,207 *(69%)*	4,227 *(73%)*	4,030 *(72%)*	4,136 *(73%)*	4,154 *(71%)*	4,196 *(71%)*	4,567 *(73%)*	4,697 *(62%)*	4,619 *(55%)*

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ สัดส่วนสินทรัพย์แต่ละธนาคารต่อสินทรัพย์รวมทั้งระบบ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549)

ตารางที่ 1.2 ตัวเลขแสดงส่วนแบ่งรายได้ของธนาคารพาณิชย์ไทยในปี พ.ศ. 2539 - 2548

(หน่วย: พันล้านบาท)

ปี	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ	562 *(100%)*	688 *(100%)*	660 *(100%)*	348 *(100%)*	314 *(100%)*	288 *(100%)*	261 *(100%)*	246 *(100%)*	248 *(100%)*	314 *(100%)*
ธ.กรุงเทพ	118 *(21%)*	133 *(19%)*	113 *(17%)*	65 *(19%)*	67 *(21%)*	60 *(21%)*	52 *(20%)*	48 *(20%)*	48 *(19%)*	56 *(18%)*
ธ.กรุงไทย	76 *(13%)*	80 *(12%)*	84 *(13%)*	49 *(14%)*	42 *(13%)*	39 *(14%)*	40 *(15%)*	40 *(16%)*	46 *(19%)*	50 *(16%)*
ธ.กสิกรไทย	70 *(13%)*	80 *(12%)*	76 *(12%)*	45 *(13%)*	41 *(13%)*	38 *(13%)*	33 *(13%)*	31 *(13%)*	31 *(13%)*	37 *(12%)*
ธ.ไทยพาณิชย์	28 *(5%)*	39 *(6%)*	72 *(11%)*	41 *(12%)*	36 *(12%)*	33 *(11%)*	30 *(12%)*	27 *(11%)*	27 *(11%)*	32 *(10%)*
ธ.กรุงศรีอยุธยา	44 *(8%)*	53 *(8%)*	54 *(8%)*	27 *(8%)*	22 *(7%)*	19 *(7%)*	19 *(7%)*	19 *(8%)*	20 *(8%)*	24 *(8%)*
รวม 5 ธนาคารใหญ่	336 *(60%)*	386 *(57%)*	400 *(61%)*	227 *(66%)*	209 *(66%)*	190 *(66%)*	175 *(67%)*	166 *(68%)*	173 *(70%)*	199 *(64%)*

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ สัดส่วนรายได้แต่ละธนาคารต่อรายได้รวมทั้งระบบ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549)

โดยจากลักษณะของโครงสร้างตลาดพบว่าตลาดที่มีการผูกขาดหรือมีการแข่งขันน้อยจะทำให้มีการตั้งราคาของสินค้าเพื่อแสวงหากำไรเพิ่มขึ้นและส่งผลต่อการกระจายรายได้ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียสวัสดิการของสังคมในที่สุด ดังนั้นนโยบายการเปิดเสรีทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเป็นทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาของตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทย

การเปิดเสรีทางการเงินของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2535 โดยยินยอมให้ธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศเข้ามาในตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลา ดังนี้

1. ก่อนวิกฤติการทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 การเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศช่วงนั้นอยู่ในรูปของการนำเงินทุนที่มีต้นทุนทางด้านดอกเบี้ยต่ำจากต่างประเทศเข้ามาเสริมสภาพ

คล่องในช่วงที่เศรษฐกิจไทยกำลังขยายตัวอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อลดช่องว่างระหว่างการลงทุนกับการออมในประเทศ อย่างไรก็ตามการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยกับสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศส่วนมากจะอยู่ในรูปกิจการวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facilities: BIBF) ซึ่งก็คือการนำแหล่งเงินกู้ราคาถูกมาจากต่างประเทศโดยผ่านธนาคารขนาดใหญ่ ดังนั้นช่วงก่อนเกิดวิกฤติการทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยจึงกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว ส่วนธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีต้นทุนสูงจึงเน้นไปที่การลงทุนภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า แต่ก็มีความเสี่ยงของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-performing Loans) สูงด้วยเช่นกัน

2. หลังวิกฤติการทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 การปล่อยสินเชื่อทั้งระบบได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและกลายเป็นปัญหาของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมดในปัจจุบัน โดยปัญหาหลักนั้นมาจากหนี้เสียจำนวนมหาศาลจากภาคอสังหาริมทรัพย์ และได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังระบบเศรษฐกิจและการเงินโดยรวมของประเทศ จากปัญหาในครั้งนั้นทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ซึ่งเงินกู้จำนวนดังกล่าวเต็มไปด้วยเงื่อนไขมากมาย อาทิเช่น การกำหนดให้สถาบันการเงินของไทยคงระดับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงเป็นเวลานานและการกำหนดให้การปล่อยสินเชื่อมีความเข้มงวดอย่างมาก และที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ คือ การยินยอมให้ธนาคารจากต่างชาติเข้ามามีบทบาทในสถาบันการเงินไทย ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็กที่มีฐานเงินทุนน้อยและไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนไว้ได้จำเป็นต้องปรับตัวโดยให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาถือหุ้น[1] เพื่อเสริมความแข็งแกร่งให้กับธนาคารของตน

จากนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ต้องการเปิดเสรีทางการเงิน ประกอบกับการที่ต้องแก้ไขปัญหาของสถาบันการเงินจากวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ควบคู่กันไป ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็กต้องยินยอมให้ธนาคารจากต่างประเทศเข้าควบรวมกิจการเพื่อช่วยเหลือด้านเงินทุน (ตารางที่ 1.3) ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่าเงินลงทุนที่เข้ามาเสริมสภาพคล่องจำนวนมากนี้ จะทำให้เกิดการแข่งขันมากขึ้นในตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยด้วย

---

[1] แก้ไขพระบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2502 (ฉบับที่2) เรื่อง ผ่อนผันให้ชาวต่างชาติถือหุ้นในธนาคารพาณิชย์ในอัตราที่สูงกว่าร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียน เป็นระยะเวลา 10 ปี (เดิมไม่เกินร้อยละ 25) หลังจากนั้นจะไม่มีการบังคับขาย แต่ห้ามซื้อหุ้นเพิ่มอีกจนกว่าสัดส่วนจะลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ 49

ตารางที่ 1.3 ธนาคารพาณิชย์ไทยที่ถูกเข้าควบรวมจากธนาคารต่างประเทศช่วงปี พ.ศ. 2541 - 2542

ธนาคารที่ถูกควบรวม	ธนาคารที่เข้าร่วมทุน (ประเทศ)	จำนวนเงินที่เข้าร่วมทุน (พันล้านบาท)	สัดส่วนเงินร่วมทุนต่อทุนจดทะเบียนเดิม	หมายเหตุ
ธนาคารเอเชีย	ABN Ambro (Netherlands)	28.7	ร้อยละ 80.7	31 ส.ค. 41 ธนาคารเอบีเอ็นฯ (ABN Ambro) เข้าถือหุ้นใหญ่ร้อยละ 75 และต่อมาได้เพิ่มทุนอีก รวมเป็นเงิน 28.7 พันล้านบาท
ธนาคารรัตนสิน	UOB (Singapore)	5.1	ร้อยละ 75	29 พ.ย. 42 ธนาคารยูไนเต็ดโอเวอร์ซีย์ฯ (UOB) ซื้อหุ้นร้อยละ 75.02
ธนาคารนครธน	Standard Chartered (England)	2.4	ร้อยละ 75	10 ก.ย. 2542 ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ฯ (Standard Chartered) เข้าซื้อหุ้นร้อยละ 75 (1 ต.ค.48 เข้าควบรวมกับธนาคารสแตนดาร์ดชาเตอร์ สาขากรุงเทพ และเปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย))
ธนาคารไทยทนุ	DBS (Singapore)	3.0	ร้อยละ 52	ต้นปี พ.ศ. 2542 ธนาคารไทยทนุได้เพิ่มทุนและมีผู้ถือหุ้นจากธนาคารดีบีเอสฯ (DBS) เข้ามาร้อยละ 75 ต่อมาได้เพิ่มทุนอีกครั้งทำให้จำนวนหุ้นของธนาคาร ดีบีเอสลดลงเหลือร้อยละ 52 ของทุนชำระใหม่

ที่มา: คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ: ศสปป. (2545)

จากบทบาทและความสำคัญของธนาคารพาณิชย์ไทยข้างต้น เมื่อได้ทำการวิเคราะห์สัดส่วนทางการตลาดพบว่าโครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยมีการกระจุกตัวอยู่ที่ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ไม่กี่ราย ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าหลังจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยินยอมให้ธนาคารต่างประเทศเข้ามาร่วมทุนในธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กของไทย และได้นำความได้เปรียบทางด้านต้นทุนทางการเงินเข้ามาแล้วจะส่งผลให้ตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ตลอดจนมีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัวกำหนดการแข่งขันดังกล่าว เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาโครงสร้างตลาดและการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยจากการเข้าควบรวมกิจการของธนาคารจากต่างประเทศ

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่ออธิบายถึงโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยในช่วงหลังเกิดวิกฤติการทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ธนาคารพาณิชย์ของไทย 4 แห่งถูกเข้ารวมกิจการจากธนาคารต่างประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพการแข่งขันที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ในงานวิจัยจะได้นำปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาของตลาดธนาคารพาณิชย์มาร่วมพิจารณา เพื่อจะได้ทราบว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขันในตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทย พร้อมทั้งทิศทางและขนาดของความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัว ซึ่งทั้งหมดจะได้นำมาสรุปให้เห็นภาพรวมของโครงสร้างและการแข่งขันในตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทย เพื่อให้ผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านธนาคารสามารถนำมาศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาโครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ของไทยและเป็นฐานในการศึกษาเพิ่มเติม

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาถึงการกระจุกตัวและการแข่งขันของตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยหลังจากที่มีการเข้ามาควบรวมกิจการของธนาคารจากต่างประเทศใน 4 ธนาคารพาณิชย์ของไทย คือ ธนาคารไทยนุ ธนาคารรัตนสิน ธนาคารเอเชีย และธนาคารนครธน โดยการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ก่อนการเข้าควบรวมกิจการ คือ ปี พ.ศ. 2538 - 2540 และหลังการเข้าควบรวมกิจการ คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 - 2548 เพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น ซึ่งการศึกษาทั้งหมดจะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการวิเคราะห์โดยจะเก็บรวบรวมเป็นรายปี รวมทั้งสิ้น 11 ปี

ในส่วนของแบบจำลองที่วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์จะใช้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่คำนวณโดยทางอ้อมเป็นตัวแทนในการวัดการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้เพื่อขจัดปัญหาของความเสี่ยงที่แฝงอยู่ในอัตราดอกเบี้ยที่คำนวณโดยทางตรง (วัสยา ลิ้มธรรมมหิศร, 2545) ซึ่งการศึกษาส่วนนี้จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เช่นเดียวกัน โดยจะเก็บรวมรวมเป็นรายไตรมาส ย้อนหลังเป็นระยะเวลา 8 ปี ตั้งแต่ ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2541 - ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2548 รวมทั้งสิ้น 32 ไตรมาส ทั้งนี้ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเป็นไปตามเงื่อนไขตามข้อจำกัดของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

นิยามศัพท์

ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยคำนวณโดยทางตรง (Ex-ante Spreads) หมายถึง การวัดความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมและอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก โดยคำนวณมาจากความแตกต่างด้านอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาให้กู้เงินยืม และอัตราดอกเบี้ยจ่ายตามสัญญาในการเงินฝาก

ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยคำนวณโดยทางอ้อม (Ex-post Spreads) หมายถึง การวัดความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมและอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก โดยคำนวณผ่านความแตกต่างระหว่างรายรับด้านอัตราดอกเบี้ยรับจริงและรายจ่ายด้านอัตราดอกเบี้ยที่จ่ายจริง หรือเรียกว่า Net Interest Margin โดยที่

1. รายรับด้านอัตราดอกเบี้ยรับ หมายถึง สัดส่วนของรายได้ของธนาคารด้านดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อต่อผลรวมของต้นทุนของเงินให้สินเชื่อ ซึ่งได้แก่ เงินให้สินเชื่อ รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงินที่มีดอกเบี้ย

รายรับด้านอัตราดอกเบี้ยรับ คือ $\frac{\text{รายได้ดอกเบี้ยรับและเงินปันผล}}{\text{เงินให้สินเชื่อ + รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงินที่มีดอกเบี้ย}}$

2. รายจ่ายด้านอัตราดอกเบี้ยจ่าย คือ สัดส่วนของค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินรับฝากต่อผลรวมของต้นทุนเงินรับฝาก ซึ่งได้แก่ จำนวนเงินฝาก หนี้สินจ่ายเมื่อทวงถาม รายการระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ย และจำนวนเงินให้กู้ยืม

รายจ่ายด้านอัตราดอกเบี้ยจ่าย คือ $\frac{\text{ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย}}{\text{เงินฝาก+หนี้สินจ่ายเมื่อทวงถาม +รายการระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ย+เงินกู้ยืม}}$

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

การตรวจสอบเอกสาร

หยกพร ตันติเศวตรัตน์ (2529) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่อิทธิพลต่อการดำเนินงานของธนาคารไทย ได้แก่ ส่วนแบ่งตลาดด้านเงินฝากและอัตราการขยายตัวของสินทรัพย์ โดยเป็นการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2522 - 2526 ในรูปแบบของ Regression Analysis เพื่อศึกษาว่าตัวแปรใดมีผลมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่ใช้อัตรากำไรในรูปของ Return on Asset โดยใช้กำไรก่อนหักภาษีในปีที่ t เทียบกับอัตราร้อยละของสินทรัพย์เฉลี่ยในปีที่ t เป็นตัว Proxy

ผลการศึกษาพบว่าส่วนแบ่งการตลาดแต่ละธนาคารเป็นตัวแทนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยอย่างมีนัยสำคัญ ธนาคารที่ส่วนแบ่งการตลาดสูงนั้น จะสามารถทำกำไรสูงขึ้นไปด้วย ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าส่วนแบ่งการตลาดเป็นตัวสะท้อนถึงความสามารถ หรือประสิทธิภาพในการประกอบการของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะตกอยู่ในกลุ่มของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ นอกจากนี้ปัจจัยด้านอัตราการขยายตัวของธนาคารพาณิชย์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตรากำไร

ดาเรศ วีระพันธ์ (2538) ได้ศึกษาผลของการกระจุกตัวที่มีต่อการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยเป็นการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2531 - 2537 หลังจากมีการปฏิรูปทางการเงินว่าผลของการกระจุกตัวทำให้โครงสร้างตลาดของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นเปลี่ยนแปลงอย่างไร และทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม โดยการศึกษาโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ครั้งนั้น ได้ใช้ข้อมูลของแต่ละธนาคารมาวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ โดยใช้สูตรการวัดการกระจุกตัวแบบสมบูรณ์ (Concentration Ratio: CR) และค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮช์แมน (Hirfindhal-Hirschman Index: HHI) ในการวิเคราะห์ และใช้การประมาณค่าในรูปสมการถดถอย (Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary Least Squares: OLS) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างตลาดกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ตลอดจนปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม

ผลการวิเคราะห์พบว่าตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยมีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ มีการกระจุกตัวเกิดขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ ซึ่งการกระจุกตัวนี้มีความสัมพันธ์กับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมและการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม สำหรับปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมพบว่ามีปริมาณเงินระบบเศรษฐกิจ ดัชนีราคาผู้บริโภค ปริมาณเงินให้สินเชื่อ และอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศ

วัสยา ลิ้มธรรมมหิศร (2545) ได้ศึกษาถึงการเข้ามามีบทบาทของธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศในปี พ.ศ. 2540 ว่าจะส่งผลกับการแข่งขันในตลาดธนาคารพาณิชย์อย่างไร โดยใช้ตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 4 รายแรก ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ ที่ครองส่วนแบ่งตลาดมากกว่าร้อยละ 50 เป็นตัวแทน และทำการวัด Performance ของธนาคารพาณิชย์ไทยในสองด้านด้วยกัน ได้แก่ ระดับราคา และประสิทธิภาพในการดำเนินการ

โดยงานวิจัยของวัสยา ลิ้มธรรมมหิศร ชิ้นนี้ได้อธิบายถึงการวัดระดับราคาโดยใช้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างเงินฝากและสินเชื่อ (Interest Spreads) ว่าเป็นตัวอธิบายว่าสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจตลาดกับอัตราดอกเบี้ยได้ดีกว่าการพิจารณาด้านเงินฝากหรือเงินให้สินเชื่อทีละด้าน ซึ่งส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยนี้สามารถคิดคำนวณได้โดยคำนวณจากทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยก่อนหน้านี้ของพุธชงค์ พันธ์สุจริตไทย ดังนี้

1. ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยโดยทางตรง (Ex-ante Spreads) คือ การวัดความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาให้กู้ยืมเงินและอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเงินฝาก

2. ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยคำนวณโดยทางอ้อม (Ex-post Spreads) คือ การวัดผ่านความแตกต่างระหว่างรายรับด้านอัตราดอกเบี้ยรับจริง (รายได้ดอกเบี้ยรับและเงินปันผลต่อเงินให้สินเชื่อรายการระหว่างธนาคาร และตลาดเงินที่มีดอกเบี้ย) และรายจ่ายด้านอัตราดอกเบี้ยที่จ่าย (ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยต่อเงินฝาก หนี้สินจ่ายเมื่อทวงถาม รายการระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ย เงินกู้ยืม) หรือเรียกว่า Net Interest Margin

ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่จะใช้วิธีวัดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยโดยทางอ้อม (Ex-post Spreads) เป็นตัววัดประสิทธิภาพในการทำกำไร เนื่องจากวิธีทางตรง (Ex-ante Spreads) จะถูกทำให้เบี่ยงเบนในแง่ความแตกต่างด้านความเสี่ยงที่สะท้อนผ่านอัตราดอกเบี้ยที่เป็นผลตอบแทน

โดยเฉพาะการศึกษาในประเทศที่กำลังพัฒนาจะมีส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วเนื่องจากต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการปล่อยกู้สูงกว่านั้นเอง และนอกจากนี้ยังประสบปัญหาที่ว่าข้อมูลที่มีส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปของอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยโดยรวมของอุตสาหกรรม แต่สำหรับงานวิจัยของวัสยา ลิ้มธรรมมหิศร ชิ้นนี้กลับใช้วิธีวัดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยโดยทางตรง (Ex-ante Spreads) เป็นตัวแทนเนื่องจากความจำกัดของข้อมูลในช่วงปีทำการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2544 ซึ่งช่วงดังกล่าวเป็นช่วงเวลาก่อนและหลังเหตุการณ์การเกิดวิกฤติการทางเศรษฐกิจและการเงินในปี พ.ศ. 2540 ที่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆพยายามชะลอการปล่อยสินเชื่อเพราะเกรงว่าจะก่อให้เกิดหนี้ไม่เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้นอีก

โดยผลการศึกษาพบว่าการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศกลับทำให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มมากขึ้น หมายถึง มีการแข่งขันกันลดลง ซึ่งตรงข้ามกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และพบการแข่งขันในด้านอื่นๆที่ไม่ใช่การแข่งขันด้านราคากลับเพิ่มขึ้นแทน อาทิเช่น กลยุทธ์ทางการตลาด ผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ และคุณภาพของการบริการ

พุธชงค์ พันธ์สุจริตไทย (2546) ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและโครงสร้างตลาดที่มีผลต่อส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย (Net Interest Margins: NIM) ของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยเป็นการศึกษาหลังจากเกิดปัญหาภาวะเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งพบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ (3 เดือน) มีอัตราเพิ่มขึ้นช้ากว่าการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (MLR) ทำให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย (Spread) ทั้ง 2 มีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ถูกมองว่าเป็นผู้เอาเปรียบประชาชน แต่หากพิจารณาถึงส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย Net Interest Margins: NIM ซึ่งเป็นค่าที่ใช้สะท้อนการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์อย่างง่ายโดยดูจากสัดส่วนรายรับอัตราดอกเบี้ยสุทธิต่อสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ จะพบว่าค่าเฉลี่ยของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย NIM มีการปรับตัวลดลง

โดยการศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ถึงตัวแปรทางด้านจุลภาคที่มีผลต่อ Net Interest Margins ของแต่ละขนาดของธนาคาร และสำหรับตัวแปรด้านมหภาคซึ่งถือว่าทุกธนาคารต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านมหภาคเหมือนกันแต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะต่างเวลากัน ซึ่งจะเรียกส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยในส่วนนี้ว่า Pure Spread โดยการศึกษาในครั้งนี้นั้นพุธชงค์ได้แสดงการคำนวณส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยไว้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารเรียกร้อง (Ex-ante Spreads) ซึ่งคำนวณจากผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (ใช้อัตราดอกเบี้ย MLR) และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน) วิธีที่ 2 ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่

ธนาคารรับ (Ex-Post Spreads) ซึ่งคำนวณจากผลต่างระหว่างผลตอบแทนจากดอกเบี้ยและเงินปันผลของสินเชื่อ เงินลงทุนและรายการในตลาดเงินระยะสั้น หักด้วยอัตราดอกเบี้ยจ่ายที่เป็นต้นทุนของสินทรัพย์เหล่านั้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ของพุธชงค์ได้ใช้การคำนวณส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยด้วยวิธีที่ 2 ในการศึกษา เนื่องจากเป็นวิธีที่ใช้โดยทั่วไปในการศึกษาในต่างประเทศและเพื่อลดข้อโต้แย้งของการใช้อัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวแทนของวิธีที่ 1

สำหรับผลการศึกษาพบว่าตัวแปรทางด้านมหภาคที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง Pure Spread ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะเวลา 7 วัน และลักษณะโครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์

จากการศึกษาของพุธชงค์ พันธ์สุจริตไทย ทำให้ทราบว่าการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจต่างๆ มีผลกับอัตราดอกเบี้ยทั้งทางด้านเงินฝากและเงินกู้ หรือเรียกว่าส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย และทราบว่ามีวิธีการคำนวณส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยนี้ 2 วิธี โดยการคำนวณโดยวิธีที่ 2 (ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารรับ - Ex-post Spreads) เป็นการคำนวณที่ถูกใช้ในงานศึกษาทั่วไปในต่างประเทศและสามารถลดข้อจำกัดของการใช้อัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวแทนของวิธีที่ 1 (ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารเรียกร้อง - Ex-ante Spreads)

Barajas, Steiner, and Salazer (2000) ได้ศึกษาเรื่อง The Impact of Liberalization and Foreign Investment in Columbia's financial Sector โดยเป็นการศึกษาในกลุ่มธนาคารของประเทศโคลัมเบีย ในช่วงก่อนเปิดเสรีทางการเงิน (ปี ค.ศ. 1974 - 1988) และช่วงหลังเปิดเสรีทางการเงิน (ปี ค.ศ. 1991 - 1996) โดยทั้ง 2 ช่วงใช้ตัวแทนของธนาคาร 22 แห่ง ซึ่งงานชิ้นนี้อยู่บนพื้นฐานของการทำกำไรสูงสุดของธนาคาร โดยแบบจำลองได้กำหนดส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเป็นฟังก์ชั่นกับต้นทุนการดำเนินงาน ระบบการเก็บภาษี อำนาจผูกขาด และคุณภาพของลูกหนี้

ผลการศึกษาพบว่าการเปิดเสรีทางการเงินทำให้มีการแข่งขันในตลาดธนาคารมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่ามีความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมของธนาคารรัฐและธนาคารเอกชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีปรากฏว่ามีการผูกขาดในธนาคารเอกชน แต่มีส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยกับต้นทุนการดำเนินงานที่ต่ำกว่าและมีคุณภาพลูกหนี้ดีกว่า สำหรับธนาคารรัฐถึงแม้ว่าจะไม่พบว่ามีอำนาจผูกขาดแต่ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยอยู่ระดับสูงกว่า เพราะมีต้นทุนการดำเนินงานที่สูงกว่า และคุณภาพลูกหนี้ที่ด้อยกว่า ทั้งนี้ยังพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างธนาคาร ขนาดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยกับหนี้ด้อยคุณภาพ และเมื่อใช้ Granger Causality ทดสอบพบว่า คุณภาพลูกหนี้เป็น

ตัวกำหนดส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่สำคัญ แต่ไม่พบว่าส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเป็นตัวกำหนดคุณภาพของลูกหนี้ (ทิศทางเดียว) และยังให้ข้อสังเกตว่าการที่ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยมีอยู่ในระดับสูง จะเป็นเครื่องช่วยประกันผลกำไรของธนาคารซึ่งจะทำให้สามารถระดมทุนได้ง่ายแสดงถึงความมั่นคงของระบบธนาคาร

จากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่ได้มีก่อนหน้านี้ สามารถสรุปได้ว่าที่ผ่านมาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยยังคงมีการกระจุกตัวอยู่มาก โดยเฉพาะกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ที่ยังถือครองส่วนแบ่งตลาดในสัดส่วนสูง รวมถึงเป็นผู้กำหนดอัตราดอกเบี้ยในตลาดทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมและอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก แต่ทั้งนี้ก็มีปัจจัยจากภายนอกอื่นๆ อีกที่อาจส่งผลกระทบต่อการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ โดยในการศึกษาครั้งนี้จะได้นำปัจจัยเหล่านี้มาทำการศึกษาว่าหลังจากมีการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศในปัจจุบันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตลาดธนาคารพาณิชย์อย่างไร โดยจะใช้การวัดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเป็นตัววัดการเปลี่ยนแปลงที่สะท้อนถึงการแข่งขันที่เกิดขึ้น ซึ่งจากงานวิจัยทั้งของพุธชงค์และวัสยาพบว่าวิธีการคำนวณหาส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยโดยทั่วๆ ไปแล้วจะสามารถคำนวณได้ 2 วิธี คือ การคำนวณโดยทางตรง (Ex-ante Spreads) และการคำนวณโดยทางอ้อม (Ex-post Spreads) และทั้งสองได้ให้ข้อสรุปตรงกันว่าการคำนวณหาส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยโดยทางอ้อม (Ex-post Spreads) ให้ผลที่ดีกว่า เนื่องจากสามารถลดประเด็นเรื่องของความเสี่ยงในการให้สินเชื่อที่แฝงอยู่ในรูปอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเงินกู้ได้โดยเฉพาะการศึกษาในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างเช่นประเทศไทย

สำหรับแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัยจะได้พัฒนามาจากงานวิจัยของ Barajas, Steiner, and Salazer (2000) ที่ศึกษาผลการดำเนินงานของกลุ่มธนาคารในประเทศโคลัมเบีย ซึ่งตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ศึกษาส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกับงานวิจัยของประเทศไทย อาทิเช่น การกระจุกตัวของตลาด ปริมาณเงินให้สินเชื่อ และปริมาณเงินฝาก แต่สำหรับปัจจัยอื่นๆ ที่ได้ดำเนินการตรวจสอบและพบว่ามีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยของประเทศไทย เช่น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนพันธบัตร 14 วัน ผู้วิจัยจะได้ทำการเพิ่มเติมเข้าไปในแบบจำลองเพื่องานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับการศึกษาในตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยมากยิ่งขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎีโครงสร้างตลาด

น้ำเพ็ชร สินทวี (2540) ได้อธิบายว่า โครงสร้างตลาด (Market Structure) หมายถึง ลักษณะขององค์กรที่ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ความสัมพันธ์ของผู้ซื้อในตลาด และระหว่างหน่วยผลิตที่อยู่ในตลาดกับหน่วยผลิตใหม่ที่เข้าร่วมดำเนินการในตลาด ซึ่งลักษณะของแต่ละตลาดแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับเงื่อนไขปัจจัยต่างๆที่เป็นตัวกำหนดสำคัญ ได้แก่

1. จำนวนผู้ซื้อ จำนวนผู้ขาย และการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม
2. ความเหมือนกันหรือความแตกต่างของสินค้าที่ผลิต
3. ความยากง่ายของหน่วยธุรกิจในการเข้าหรือออกจากตลาด
4. ความสามารถในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต
5. ความรอบรู้ข่าวสารต่างๆของผู้ซื้อ

โครงสร้างตลาดสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competitive Market) คือ ตลาดที่มีผู้ซื้อผู้ขายจำนวนมาก สินค้ามีลักษณะเหมือนกันทุกประการ และผู้ซื้อผู้ขายมีความรู้เรื่องตลาดอย่างสมบูรณ์ ผู้ผลิตจะสามารถเข้าออกจากตลาดหรือเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้โดยสะดวก

โครงสร้างในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ คือ ผู้ผลิตจะตั้งราคาเท่ากับต้นทุนหน่วยสุดท้าย (P=MC) ซึ่งแสดงว่าธุรกิจในตลาดจะได้รับเพียงกำไรปกติเท่านั้น โดยตลาดแข่งขันสมบูรณ์จะมีผลงานที่ดีที่สุด ถ้าหากโครงสร้างตลาดถูกเบี่ยงเบนไปจากนี้ คือ มีการแข่งขันลดลง โอกาสที่ผลงานของตลาดจะดีมักจะน้อย และผู้ผลิตจะสามารถแสวงหากำไรสูงสุดโดยตั้งราคาได้มากกว่าต้นทุนหน่วยสุดท้าย (P>MC) คือจะมีกำไรเกินปกติ

ตลาดผูกขาด (Monopoly Market) คือ ตลาดที่มีผู้ผลิตเพียงรายเดียว ทำให้สินค้าที่ผลิตไม่สามารถถูกทดแทนได้โดยสินค้าอื่นๆ และผู้ผลิตรายใหม่จะเข้ามาแข่งขันไม่ได้หรือเข้ามาได้ด้วยความยากลำบาก

ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competitive Market) คือ ตลาดที่มีผู้ผลิตจำนวนมากแต่น้อยกว่าตลาดแข่งขันสมบูรณ์ จึงทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตบ้าง ลักษณะของสินค้าจะมีความคล้ายคลึงกัน ผู้ขายแต่ละรายมีส่วนแบ่งตลาดโดยรวมมากและส่งผลให้ผู้ผลิตรายใหม่เข้ามาทำการแข่งขันได้ยาก

ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly Market) คือ ตลาดที่มีผู้ผลิตจำนวนน้อย การแข่งขันจะแข่งขันในด้านความแตกต่างของตัวสินค้าที่อาจจะเกิดจากความรู้สึกของผู้บริโภค ผู้ขายแต่ละรายมีส่วนแบ่งตลาดโดยรวมมาก ส่งผลให้ผู้ผลิตรายใหม่เข้ามาแข่งขันได้ยาก

โครงสร้างตลาดผู้ขายน้อยราย ประกอบด้วยผู้ผลิตและผู้ขายจำนวนน้อยรายจนกระทั่งการดำเนินงานหรือกิจกรรมทางการตลาดและการขายของผู้ผลิตมีผลกระทบถึงกันและกันโดยตรง โดยการเปลี่ยนแปลงของราคาขายหรือปริมาณการผลิตของรายใดรายหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ผลิตรายอื่นๆ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของราคาหรือปริมาณการผลิตของผู้ผลิตรายใดรายหนึ่งจะได้รับปฏิกิริยาตอบโต้จากรายอื่นๆในทันที ซึ่งสามารถแบ่งอุตสาหกรรมสำหรับผู้ขายน้อยรายได้ 2 ชนิด คือ

1. Difference Oligopoly หมายถึง อุตสาหกรรมที่ผู้ผลิตมีการผลิตและการขายสินค้าที่มีลักษณะแตกต่างกัน (Difference Products) แต่เป็นสินค้าที่สามารถทดแทนกันได้ ซึ่งความยืดหยุ่นไขว้ระหว่างสินค้าของหน่วยผลิต (Cross Elasticity of Demand) มีค่าสูง แต่สินค้าของแต่ละหน่วยผลิตจะมีลักษณะเด่นของตัวเองซึ่งแตกต่างจากคนอื่นๆโดยรวม ความแตกต่างนี้อาจแบ่งเป็นความแตกต่างที่แท้จริง หรือเป็นเพียงการลวงตาซึ่งเกิดจากการโฆษณาและความเชื่อของผู้ซื้อก็ได้

2. Pure Oligopoly หมายถึง อุตสาหกรรมที่ผู้ผลิตมีการผลิตและการขายสินค้าที่มีลักษณะเหมือนกัน (Homogeneous Products) ผู้ซื้อจะไม่มีแรงจูงใจให้ชอบสินค้าของบริษัทใดมากกว่ายกเว้นราคา

โครงสร้างของตลาดที่แตกต่างกันทั้ง 4 ประเภทจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่แตกต่างกันในตลาด และสุดท้ายจะให้ผลการดำเนินงานที่แตกต่างกัน โดยในตลาดผู้ขายน้อยราย โครงสร้างตลาดประกอบด้วยผู้ผลิตจำนวนน้อยราย การผลิตสินค้าจะเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ แต่พฤติกรรมทางด้านราคาและการผลิตของผู้ผลิตมีความขึ้นอยู่กับกันและกัน หรืออาจเกิดการรวมตัวกันเพื่อพฤติกรรมบางอย่าง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะไม่พบในตลาดอื่นๆ นอกจากนี้โครงสร้างของตลาดที่แตกต่างกันจะมีผลต่อสวัสดิการทางสังคมที่ต่างกันออกไป โดยโครงสร้างตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์จะก่อให้เกิดสวัสดิการสังคมสูงสุด ซึ่งแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลของโครงสร้างตลาดต่อสวัสดิการสังคมได้แก่ส่วนเกินของผู้บริโภค

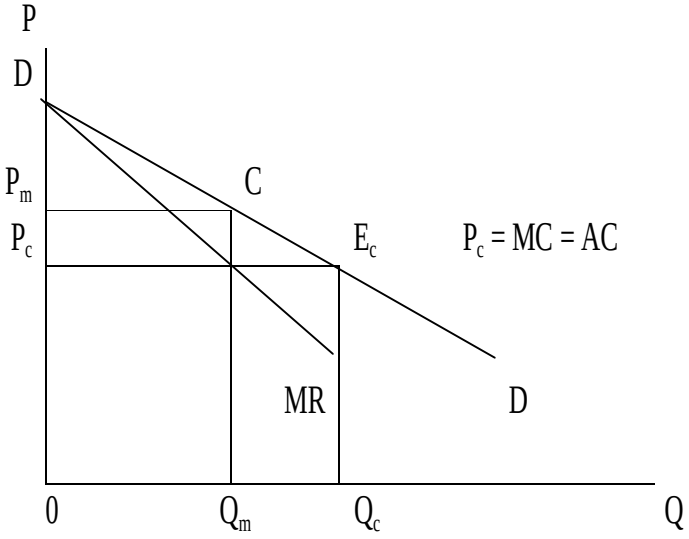

ภาพที่ 2.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนเกินของผู้บริโภค
ที่มา: นราทิพย์ ชุติวงศ์ (2546)

จากภาพที่ 2.1 แสดงให้เห็นถึงส่วนเกินของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยในภาวะที่ตลาดมีการแข่งขันสมบูรณ์ ส่วนเกินผู้บริโภคเท่ากับสามเหลี่ยม P_cE_cD แต่เมื่อธุรกิจในตลาดมีอำนาจตลาดเพิ่มขึ้น ธุรกิจในตลาดก็จะแสวงหากำไรเพิ่มส่งผลให้ระดับราคาเพิ่มจาก P_c เป็น P_m และทำให้ส่วนเกินผู้บริโภคลดลงเหลือเพียง P_mCD ซึ่งเท่ากับส่วนเกินผู้บริโภคได้หายไปเท่ากับ $P_cE_cCP_m$

จากพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการที่โครงสร้างตลาดถูกผูกขาดอยู่ในกำมือผู้ผลิตไม่กี่รายในตลาดจะส่งต่อสวัสดิการในสังคมให้ลดลง ซึ่งเปรียบเทียบได้กับตลาดธนาคาร

พาณิชย์ไทยที่ผ่านมาที่ถูกถือครองส่วนแบ่งตลาดจากธนาคารขนาดใหญ่ไม่กี่ราย ซึ่งเท่ากับว่าที่ผ่านมาสังคมยังมิได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเปิดเสรีทางการเงิน

การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดจะอาศัยปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างตลาด ดังนี้

1. การกระจุกตัวของผู้ผลิต (Market Concentration) หมายถึง จำนวนและการกระจายขนาดในตลาด โดยพิจารณาถึงสัดส่วนการเข้าครอบครองตลาด พิจารณาจากยอดขายหรือส่วนแบ่งทางการตลาดของแต่ละผู้ประกอบการ

2. อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด (Barriers to Entry) หมายถึง ความยากง่ายที่หน่วยธุรกิจใหม่จะเข้ามาดำเนินการในอุตสาหกรรม

3. ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation) การพิจารณาความแตกต่างของสินค้าที่แต่ละผู้ผลิตเสนอขาย

ในกรณีของการวิจัยโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ครั้งนี้ จะพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่ 1 เนื่องจากปัจจัยที่ 2 ถูกกำหนดจากปัจจัยภายนอกอีกต่อหนึ่ง ได้แก่ นโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนปัจจัยที่ 3 คือความแตกต่างของผลิตภัณฑ์จะไม่มีความแตกต่างกันมากนักในสายตาผู้บริโภค นอกจากความแตกต่างในแง่ของราคาเท่านั้น

แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์

ดาเรศ วีระพันธ์ (2538) ได้อธิบายว่า ตลาดธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเป็นตลาดที่ประกอบด้วยผู้ประกอบการจำนวนน้อย มีลักษณะของสินค้าและบริการ คือ เงินให้สินเชื่อ และต้นทุน คือ เงินฝากของประชาชน มีลักษณะความแตกต่างกันน้อยมากหากเปรียบเทียบอับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ดังนั้นสำหรับการวิเคราะห์โครงสร้างตลาดจะไม่สามารถดูจากจำนวนผู้ประกอบการโดยตรง แต่จะวิเคราะห์ผ่านจำนวนส่วนแบ่งของตลาดในรูปร้อยละแทน

สำหรับผลของการดำเนินงานที่สะท้อนถึงสภาพการแข่งขันในอุตสาหกรรมนั้นจะมีวิธีวัดได้ 4 วิธี ได้แก่ การวัดจากระดับราคาของสินค้า ความสามารถในการทำกำไร ประสิทธิภาพการผลิต

และการขยายตัวของมูลค่าตลาด โดยการศึกษาในที่นี้ เน้นที่ผลกระทบของการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติต่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศในรูปของระดับราคา

ทฤษฎีการกระจุกตัวของตลาด (Concentration Theory)

นราทิพย์ ชุติวงศ์ (2542) ได้กล่าวว่า การกระจุกตัวของตลาด (Market Concentration) คือ ระดับของการผลิตสินค้าและบริการในตลาดหรืออุตสาหกรรมหนึ่งที่มีการกระจุกตัวสูงอยู่ในมือของผู้ผลิตรายใหญ่จำนวนน้อยรายหรือในอีกความหมายหนึ่งสามารถจะใช้อัตราส่วนร้อยละของธุรกิจเป็นเครื่องมือวัดแทนจำนวนหน่วยธุรกิจ โดยคำนวณดูว่าส่วนน้อยของธุรกิจสามารถมีส่วนแบ่งตลาดในสินทรัพย์หรือปริมาณขายหรือการว่าจ้างงานหรือมูลค่าเพิ่มเป็นจำนวนมาก หรือเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่นๆที่เหลือหรือไม่

การใช้ทฤษฎีการกระจุกตัวในการวิเคราะห์โครงสร้างของระบบตลาดในอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์นั้น เพื่อให้ทราบว่าอุตสาหกรรมนั้นหรือระบบเศรษฐกิจนั้นถูกครอบงำด้วยกลุ่มธุรกิจเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด และอยู่ในตลาดประเภทใด รวมถึงให้ทราบตำแหน่งของธุรกิจในตลาดว่ามีอิทธิพลเพียงใด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม ได้แก่

1. การประหยัดต่อขนาดจากหน่วยผลิตขนาดใหญ่ (Economies of Scale)

2. การประหยัดต่อขนาดจากหน่วยธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีหลายโรงงาน (Economies of Scope)

3. การวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยีสมัยใหม่

4. อุปสรรคที่กีดขวางไม่ให้ผู้ผลิตรายใหม่เข้ามาทำการผลิต

5. การชักจูงให้เกิดการผูกขาดและการรวมกลุ่มกัน

การวัดระดับการกระจุกตัวสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. การวัดด้วยดัชนีเฉพาะส่วน (Partial Index) โดยใช้ค่าอัตราส่วนการกระจุกตัว Concentration Ratio (CR) ในการวัดโดยคำนวณจากส่วนแบ่งตลาดของหน่วยธุรกิจขนาดใหญ่จำนวนหนึ่งเทียบกับหน่วยผลิตทั้งหมดในตลาดว่ามีสัดส่วนการกระจุกตัวเป็นเท่าใด โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$CR_n = \frac{\sum_{i=1}^{t} X_i}{\sum_{i=1}^{n} X_i}$$

โดยที่ CR_n คือ อัตราส่วนการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม
X_i คือ ส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจแห่งที่ i
t คือ จำนวนหน่วยขนาดใหญ่
n คือ จำนวนหน่วยธุรกิจในอุตสาหกรรม

ถ้าค่า CR มีค่ามาก หรือ เข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีการกระจุกตัวสูง แต่ถ้าค่า CR มีค่าน้อย หรือเข้าใกล้ 0 แสดงว่ามีการกระจุกตัวต่ำ

ในการวัดการกระจุกตัวประเภทนี้มีข้อเสีย คือ

1. บอกถึงการกระจุกตัวเพียงบางส่วน แต่ไม่ได้บอกถึงพฤติกรรมบางอย่างของหน่วยผลิตในตลาด

2. ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับขนาดโดยเปรียบเทียบ (Relative Size) และตำแหน่งของแต่ละหน่วยผลิต

3. ไม่ได้บอกถึงการเปลี่ยนตำแหน่งของหน่วยผลิตในตลาด และไม่ได้อธิบายถึงการกระจายของหน่วยผลิต

4. จำนวนและขนาดทั้งหมดของหน่วยผลิตนั้นๆ บอกแต่เพียงบางส่วนเท่านั้น

2. การวัดด้วยดัชนีรวม (Summary Index) เป็นการวัดอัตรากระจุกตัวโดยรวมโดยใช้ค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมน (Hirfindahl - Hirshman: HHI) ในการวัด เพื่อจะศึกษาถึงความเท่าเทียมกันหรือไม่เท่าเทียมกันของการกระจายอำนาจของหน่วยผลิต ซึ่งสะท้อนถึงว่าโครงสร้างตลาดเป็นแบบแข่งขันสมบูรณ์หรือผูกขาด โดยแสดงถึงผลรวมของกำลัง 2 ของส่วนครองตลาดของแต่ละบริษัทเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรม โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$HHI = \sum_{i=1}^{n} \left(\frac{X_i}{X_n} \right)^2$$

โดยที่ HHI คือ อัตราส่วนการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม
n คือ จำนวนหน่วยธุรกิจทั้งหมดในอุตสาหกรรม
X_i คือ ส่วนแบ่งตลาดของแต่ละหน่วยธุรกิจในอุตสาหกรรม
X_n คือ ส่วนแบ่งตลาดของหน่วยธุรกิจทั้งหมดในอุตสาหกรรม

โดยค่าดัชนี HHI จะมีค่าอยู่ระหว่าง 1 ถึง 1/n โดยหากตลาดมีความผูกขาดสูง ค่า HHI จะเข้าใกล้ 1 (ถ้า HHI = 1 หมายถึง มีหน่วยผลิตเพียงหน่วยเดียวในตลาด) แต่หากตลาดมีการแข่งขันกันสูง (จำนวนธุรกิจมีค่าเข้าใกล้อนันต์) ค่า HHI จะเท่ากับ 1/n

ข้อเสียของการวัดโดยวิธีนี้ คือ หากเป็นตลาดที่หน่วยผลิตจำนวนมาก จะไม่สามารถหาข้อมูลของทุกหน่วยผลิตเพื่อนำมาคำนวณได้

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของฟิชเชอร์

วัสยา ลิ้มธรรมมหิศร (2545) ได้กล่าวว่า ฟิชเชอร์เป็นนักเศรษฐศาสตร์ สำนักคลาสสิค ผู้วางรากฐานของทฤษฎีที่ว่าด้วยอัตราดอกเบี้ย โดยให้ความหมายของอัตราดอกเบี้ยว่า คือ ค่าตอบแทนแห่งการแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้าในปัจจุบันและอนาคต หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความพอใจแห่งห้วงเวลา โดยให้แนวคิดว่าหากผู้กู้ให้ระดับราคาสินค้าในอนาคตเพิ่มขึ้น (หรืออาจเกิดจากอัตราเงินเฟ้อ) อัตราที่เขาคิดกับผู้กู้จะบวกเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการชดเชยเงินในอนาคตที่ลดลง

โดยการคิดดอกเบี้ยจะถูกกำหนดด้วย อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Real Interest Rate) อัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Expected Inflation Rate) ตามสมการดังนี้

$$NR_t = RR_t + P^e_t$$

โดยที่ NR_t คือ อัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน (Nominal Interest Rate)
RR_t คือ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Real Interest Rate)
P^e_t คือ อัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Expected Inflation Rate)

จากพฤติกรรมการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของผู้ให้กู้สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยและระดับราคาได้ ดังนี้

1. อัตราดอกเบี้ยจะมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น(ลดลง) เมื่อระดับราคาสินค้าสูงขึ้น(ลดลง) ทั้งนี้สถานการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นหากทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้คาดการณ์อนาคตได้ถูกต้อง

2. การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยจะเกิดขึ้นหลังจากระดับราคาเปลี่ยนแปลงไปแล้ว เนื่องจากความเป็นจริงทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้ไม่สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาในอนาคตได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นในระยะสั้นการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยกับระดับราคาอาจไม่เป็นไปตามข้อ 1.

3. ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างสหสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยและค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาในอดีตจะอยู่ในระดับสูงซึ่งเป็นการยืนยันลักษณะข้อ 2.

ทฤษฎีดอกเบี้ยที่เป็นค่าตอบแทนการใช้เงินทุน (The Loanable Fund Theory of Interest)

ดาเรศ วีระพันธ์ (2538) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีนี้อธิบายว่าปัจจัยที่กำหนดอัตราดอกเบี้ย คือ อุปทานของเงินที่ให้กู้กับอุปสงค์ของเงินที่จะกู้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดดั้งเดิมของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิคที่กล่าวว่าอุทานของเงินกู้มาจากเงินออมเพียงอย่างเดียว ดังนั้นเงินออมย่อมเท่ากับอุปทานของเงินที่จะให้กู้ได้ ทฤษฎีดอกเบี้ยของ นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิคจึงเรียกว่า ทฤษฎีการออมการลงทุน (The Saving - Investment Theory)

ต่อมานักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิค เห็นว่าอุปทานของเงินที่ให้กู้นั้นมิได้ขึ้นกับเงินออมเพียงเดียว ยังขึ้นกับการสร้างของเงินธนาคารพาณิชย์ เช่น เงินกู้เบิกเกินบัญชีและเงินออมในอดีต ดังนั้นจึงได้พัฒนามาเป็นทฤษฎีดอกเบี้ยที่เป็นค่าตอบแทนการใช้ทุน (The Loanable Fund Theory of Interest)

อุปทานของเงินที่จะให้กู้ ประกอบด้วยเงินออมปัจจุบัน เงินที่สร้างโดยธนาคารพาณิชย์ และเงินที่สะสมไว้โดยไม่มีดอกผลในอดีตที่นำออกมาใช้ (Dishoarding) หักด้วยเงินออมในปัจจุบันที่สะสมไว้โดยไม่มีดอกผล (Hoarding) ส่วนทางด้านอุปสงค์ของเงินที่ให้กู้ ประกอบด้วยเงินกู้เพื่อการลงทุน เงินกู้เพื่อการส่งออก เงินกู้จากภาครัฐบาลและเงินที่ต้องการถือเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยจะอยู่ในดุลยภาพ เมื่ออุปทานของเงินให้กู้เท่ากับอุปสงค์ของเงินที่จะกู้ ทฤษฎีนี้เป็นที่ยอมรับและสามารถใช้อธิบายอัตราดอกเบี้ยในระยะยาว (Long Run) ที่คาดว่าจะมีระดับหนึ่งที่สม่ำเสมอและไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

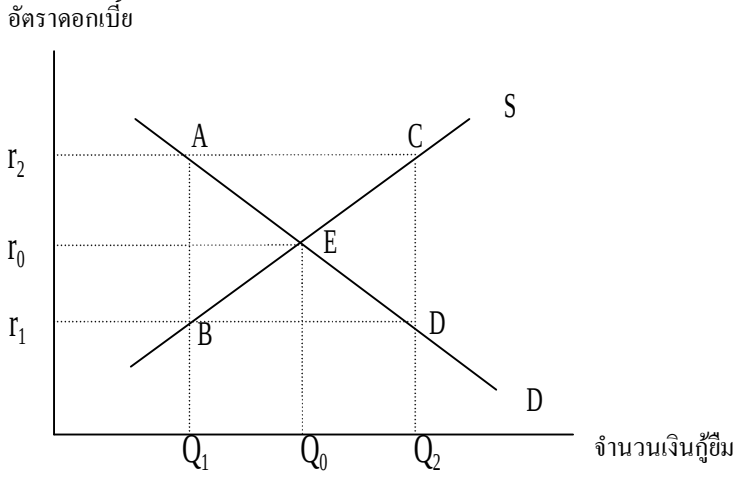

ภาพที่ 2.2 แสดงการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงิน
ที่มา: นราทิพย์ ชุติวงศ์ (2546)

ทฤษฎีดอกเบี้ยที่เป็นค่าตอบแทนการใช้เงินทุน สามารถอธิบายได้โดยภาพที่ 2.2 โดยเส้น D แสดงความต้องเงินกู้ (Demand for Loanable Fund) และ S แสดงปริมาณเงินให้กู้ยืม (Supply for Loanable Fund) จุด E แสดงถึงจุดดุลยภาพ ณ ระดับอัตราดอกเบี้ย r_0 และจำนวนเงินกู้ยืม Q_0 แต่ถ้าเป็นระดับอัตราดอกเบี้ย r_1 แสดงว่าเกิดความต้องการที่จะกู้ยืมเงินที่จุด D ซึ่งมีมากกว่าเงินให้กู้ยืมที่

จุด B หรือเกิดความต้องการเงินกู้ส่วนเกินเท่ากับ BD หรือจำนวน Q_1Q_2 ถ้าตลาดเป็นแบบแข่งขันสมบูรณ์และปัจจัยอื่นๆคงที่ จะเกิดการปรับตัวของตลาดเงินให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นเป็นระดับ r_0 ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ย ณ ระดับดุลยภาพ เช่นเดียวกับกรณี r_2 ที่เกิดปริมาณเงินให้กู้ยืมส่วนเกิน Q_2Q_1 กลไกของตลาดในตลาดเงินก็จะปรับให้อัตราดอกเบี้ยลดต่ำลงมาที่ระดับดุลยภาพ r_0 เช่นกัน

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้นำมาจากของ Adolfos Barajas , Roberto Steiner, Natalia Salazer (2000) ที่ศึกษาเรื่อง The Impact of Liberalization and Foreign Investment in Colombia's financial sector และนำมาดัดแปลงมาโดยทำการเพิ่มตัวแปรที่คาดว่าเกี่ยวข้องกับตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยเข้าไป ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะเวลา 14 วัน และมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น

$$S = f(RR,\ NFC, HHI_AST, FBANK_AST, LEND, DEP, INF, RP_14, GDP)$$

จากความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถเขียนในรูปสมการทางคณิตศาสตร์ได้ คือ

$$S_t = a_0 + a_1 RR_t + a_2 NFC_t + a_3 HHI_AST_t + a_4 FBANK_AST_t + a_5 LEND_t + a_6 DEP_t + a_7 INF_t + a_8 RP_14_t + a_9 GDP_t + e_t$$

โดยที่

S_t คือ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร ณ เวลาที่ t (หน่วย: บาท)

RR_t คือ อัตราส่วนเงินสดสำรองตามกฎหมาย ณ เวลาที่ t (หน่วย: บาท)

NFC_t คือ สัดส่วน Non Financial Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารนั้นๆ ณ เวลาที่ t (หน่วย: บาท)

HHI_AST_t	คือ	ดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ ซึ่งใช้พิจารณาการกระจุกตัวของตลาดว่าเป็นโครงสร้างตลาดแบบแข่งขันสมบูรณ์ ผูกขาด หรือผู้ขายน้อยราย ณ เวลาที่ t (หน่วย: บาท)
$FBANK_AST_t$	คือ	ส่วนแบ่งตลาดธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทางด้านสินทรัพย์ ณ เวลาที่ t (หน่วย: บาท)
$LEND_t$	คือ	การเปลี่ยนของสินเชื่อเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ณ เวลาที่ t (หน่วย: บาท)
DEP_t	คือ	การเปลี่ยนแปลงของเงินฝากเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ณ เวลาที่ t (หน่วย: บาท)
INF_t	คือ	อัตราเงินเฟ้อ ณ เวลาที่ t (หน่วย: ร้อยละ)
RP_14_t	คือ	อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน ณ เวลาที่ t (หน่วย: ร้อยละ)
GDP_t	คือ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น ณ เวลาที่ t (หน่วย: บาท)
$a_0, a_1, a_2 \ldots, a_9$	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร
e_t	คื อ	ค่าความคลาดเคลื่อน ณ เวลาที่ t

สมมติฐานของการศึกษา

1. อัตราส่วนเงินสดสำรองตามกฎหมาย เปรียบเสมือนต้นทุนของธนาคารพาณิชย์จากนโยบายของทางการ ซึ่งคาดว่าส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยจะมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก เนื่องจากหากธนาคารถูกกำหนดให้คงเงินสำรองเพิ่มขึ้น ธนาคารพาณิชย์สามารถผลักภาระส่วนนี้ให้แก่ลูกค้าของตนได้ ส่งผลให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเพิ่มมากขึ้น

$$\partial S / \partial RR > 0$$

2. สัดส่วน non-financial cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารนั้นๆ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกเช่นเดียวกัน เนื่องจากคาดว่าธนาคารพาณิชย์จะสามารถผลักภาระส่วนนี้ให้แก่ลูกค้าของตนได้เช่นกัน

$$\partial S / \partial NFC > 0$$

3. ค่าดัชนี เฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมน ทางด้านสินทรัพย์ นอกจากเป็นตัววัดว่าโครงสร้างตลาดเป็นแบบแข่งขันสมบูรณ์ ผูกขาด หรือ ผู้ขายน้อยรายแล้ว เชื่อว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อการกำหนดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย โดยสำหรับตลาดธนาคารพาณิชย์หากมีความผูกขาดสูง เชื่อว่าจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ HHI_AST กล่าวคือจะสามารถกำหนดส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในระดับที่สูงขึ้นได้

$$\partial S / \partial HHI_AST > 0$$

4. ส่วนแบ่งตลาดของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทางด้านสินทรัพย์ ได้แก่ สัดส่วนสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติต่อสินทรัพย์ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ซึ่งสมมุติฐานว่าการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติจะทำให้เกิดการแข่งขันมากขึ้น และส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยลดลง

$$\partial S / \partial FBANK_AST < 0$$

5. การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ในขณะที่ภาวะเศรษฐกิจอยู่ในช่วงขยายตัวและมีการแข่งขันสูง ในส่วนของตัวแปรนี้เชื่อว่าหากธนาคารพาณิชย์ต้องการจะรักษาฐานกำไรของตนไว้ ก็จะคงที่หรืออาจลดส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย จึงคาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน

$$\partial S / \partial LEND < 0$$

6. การเปลี่ยนแปลงของเงินฝากเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน คาดว่าหากเป็นช่วงที่เงินฝากในระบบขยายตัวสูงมาก (สภาพคล่องสูง) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในระบบก็จะลดลงตามกลไกตลาด เป็นผลให้ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น

$$\partial S / \partial DEP > 0$$

7. อัตราเงินเฟ้อ จากทฤษฎีของ Fisher อัตราดอกเบี้ยในตลาดมีความสัมพันธ์กับระดับราคาสินค้าทั่วไป กล่าวคือเมื่อระดับราคาเพิ่มสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเพื่อชดเชยค่าเงินที่เสื่อมลง และเมื่อระดับราคาลดลงหรือค่าเงินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีแนวโน้มลดลงเพื่อชดเชยภาระส่วนหนึ่งให้กับลูกหนี้ ซึ่งในกรณีนี้เป็นการวัดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากจะมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับอัตราเงินเฟ้อ แต่ในความเป็นจริงการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยทั้งสองนี้อาจเกิดล่าช้ากว่ากันบ้างเพื่อเป็นการหารายได้จากส่วนต่างนี้

$$\partial S / \partial INF > 0$$

8. อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะเวลา 14 วัน สะท้อนถึงอุปสงค์ของเงินฝากซึ่งขึ้นกับต้นทุนจากแหล่งต่างๆที่สามารถระดมได้ซึ่งมักจะผ่านตลาดเงินและตลาดซื้อคืนพันบัตร โดยหากอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนระยะเวลา 14 วัน สูงขึ้นธนาคารพาณิชย์จะหันไประดมเงินฝากเพิ่มขึ้นแทน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากจึงเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นๆคงที่ แล้วส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยจึงลดลง

$$\partial S / \partial RP14 < 0$$

9. มูลค่าของผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้นมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยในทิศทางเดียวกัน โดยหากเศรษฐกิจเจริญเติบโตขึ้น จะทำให้ภาคธุรกิจและครัวเรือนมีความต้องการใช้สินเชื่อเพิ่มขึ้น ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มสูงขึ้นด้วย ในทางตรงกันข้ามหากเศรษฐกิจหดตัวจะทำให้ภาคธุรกิจและครัวเรือนลดการลงทุนและบริโภคความต้องการใช้สินเชื่อจึงลดลง และทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องลดอัตราดอกเบี้ยลงด้วยเช่นกัน

$$\partial S / \partial GDP > 0$$

ในการศึกษาโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ไทย หลังจากการเข้ามาควบรวมของธนาคารจากต่างประเทศนั้น คาดว่าธนาคารจากต่างประเทศที่มีความได้เปรียบด้านเงินทุนราคาถูก จะทำให้โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยมีการเปลี่ยนแปลง คือ มีความผูกขาดน้อยลงโดยวัดจากค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมน (Hirfindahl - Hirshman: HHI) ที่มีค่าลดลง

สำหรับการแข่งขันด้านราคาจะวัดผ่านส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย โดยคาดว่าการเข้ามาควบรวมของธนาคารต่างประเทศในธนาคารพาณิชย์ไทยจะทำให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยลดลง นั่นคือเกิดการแข่งขันมากขึ้น

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยข้อมูลจากงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ สินทรัพย์ รายได้ อัตราส่วนเงินสดสำรองตามกฎหมาย ค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช้ดอกเบี้ย ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินให้สินเชื่อ ซึ่งทั้งหมดจะรวบรวมจากงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ประจำไตรมาส ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ที่ได้จัดส่งให้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยสามารถค้นคว้าได้จาก www.setsmart.com (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549) และ www.bot.or.th (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2550)

ในส่วนของข้อมูลทางเศรษฐกิจได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นและอื่นๆ จะเก็บรวบรวมจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ หน่วยงานราชการและเอกชนตลอดจนวารสารและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปเพื่ออธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ไทย โดยจะใช้ค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์และทางด้านรายได้ (Hirfindahl–Hirschmam Index: HHI) เป็นตัวอธิบายการการเปลี่ยนแปลงของการกระจุกตัวที่เปลี่ยนไปของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งการวัดวิธีนี้สามารถใช้กับอุตสาหกรรมที่มีจำนวนหน่วยผลิตไม่มากและสามารถบอกถึงการเปลี่ยนตำแหน่งและการกระจายของหน่วยผลิตซึ่งเป็นข้อด้อยของการวัดด้วยค่าดัชนี Concentration Ratio (CR) ได้

2. เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยจะเป็นการวิเคราะห์ถึงผลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยใช้การกำหนดราคาเป็นตัววัดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในแง่ของธนาคารนั้น การเปลี่ยนแปลงของราคาก็คือ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมและอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก โดยการวิจัยนี้จะใช้สมการที่ดัดแปลงมาจากงานที่ศึกษามาก่อนหน้านี้ในกลุ่มธนาคารของประเทศโคลัมเบีย นอกจากนั้นจะเพิ่มตัวแปรอิสระที่คาดว่าเกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยเข้าไป เช่น อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน และมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น และนำตัวแปรทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Model) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Least Square) มาสร้างแบบจำลอง Least Square Model เพื่อสามารถอธิบายของความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัว แต่หากพบว่าแบบจำลองที่ได้มีปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง (Spurious Regression) จะประยุกต์ใช้ Autoregressive Model หรือ AR(q) Model เข้ามาแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้แบบจำลองที่ดีที่สุดและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้อย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 90

เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่นำมาใช้เป็นข้อมูลอนุกรมเวลา ซึ่งมักเกิดปัญหาความไม่นิ่งของข้อมูล (Non-Stationary) และส่งผลให้เกิดค่าประมาณการที่ได้จากการ

วิเคราะห์เชิงปริมาณที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง ดังนั้นวิธีที่เหมาะสมในการหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว คือ Co-integration ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ในระยะสั้นจะทดสอบ Unit Root โดยจะประยุกต์ใช้ Augmented Dickey – Fuller Test (ADF)

2. หากตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณยังคงประสบปัญหาความไม่นิ่งของข้อมูลตามวิธีที่ 1 ก็ต้องใช้การหาดุลยภาพระยะยาวตามแนวทางของ Engle and Granger (1987)

แนวคิดทางเศรษฐมิติ

Pindyck and Rubinfeld (1998) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีเศรษฐมิติที่เกี่ยวกับการทดสอบตัวแปรต่างๆ ออกเป็นดังนี้

1. การทดสอบ Unit Root Test

การทดสอบ Unit Root ถือเป็นขั้นตอนแรกในการศึกษาภายใต้วิธี Cointegration and Error Correction Mechanism ขั้นตอนนี้จะเป็นการทดสอบตัวแปรอิสระต่างๆที่ใช้ในสมการเพื่อดูความเป็น stationary (i(0) ; integrated of order 0) หรือ non-stationary (i(d); $d > 0$ integrated of order d) ซึ่งการศึกษาส่วนใหญ่ที่ผ่านมานิยมการทดสอบ Unit Root ที่เสนอโดย David Dickey และ Wayne Fuller ซึ่งรู้จักกันดีในชื่อของ Dicky - Fuller Test โดยวิธี Augmented Dicky-Fuller (ADF) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่พัฒนามาจาก Dicky-Fuller Test การศึกษาในครั้งนี้จึงได้ทำการทดสอบด้วยวิธีดังกล่าว เนื่องจาก DF ไม่สามารถทำการทดสอบตัวแปรในกรณีที่เป็น Serial Correlation ใน Error Term ที่มีลักษณะความสัมพันธ์กันเองในระดับสูง โดยสมการ ADF มีดังนี้

$$\Delta x_t = x_t - x_{t-1} = g\, x_{t-1} + \sum_{i=1}^{p} l_j \Delta x_{t-j} + e_t \qquad (1)$$

$$\Delta x_t = x_t - x_{t-1} = a + g\, x_{t-1} + \sum_{i=1}^{p} l_j \Delta x_{t-j} + e_t \qquad (2)$$

$$\Delta x_t = x_t - x_{t-1} = a_0 + a_2 + g\,x_{t-1} + \sum_{i=1}^{p} l_j \Delta x_{t-j} + e_t \qquad (3)$$

โดยกำหนดให้

x_t	คือ ข้อมูลอนุกรมเวลา ณ เวลา t
x_{t-1}	คือ ข้อมูลอนุกรมเวลา ณ เวลา t-1
a_0, a_2, g, l	คือ ค่าพารามิเตอร์
t	คือ ค่าแนวโน้ม
e_t	คือ ข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรสุ่ม

ซึ่งพจน์ที่ใส่เข้าไปนั้นจำนวน Lagged Term (p) ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละงานวิจัย หรือสามารถใส่จำนวน lag ไปจนกระทั้งไม่เกิดปัญหา Autocorrelation ในส่วนของ Error Term โดยใช้การทดสอบสมมติฐานของวิธี Augmented Dicky-Fuller Test ทดสอบตัวแปรที่เราสนใจ (X_t) นั้นมี Unit Root หรือไม่ สามารถพิจารณาได้จากค่า γ ถ้าค่า γ มีค่าน้อยกว่า 0 แสดงว่า X_t นั้นมี Unit Root ซึ่งสามารถเขียนสมมติฐานในการทดสอบได้ว่า

$H_0 : |\gamma| = 0$: non-stationary (มี unit root)
$H_1 : |\gamma| < 0$: stationary (ไม่มี unit root)

ทดสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบค่า t-statistics ที่คำนวณได้กับค่าในตาราง Dicky-Fuller ซึ่งค่า t-statistics ที่จะนำมาทำการทดสอบสมมติฐานในแต่ละรูปแบบนั้นจะต้องนำไปเปรียบเทียบกับตาราง Dicky-Fuller ที่ต่างกัน

ถ้าสามารถปฏิเสธสมมติฐานได้ แสดงว่าตัวแปรที่นำมาทดสอบเป็น Integrated of order 0 แทนได้ด้วย $X_t = I(0)$

กรณีที่ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า X_t มี Unit Root นั้นต้องนำค่า ΔX_t มาทำ Differencing ไปเรื่อยๆจนสามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า X_t เป็น Non-Stationary Process ได้เพื่อทราบ Integrated of Order d ว่าอยู่ในระดับใด (i(d); $d > 0$)

ถ้าหากพบว่าข้อมูลดังกล่าวเป็น Non-Stationary Process และอันดับความสัมพันธ์ของข้อมูล (Order of Integration) ที่มากกว่า 0 จะทำการทดสอบตามรูปแบบสมการนี้ คือ

$$\Delta^{d-1}x_t = a_0 + a_{2t} + (r-1)\Delta^d x_{t-1} + \sum_{j-1}^{p} x\Delta^{d+1}x_{t-1} + e_t$$

กำหนดให้

x_t	คือ	ข้อมูลอนุกรมเวลา ณ เวลา t
x_{t-1}	คือ	ข้อมูลอนุกรมเวลา ณ เวลา t-1
a_0, a_2, g, l	คือ	ค่าพารามิเตอร์
t	คือ	ค่าแนวโน้ม
e_t	คือ	ข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรสุ่ม
Δ^{d+1}	คือ	$\Delta x_t - \Delta x_{t-1}$

2. การทดสอบ Co-integration

เป็นการทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปร ซึ่งจะมีการปรับตัวเข้าหากันในระยะยาว แต่ในระยะสั้นอาจอยู่ในภาวะไม่ได้ดุลยภาพ ซึ่ง Engle and Granger (1987) ได้แนะนำค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ Co-integration โดยให้ความสนใจกับ Co-integration Vector ใด Vector หนึ่งเป็นพิเศษ โดยจะเรียกวิธีดังกล่าวว่า Two–Step Approach ซึ่งมี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประมาณสมการวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Y_t = c + \alpha X_t + e_t \qquad (1)$$

โดยที่	Y_t	คือ	ตัวแปรอิสระ
	X_t	คือ	ตัวแปรตาม
	e_t	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อน (Residual Term)

ขั้นตอนที่ 2 นำค่าความคาดเคลื่อน (Residual Term) ที่ประมาณได้จากสมการที่ (1) มาทดสอบว่ามีคุณสมบัติในลักษณะของ I(0) หรือ Stationary Process โดย Engle and Granger ได้เสนอแนะการทดสอบซึ่งประยุกต์ใช้ ADF แบบไม่มีค่าคงที่และ Time Trend

$$\Delta e_t = \lambda e_{t-1} + \sum_{i=1}^{k} \phi \Delta e_{t-1} + V_t \qquad (2)$$

สมมติฐานของการทดสอบ Co-integration คือ

$H_0 : \lambda = 0$ (Non- Stationary หรือ ไม่มี Co-integration Relationship)

$H_a : \lambda < 1$ (Stationary หรือ มี Co-integration Relationship)

จากการทดสอบสมมติฐาน ถ้าพบว่าสามารถปฏิเสธ Null Hypothesis หรือค่าความคลาดเคลื่อนมีลักษณะเป็น I(0) แสดงว่าตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในลักษณะดุลยภาพระยะยาว (Co-integration Relationship) แต่ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิเสธ Null Hypothesis แสดงว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีคุณสมบัติเป็น Non Co-integration หรือไม่มีความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างตัวแปรดังกล่าว นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณค่าสมการข้างต้นด้วย OLS จะบอกทั้งทิศทางและขนาดของความสัมพันธ์ โดยแสดงให้เห็นว่าผลของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ในระยะยาวหรือไม่ และสามารถบอกความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวทั้งขนาดและทิศทางได้

3. การทดสอบค่าสถิติเบื้องต้น

การทดสอบค่าสถิติเบื้องต้น แสดงรายละเอียดการคำนวณได้ดังนี้

1. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นค่าประมาณการทางสถิติที่แสดงถึงการกระจายของข้อมูล เป็นการแสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีความแตกต่างจากค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) มากน้อยเพียงใด สามารถคำนวณได้จาก

$$SD=\sqrt{\frac{(\sum_{i=1}^{n}(Y_i-\bar{Y})^2)}{N-1}}$$

กำหนดให้

N คือ จำนวนข้อมูล

$\bar{Y}$ คือ ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

2. ค่าความเบ้ (Skewness) ที่แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีการกระจายรอบค่าเฉลี่ย (Mean) อย่างสมมาตรหรือไม่ ค่าความเบ้จะมีค่าเท่ากับ 0 ถ้าการกระจายของข้อมูลมีความสมมาตรรอบค่าเฉลี่ย (Mean) เช่น การกระจายแบบปกติ (Normal Distribution) ค่าเบ้ที่เป็นบวกแสดงว่ากระจายข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา ในทางตรงกันข้ามความเบ้มีค่าเป็นลบแสดงว่าการกระจายของข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย สามารถคำนวณได้จาก

$$S=\frac{1}{N}\sum_{i=1}^{n}\left[\frac{Y_i-\bar{Y}}{\hat{\sigma}}\right]^3$$

3. ค่าความโด่ง (Kurtosis) แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีการกระจายที่โด่งมากน้อยเพียงใด ค่าความโด่งของการกระจายแบบปกติมีค่าเท่ากับ 3 โดยที่ $\hat{s}$ คือค่าความคลาดเคลื่อน (Standard Deviation) ค่าความโด่งของการกระจายปกติมีค่าเท่ากับ 3 ดังนั้นถ้าค่าความโด่งมีค่ามากกว่า 3 แสดงว่าข้อมูลมีการกระจายที่มีความโด่งมากกว่าการกระจายแบบปกติ ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่าความโด่งมีค่าน้อยกว่า 3 แสดงว่าข้อมูลมีการกระจายที่มีความโด่งน้อยกว่าการกระจายแบบปกติ สามารถคำนวณได้จาก

$$K=\frac{1}{N}\sum_{i=1}^{n}\left[\frac{Y_i-\bar{Y}}{\hat{\sigma}}\right]^4$$

4. ค่าสถิติ Jarque-Bera เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบว่าข้อมูลมีกระจายตัวแบบปกติหรือไม่ ค่าสถิติ Jarque-Bera ที่คำนวณได้จะมีการกระจายแบบ Chi-square (c^2) ที่มี Degree of Freedom เท่ากับ 2 โดยที่มีสมติฐานหลัก (Null Hypothesis) ของการทดสอบ คือข้อมูลที่

ทำการศึกษามีการกระจายแบบปกติ ซึ่งจากการทดสอบถ้ายอมรับสมติฐานหลัก แสดงว่าข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ สามารถคำนวณได้จาก

$$\text{Jarque-Bera} = \frac{N-k}{6}\left[S^2 + \frac{(N-3)^2}{4}\right]$$

กำหนดให้

S คือ ค่าความเบ้

K คือ ค่าความโด่ง

N คือ จำนวนของ Estimated Coefficients

บทที่ 3

โครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ไทย

โครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงก่อนและหลังวิกฤติเศรษฐกิจ

โครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงก่อนเกิดวิกฤติการทางเศรษฐกิจ

ในอดีตระบบสถาบันการเงินของไทยอยู่ภายใต้การควบคุมของทางการอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่มีการแข่งขันอยู่ในวงจำกัด การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์จะได้รับการดูแลและควบคุมเป็นพิเศษจากทางธนาคารประเทศไทยโดยผู้ที่จะประกอบกิจการจะต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยจึงสามารถดำเนินการได้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าธนาคารพาณิชย์ของไทยจะมีลักษณะผูกขาดโดยการจำกัดการตั้งธนาคารแห่งใหม่ แต่ภายในระบบสถาบันการเงินก็มีการแข่งขันภายในประเทศและการแข่งขันกับธนาคารต่างประเทศ

การแข่งขันระหว่างธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงินอื่นๆ ที่มิใช่ธนาคาร

กล่าวได้ว่าในอดีตธุรกิจธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่นถูกแบ่งแยกจากการแข่งขันจากสถาบันการเงินอื่นๆ ในประเทศ เนื่องจากมีการแบ่งแยกหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงินที่มิใช่ธนาคารและสถาบันการเงินของต่างชาติอย่างชัดเจน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่รับฝากเงินในขณะที่สถาบันการเงินอื่นๆ ไม่สามารถทำได้ ส่งผลให้เงินฝากของภาคครัวเรือนอยู่กับธนาคารพาณิชย์กว่าร้อยละ 70 โดยในปี พ.ศ. 2543 ธนาคารพาณิชย์มีส่วนแบ่งในเงินรับฝากจากภาคครัวเรือนถึงร้อยละ 76.63 แต่อย่างไรก็ตามเงินฝากของครัวเรือนในภาคธนาคารพาณิชย์กลับมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เงินฝากของครัวเรือนในสถาบันการเงินอื่นๆ เช่น บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทประกันชีวิต ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งธนาคารอาคารสงเคราะห์กลับมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น อันแสดงให้เห็นถึงการแข่งขันในการดึงดูดเงินฝากจากภาคครัวเรือนที่รุนแรงขึ้นจากสถาบันการเงินอื่นๆ ที่มิใช่ธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ตามเงินฝากของภาคครัวเรือนในภาคธนาคารพาณิชย์ได้เพิ่มขึ้นมากจากร้อยละ 70.49 ในปี พ.ศ. 2539 เป็นร้อยละ 76.21 ในปี พ.ศ. 2540 อันเนื่องมาจากวิกฤติการณ์สถาบันการเงินทำให้มีการสั่งปิดบริษัทเงินทุน ประชาชนต่างขาดความเชื่อและได้มีเงินฝากไหลเข้าสู่ระบบธนาคารพาณิชย์เป็นจำนวน

มากตามตารางที่ 3.1 ที่แสดงสัดส่วนเงินฝากของภาคครัวเรือนในสถาบันการเงินต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2534 – 2540

การแข่งขันภายในธนาคารพาณิชย์ไทย

การแข่งขันระหว่างธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่นด้วยกันเองนั้น ในช่วงที่ผ่านมาธุรกิจธนาคารพาณิชย์ของไทยจะได้รับการดูแลและควบคุมเป็นพิเศษจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้ที่จะประกอบกิจการจะต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจะสามารถดำเนินการได้ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 เป็นต้นมาธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้ให้ใบอนุญาตในการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ผู้ประกอบการรายใหม่ในการเข้ามาประกอบธุรกิจเพิ่มแต่ยอมธนาคารพาณิชย์รายเดิมเปิดสาขาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการกีดกันมิให้ผู้ประกอบการรายใหม่ตั้งธนาคารพาณิชย์เข้ามาแข่งขัน ส่วนสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศกลับถูกจำกัดให้ประกอบธุรกิจอยู่เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้ระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยมีลักษณะเป็นการผูกขาดโดยกลุ่มธนาคารที่ตั้งอยู่เดิม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2539 ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เข้ามาประกอบกิจการวิเทศธนกิจในประเทศไทยสามารถยื่นขอปรับฐานะเป็นธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเต็มรูปแบบ โดยมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตใหม่จำนวนทั้งสิ้น 7 ราย ส่งผลให้จำนวนสาขาธนาคารต่างประเทศในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 21 ราย นอกจากนี้ทางการยังได้ให้ใบอนุญาตเปิดธนาคารพาณิชย์ไทยใหม่ 3 แห่ง ได้แก่ ธนาคาร จีเอฟ ของกลุ่มบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์จีเอฟ ธนาคารอิตาเลียนไทยของกลุ่มอิตาเลี่ยนไทย และธนาคารราชสีมา ของกลุ่มเอ็มบีเค พร็อพเพอร์ตี้ อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ไทยที่ได้รับใบอนุญาตใหม่เหล่านี้ปรากฏว่ายังไม่มีธนาคารใดเปิดดำเนินการ ดังนั้นก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินและเศรษฐกิจจึงมีจำนวนธนาคารพาณิชย์เปิดดำเนินการอยู่ทั้งสิ้น 15 แห่ง ซึ่งสามารถแยกตามกลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ธนาคารพาณิชย์ไทยที่ถือหุ้นใหญ่โดยรัฐบาล มีเพียงแห่งเดียว ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย

กลุ่มที่ 2 ธนาคารพาณิชย์ไทยที่ถือหุ้นใหญ่โดยเอกชน มีจำนวนทั้งสิ้น 14 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารทหารไทย ธนาคารมหานคร ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารกรุงเทพ-พาณิชย์การ ธนาคารศรีนคร ธนาคารเอเชีย ธนาคารไทยทนุ ธนาคารสหธนาคาร ธนาคารนครธน และธนาคารแหลมทอง

แต่หากแบ่งธนาคารพาณิชย์ตามขนาดของสินทรัพย์สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ 5 แห่งแรก ธนาคารขนาดกลาง 5 ลำดับถัดมา และธนาคารขนาดเล็ก 5 ลำดับสุดท้ายดังนี้

กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารกสิกรไทย, ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา

กลุ่มธนาคารขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย, ธนาคารมหานคร, ธนาคารนครหลวงไทย, ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์พาณิชยการ และธนาคารศรีนคร

กลุ่มธนาคารขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารเอเชีย, ธนาคารไทยทนุ, ธนาคารสหธนาคาร, ธนาคารนครธน และธนาคารแหลมทอง

ตารางที่ 3.1 เงินฝากจากภาคครัวเรือนของสถาบันการเงินแต่ละประเภทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 - 2540

(หน่วย: ร้อยละ)

	สถาบันการเงิน	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540
1	ธนาคารพาณิชย์	76.63	74.68	73.54	71.68	71.46	70.49	76.19
2	บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลัก	11.61	14.14	15.37	17.15	17.23	17.62	9.96
3	บริษัทประกันชีวิต	2.58	2.68	2.77	2.97	2.99	3.13	3.48
4	บริษัทเครดิตฟองซิเอร์	0.14	0.17	0.21	0.17	0.16	0.16	0.14
5	ธนาคารออมสิน	6.86	6.26	5.85	5.62	5.40	5.48	5.86
6	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	0.87	0.85	0.93	1.12	1.35	1.53	1.63
7	ธนาคารอาคารสงเคราะห์	1.31	1.22	1.33	1.29	1.41	1.59	2.74
	รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

หมายเหตุ: เฉพาะเงินฝากของบุคคลธรรมดาและสถาบันการเงินที่ไม่แสวงหากำไร

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

การแข่งขันจากธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ในอดีตนั้นบทบาทของธนาคารต่างประเทศในโครงสร้างธนาคารพาณิชย์ถือว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างจำกัด แต่หลังจากทางการมีนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน ในปี พ.ศ. 2535 ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางการเงินและอนุญาตให้ธนาคารต่างประเทศเปิดสาขาเพิ่มขึ้นได้มากกว่าหนึ่งแห่ง รวมทั้งเปิดโอกาสให้สำนักงานกิจการวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศสามารถยกฐานะเป็นสาขาในประเทศได้ ส่งผลให้ธนาคารต่างประเทศได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศมากขึ้นจากเดิมที่มีการจำกัดบทบาทของธนาคารต่างประเทศค่อนข้างมาก ส่วนในแง่ของสินทรัพย์นั้นสาขาธนาคารต่างประเทศมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.3 ในปี พ.ศ. 2540 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 6.9 ในปี พ.ศ. 2537 อันเป็นผลมาจากการที่ทางการของไทยดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางการเงินอย่างต่อเนื่องโดยอนุญาตธนาคารต่างประเทศในไทยสามารถเปิดสาขาเพิ่มขึ้นได้มากกว่าหนึ่งแห่ง ส่งผลให้สาขาธนาคารต่างประเทศในไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 14 แห่งในปี พ.ศ. 2539 เป็น 20 แห่ง ณ สิ้นปี พ.ศ. 2540 และ 21 แห่งในสิ้นปี พ.ศ. 2541

ตารางที่ 3.2 ส่วนแบ่งการตลาดด้านสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ของไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2543

(หน่วย: ล้านบาท)

	ธนาคารพาณิชย์ของไทย	พ.ศ. 2543		พ.ศ. 2540		พ.ศ. 2537	
		ล้านบาท	*(ร้อยละ)*	ล้านบาท	*(ร้อยละ)*	ล้านบาท	*(ร้อยละ)*
1.	กรุงเทพ	1,236,384	*(22.50)*	1,406,619	*(23.40)*	903,500	*(24.20)*
2.	กรุงไทย	990,028	*(18.00)*	792,664	*(13.20)*	556,764	*(14.90)*
3.	กสิกรไทย	767,195	*(14.00)*	795,385	*(13.20)*	508,762	*(13.60)*
4.	ไทยพาณิชย์	705,575	*(12.80)*	717,240	*(11.90)*	367,669	*(9.80)*
	รวม 4 ธนาคารพาณิชย์	3,699,181	*(67.3)*	3,713,908	*(61.7)*	2,336,695	*(62.5)*
5.	กรุงศรีอยุธยา	430,606	*(7.80)*	493,890	*(8.20)*	286,429	*(7.70)*
6.	ทหารไทย	337,574	*(6.10)*	389,476	*(6.50)*	227,795	*(6.10)*
7.	นครหลวงไทย	258,227	*(4.70)*	272,124	*(4.50)*	163,224	*(4.40)*
8.	ศรีนคร	164,870	*(3.00)*	190,560	*(3.20)*	134,036	*(3.60)*
9.	เอเซีย	155,742	*(2.80)*	156,644	*(2.60)*	83,348	*(2.20)*
10.	ไทธนาคาร	233,459	*(4.20)*	-	-	-	-
11.	ดีบีเอสไทยทนุ	87,481	*(1.60)*	130,266	*(2.20)*	67,774	*(1.80)*
12.	สแตนดาร์ดชาเตอร์-นครธน	72,295	*(1.30)*	73,799	*(1.20)*	44,728	*(1.20)*
13.	ยูโอบีรัตนสิน	54,115	*(1.00)*	-	-	-	-
14.	กรุงเทพพาณิชยการ	-	-	145,971	*(2.40)*	144,450	*(3.90)*
15.	มหานคร	-	-	316,145	*(5.30)*	179,623	*(4.80)*
16.	สหธนาคาร	-	-	73,284	*(1.20)*	45,660	*(1.20)*
17.	แหลมทอง	-	-	51,942	*(0.90)*	23,364	*(0.60)*
	รวม	5,493,550	*(100.00)*	6,008,009	*(100.00)*	3,737,125	*(100.00)*

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)

	ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	พ.ศ. 2543		พ.ศ. 2540		พ.ศ. 2537	
		ล้านบาท	*(ร้อยละ)*	ล้านบาท	*(ร้อยละ)*	ล้านบาท	*(ร้อยละ)*
1.	ธนาคารแห่งโตเกียว - มิตซูบิชิ	99,558	*(13.0)*	215,126	*(15.0)*	50,936	*(18.4)*
2.	ซิตี้แบงค์	95,677	*(12.5)*	119,539	*(8.3)*	40,697	*(14.7)*
3.	ซากุระ	87,491	*(11.4)*	159,065	*(11.1)*	53,035	*(19.1)*
4.	ซูมิโตโมมิตซุยแบงกิ้งฯ	59,994	*(7.8)*	188,086	*(13.1)*	-	-
5.	ได-อิจิ คังเงียว	57,436	*(7.5)*	172,581	*(12.0)*	-	-
6.	ธนาคารเพื่อการอุตสาหกรรมแห่งประเทศญี่ปุ่น	52,857	*(6.9)*	128,983	*(9.0)*	-	-
7.	แชสแมนฮันตัน	30,879	*(4.0)*	50,585	*(3.5)*	11,533	*(4.2)*
8.	สแตนดาร์ดชาเตอร์	45,624	*(6.0)*	53,262	*(3.7)*	18,464	*(6.7)*
9.	เอชเอสบีซี	60,626	*(7.9)*	85,438	*(6.0)*	27,883	*10.1*
10.	เอบีเอ็น แอมโร เอ็น.วี.	33,354	*(4.4)*	38,646	*(2.7)*	3,648	*(1.3)*
11.	ดอยช์แบงค์	52,097	*(6.8)*	50,610	*(3.5)*	22,349	*(8.1)*
12.	เครดิตอะกริกอล อินโดสุเอช	15,635	*(2.0)*	33,298	*(2.3)*	-	-
13.	ธ.แห่งอเมริกาเนชั่นแนลฯ	16,516	*(2.2)*	43,076	*(3.0)*	21,590	*(7.8)*
14.	บีเอ็นพี พารีบาส์	12,125	*(1.6)*	27,396	*(1.9)*	-	-
15.	เดรสเนอร์ เอจี	7,897	*(1.0)*	36,858	*(2.6)*	-	-
16.	โอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งฯ	4,969	*(0.6)*	9,736	*(0.7)*	3,101	*(1.1)*
17.	สากลพาณิชย์แห่งประเทศจีน	6,671	*(0.9)*	7,701	*(0.5)*	2,548	*(0.9)*
18.	ธนาคารแห่งโนวาสโกเทีย	8,003	*(1.0)*				
19.	ธนาคารแห่งประเทศจีน	13,269	*(1.7)*	7,854	*(0.5)*	-	-
20.	ภารตโอเวอร์ซีส์	2,308	*(0.3)*	3,538	*(0.2)*	1,658	*(0.6)*
21.	ธนาคารอาร์ เอช บี	2,214	*(0.3)*	2,186	*(0.2)*	-	-
22.	Bangque Indosuez	-	-	-	-	18,445	*(5.6)*
23.	Sime Bank Berhad	-	-	-	-	1,145	*(0.4)*
	รวม	765,200	*(100.00)*	1,433,564	*(100.00)*	277,032	*(100.00)*

ที่มา: ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (2549)

โครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์ในช่วงก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างตลาดสามารถวัดได้จากอำนาจการผูกขาดโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการอธิบายอำนาจผูกขาดที่เกิดขึ้นในตลาดผู้ขายน้อยรายว่ามีมากน้อยเพียงใดและผูกขาดโดยผู้ผลิตเป็นจำนวนกี่ราย ซึ่งตัวแปรเหล่านี้จะสามารถบ่งบอกถึงโครงสร้างตลาดในขณะนั้น ที่ผ่านมาสามารถกล่าวได้ว่าโครงสร้างธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยในช่วงก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจมีอัตราการกระจุกตัวสูงทางด้านสินทรัพย์ในธนาคารขนาดใหญ่ตลอดมา อย่างไรก็ตามแม้ว่าระบบธนาคารพาณิชย์ไทยจะมีลักษณะของการผูกขาด แต่ภายในกรอบของระบบก็มีการแข่งขันกันมากพอสมควร โดยเฉพาะการแข่งขันการตั้งสาขาเพื่อระดมเงินออมและการขยายกิจการของธนาคาร โดยการแข่งขันระหว่างธนาคารเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อระบบการเงินมีความเจริญก้าวหน้าและมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ นอกจากนี้การเปิดเสรีทางการเงินและการปล่อยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากลอยตัวทำให้การแข่งขันระหว่างธนาคารมีมากยิ่งขึ้น

ในอดีตที่ผ่านมากลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ 5 ธนาคารแรกเป็นกลุ่มผู้นำตลาดและมีอิทธิพลในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากมาโดยตลอด เนื่องจากธนาคารขนาดใหญ่มีต้นทุนการระดมทุนที่ต่ำกว่าธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็ก เพราะมีความได้เปรียบด้านเครือข่ายสาขาการดำเนินที่กว้างขวางครอบคลุมทั่วประเทศและมีชื่อเสียงในเรื่องของความมั่นคง ต้นทุนทางการเงินที่ต่ำนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการเคลื่อนย้ายเงินออมในรูปของเงินฝากอย่างมีประสิทธิภาพโดยการใช้สาขาที่มีการพัฒนาด้านต่างๆ เป็นอย่างดี พฤติกรรมของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ของไทยจึงเป็นไปในรูปที่ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่แสวงหากำไรสูงสุดโดยมีอิสระในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของตนเอง ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็กจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากของตนโดยขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่บวกด้วยส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเพื่อใช้ดึงดูดเงินฝากจากลูกค้าส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็กมีต้นทุนการระดมทุนสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่

การที่กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็กมีต้นทุนทางการเงินที่สูงกว่ากลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ อีกทั้งการมีฐานลูกค้าที่แคบทำให้การปล่อยกู้ของธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็กจึงเน้นไปที่การลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงจำพวกอสังหาริมทรัพย์ อย่างไรก็ตามการลงทุนดังกล่าวแม้จะให้ผลตอบแทนสูงแต่ก็มีความเสี่ยงสูงด้วยเช่นกัน โดยที่ผ่านมาเมื่อพิจารณาจาก Portfolio สินเชื่อของอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์โดยแบ่งตามกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก พบว่าในปี พ.ศ. 2540 ธนาคารขนาดกลาง 5 แห่ง มีสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อในภาค

อสังหาริมทรัพย์คิดอยู่ที่ประมาณร้อยละ 15.2 – 22.6 ของสินเชื่อรวมของแต่ละธนาคาร ส่วนธนาคารขนาดเล็ก 5 แห่งก็มีสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อในภาคนี้ถึงร้อยละ 11.7 – 48.7 ในขณะที่ธนาคารขนาดใหญ่ 5 แห่งมีสัดส่วนการปล่อยกู้ในภาคนี้อยู่ที่เพียงประมาณร้อยละ 12-15.9 ของสินเชื่อรวมของตน (ตารางที่ 3.3)

การปล่อยสินเชื่อในภาคดังกล่าวได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปี พ.ศ. 2540 และกลายมาเป็นหนี้มีปัญหาของบรรดาธนาคารพาณิชย์ของไทยในปัจจุบัน ปัญหาหนี้เสียจำนวนมหาศาลในภาคอสังหาริมทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้นำมาสู่วิกฤติของสถาบันการเงินในที่สุด ซึ่งวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยต้องขอความช่วยเหลือทางการเงินจาก IMF เป็นจำนวน 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตามเงินกู้ดังกล่าวเต็มไปด้วยเงื่อนไขต่างๆมากมาย รวมไปถึงการเปิดเสรีทางการเงิน โดยเปิดโอกาสให้ต่างชาติสามารถเข้ามามีบทบาทในสถาบันการเงินของประเทศไทยมากขึ้น

ตารางที่ 3.3 ตัวเลขแสดงสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อแยกตามภาคธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย ณ สิ้นปี พ.ศ. 2540

(หน่วย: ร้อยละ)

ภาคธุรกิจ	BBL	KTB	TFB	SCB	BAY	TMB	FBCN	SCIB	BMB	BBC	TDB	BOA	NTB	UB	LTB
1. การเกษตรและเหมืองแร่	3.1	6.0	3.2	3.8	3.6	3.8	1.2	3.4	2.4	4.2	4.7	5.0	2.5	5.8	0.8
2. อุตสาหกรรมการผลิตและการพาณิชย์	57.8	48.2	59.3	47.7	53.9	48.7	55.9	50.0	63.5	32.4	54.6	55.2	66.0	47.0	25.3
3. ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	14.0	13.0	12.0	14.0	15.9	17.3	22.6	18.1	15.2	11.7	17.3	11.7	12.5	19.4	48.7
4. การสาธารณูโภคและบริการ	10.7	12.6	10.5	16.8	13.5	13.0	10.5	15.1	10.1	4.9	10.4		5.2	13.6	17.6
5. สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย	9.0	9.5	11.2	14.4	8.6	12.0	2.8	3.6	5.6	6.6	7.6	6.5	1.5	12.0	4.4
6. อื่นๆ	5.3	10.8	3.7	3.3	4.5	5.2	7.0	9.8	3.1	40.3	5.5	6.6	12.2	2.1	3.3
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

หมายเหตุ: BBL=ธนาคารกรุงเทพ, TMB=ธนาคารทหารไทย, TDB=ธนาคารไทยทนุ, KTB=ธนาคารกรุงไทย, FBCB=ธนาคารมหานคร, BOA=ธนาคารเอเซีย, TFB=ธนาคารกสิกรไทย, SCIB=ธนาคารนครหลวงไทย, NTB=ธนาคารนครธน, SCB=ธนาคารไทยพาณิชย์, BMB=ธนาคารศรีนคร, UB=ธนาคารสหธนาคาร, BAY=ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, BBC=ธนาคารกรุงเทพพาณิชยการ และ LTB=ธนาคารแหลมทอง

ที่มา: ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (2549)

ปัญหาของสถาบันการเงินในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2541 และการป้องกันของทางการ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงเป็นเวลานับสิบปี โดยภาวะเศรษฐกิจไทยซึ่งมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 4 ในช่วงปี พ.ศ. 2510 - 2528 เพิ่มเป็นร้อยละ 5.5 และร้อยละ 9.5 ในปี พ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2530 ตามลำดับ และเริ่มมีอัตราการขยายตัวเป็นเลขสองหลักในระหว่างปี พ.ศ. 2531 - 2533 โดยมีอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 12.2 จากนั้นเริ่มชะลอตัวอย่างมากในปี พ.ศ. 2539 โดยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงเหลือเพียงร้อยละ 5.5 และหดตัวเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2540 ที่อัตราติดลบร้อยละ 0.4 โดยมีสาเหตุหลักมาจากการส่งออกที่ชะงักงันและการแตกสลายลงของเศรษฐกิจฟองสบู่ จนนำมาสู่ปัญหาวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและสถาบันการเงินในเวลาต่อมา

สาเหตุของปัญหาวิกฤติการณ์เศรษฐกิจและสถาบันการทางเงิน

สาเหตุของปัญหาเศรษฐกิจและสถาบันการเงินของไทยในครั้งนี้มาจากผลของการปรับเปลี่ยนค่าเงินระหว่างประเทศครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2528 ตามข้อตกลง Plaza Accord ทำให้ค่าเงินของญี่ปุ่นและประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียเพิ่มสูงมากขึ้น ส่งผลให้เกิดกระแสการไหลออกของเงินทุนจากต่างประเทศเหล่านี้สู่ประเทศอื่นๆ รวมทั้งประเทศไทย การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างมากเช่นเดียวกับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ และขณะเดียวกันความต้องการที่ดินเพื่อการลงทุนก็เพิ่มสูงขึ้นมาก ส่งผลให้ราคาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ต่างๆพุ่งสูงขึ้นอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน จนก่อให้เกิดการเก็งกำไรอย่างกว้างขวางทั้งในตลาดอสังหาริมทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ในปี พ.ศ. 2533 เกิดสงครามอ่าวเปอร์เซียขึ้น ตามมาด้วยเหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ คือ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬในปี พ.ศ. 2535 ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยชะลอลงบ้าง แต่ก็ยังจัดว่าอยู่ในระดับสูงโดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเกินร้อยละ 8 ต่อปี กิจกรรมทางเศรษฐกิจของไทยเริ่มคึกคักอีกครั้งในช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. 2536 เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยของโลกลดลง ประกอบกับการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินกิจการวิเทศธนกิจได้ กระแสเงินทุนราคาถูกจากต่างประเทศจึงเริ่มไหลเข้ามาในประเทศอย่างมากอีกครั้ง ขณะที่การส่งออกก็ขยายตัวสูง ตลาดหลักทรัพย์จึงกลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2536 - 2538 ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 เศรษฐกิจของไทยกลับมาชะลอตัวลงค่อนข้างมาก ส่วนหนึ่งมาจากการดำเนินนโยบาย

การเงินที่เข้มงวดมาตั้งแต่เมื่อกลางปี พ.ศ. 2538 เพื่อแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ ภาวะอัตราดอกเบี้ยในประเทศที่อยู่ในเกณฑ์สูงได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อตลาดหลักทรัพย์และการประกอบธุรกิจผู้ประกอบการจำนวนมากโดยเฉพาะในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องอย่างหนัก ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่มาถึงสถาบันการเงินผู้ปล่อยกู้ที่ต้องเผชิญกับหนี้เสียตามมา

ในส่วนสถาบันการเงินผู้ปล่อยสินเชื่อปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2539 ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่อำนวยสินเชื่อแก่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์สูงสุด คือ ประมาณร้อยละ 53.7 ของสินเชื่อที่สถาบันการเงินทั้งหมดปล่อยกู้ให้กับธุรกิจนี้และมีสัดส่วนของสินเชื่ออสังหาริมทรัพย์ต่อสินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ประมาณร้อยละ 8.8 และเมื่อพิจารณาการปล่อยสินเชื่อแยกเป็นกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กจะพบว่า ณ สิ้นปี พ.ศ. 2540 ธนาคารขนาดกลาง 5 แห่งมีสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อในภาคอสังหาริมทรัพย์อยู่ระหว่างประมาณร้อยละ 15.2 - 22.6 ของสินเชื่อรวมของแต่ละธนาคารส่วนธนาคารขนาดเล็ก 5 แห่งมีสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อในภาคนี้ถึงร้อยละ 11.7 - 48.7 ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่งมีสัดส่วนของการปล่อยสินเชื่อในภาคนี้อยู่ที่เพียงประมาณร้อยละ 12.0 - 15.9 ของสินเชื่อรวมทั้งระบบ

ขณะที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีส่วนแบ่งในตลาดสินเชื่ออสังหาริมทรัพย์รองลงมา คือ ร้อยละ 45.7 แต่มีสัดส่วนสินเชื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่อสินเชื่อรวมสูงสุดถึงร้อยละ 24.4 ดังนั้นเมื่อเกิดวิกฤติการณ์ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จึงส่งผลกระทบรุนแรงต่อภาคสถาบันการเงินของไทย จากปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์และความซบเซาในตลาดหลักทรัพย์ได้ก่อให้เกิดปัญหาหนี้เสียในภาคสถาบันการเงินเป็นจำนวนมาก ภาระหนี้มีปัญหา (Non-performimg Loans: NPLs) ได้เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ จากเดิมที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประมาณไว้ที่ประมาณร้อยละ 7 ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงิน (มากตราการ 6 เดือน) มาสูงขึ้นเป็นร้อยละ 40 (มาตรการ 3 เดือน) หรือประมาณ 2.1 ล้านล้านบาทในปลายปี พ.ศ. 2541 และเพิ่มสูงสุดเป็นร้อยละ 46.79 ของสินเชื่อรวมทั้งระบบ ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2542

จากวิกฤติการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้น ทำให้ประเทศไทยตัดสินใจลอยตัวค่าเงินบาทเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 แต่สถานการณ์ยังไม่ดีขึ้น ค่าเงินบาทยังคงอ่อนตัวอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเงินทุนสำรองเงินตราที่ลดลง ทำให้ประเทศไทยตัดสินใจขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) อย่างไรก็ตามความช่วยเหลือของ IMF ตามมาด้วยมาตรการต่างๆ ที่เข้มงวด เช่น การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกันสำรองหนี้ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ.

2543 พร้อมกับต้องปรับเปลี่ยนเกณฑ์การคำนวณการหยุดรับรู้รายได้จาก 6 เดือน เป็น 3 เดือน ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เข้มงวดดังกล่าวพร้อมกับการเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ รวมไปถึงการเพิ่มทุนเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับสถาบันการเงิน ซึ่งได้สร้างผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญต่อสถาบันการเงินของไทย โดยสามารถสรุปเหตุการณ์สำคัญในระบบสถาบันการเงินได้ตามตารางผนวกที่ ช1 และในส่วนของธนาคารที่ประสบปัญหาในการเพิ่มทุนโดยเฉพาะกลุ่มธนาคารขนาดเล็กก็ได้มีการหาผู้ร่วมทุนจากต่างประเทศเข้าเป็นพันธมิตรเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านเงินกองทุนให้ได้ครบตามที่ทางการกำหนด ส่วนธนาคารที่รัฐบาลเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ต่อมาก็ได้ขายให้กับนักลงทุนต่างชาติ ทำให้ธนาคารต่างประเทศได้เข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในหลายๆ ธนาคารซึ่งพอสรุปเหตุการณ์ได้ในตารางผนวกที่ ช2

ภาวะอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงหลังวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ

ประเทศไทยประสบวิกฤติการณ์ทางการเงินและเศรษฐกิจอย่างรุนแรงตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาจนจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจาก IMF ในเดือนสิงหาคม ซึ่งความช่วยเหลือที่ได้รับตามมาด้วยเงื่อนไขที่เข้มงวดมากมายไม่ว่าจะเป็นการรักษาวินัยทางการคลัง รวมทั้งการปฏิรูประบบสถาบันการเงินในประเทศที่เผชิญปัญหาหนี้เสียสูงสุดในภูมิภาค นำมาซึ่งการปิดบริษัทเงินทุนและเงินทุนหลักทรัพย์จำนวน 56 แห่ง รวมทั้งมาตรการแก้ไขปัญหาธนาคารพาณิชย์ ไม่ว่าจะการเปลี่ยนกฎเกณฑ์การจำแนกหนี้เสีย การเพิ่มทุน ซึ่งมาตรการสำคัญที่มีผลต่อการประกอบการของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่

1. การดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงและภาระผูกพันตามมาตรฐานของ Bank for International Settlements (BIS) โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ไทยดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ในอัตราร้อยละ 8.5 โดยเป็นเงินกองทุนขั้นที่ 1 ร้อยละ 4.25 ส่วนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศให้ดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงในอัตราร้อยละ 6.75

2. การระงับรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ กำหนดให้สถาบันการเงินระงับการบันทึกดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้สำหรับลูกหนี้ที่ค้างรับชำระดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือน นับจากวันที่ครบกำหนดชำระ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้ส่งผลสำคัญที่ทำให้ NPLs ของระบบธนาคารพาณิชย์เพิ่มสูงขึ้นมาก

3. การจัดชั้นลูกหนี้และการตั้งเงินสำรอง โดยตั้งแต่งวดการบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ให้สถาบันการเงินจัดชั้นลูกหนี้และภาระผูกพันทั้งในและนอกงบการเงิน โดยพิจารณาตามคุณภาพและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าเป็นหลัก แต่ต้องไม่เกินระยะเวลาการค้างชำระตามเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเภท และให้สำรอง ดังนี้

ตารางที่ 3.4 เกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้และการตั้งสำรองของธนาคารแห่งประเทศไทย

เวลาที่ค้างชำระ (เดือน)	**การจัดชั้น**	**การตั้งสำรอง (ร้อยละ)**
น้อยกว่า 1	ปกติ	1
1-3	กล่าวถึงเป็นพิเศษ	2
3-6	จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	20
6-12	จัดชั้นสงสัย	50
เกินกว่า 12	จัดชั้นสงสัยจะสูญ	100
ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้โดยสิ้นเชิง	จัดชั้นสูญ	ตัดออกจากบัญชี

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

ในการตั้งสำรองของสถาบันการเงินสามารถทยอยการกันสำรองจากยอดรวมที่คำนวณได้ข้างต้น โดยเริ่มตั้งแต่งวดบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ให้แล้วเสร็จภายในงวดการบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2543 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.5 กฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ประกาศให้สถาบันการเงินทยอยตั้งเงินทุนสำรองสำหรับหนี้จัดชั้น

งวดบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่	สัดส่วนการตั้งสำรอง
31 ธ.ค. 2541	20%
30 มิ.ย. 2542	40%
31 ธ.ค. 2541	60%
30 มิ.ย. 2543	80%
31 ธ.ค. 2543	100%

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

มาตรการสำคัญที่ทำให้อุตาสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากก็คือการที่ทางการเปิดทางให้ต่างชาติสามารถเข้ามามีบทบาทในการเป็นเจ้าของสถาบันการเงินในประเทศเพิ่มขึ้น โดยได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2502 (ฉบับที่ 2) ผ่อนผันให้ชาวต่างชาติถือหุ้นในอัตราสูงกว่าร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนเป็นเวลา 10 ปี จากเดิมที่กำหนดให้ต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียน และเป็นกรรมการธนาคารพาณิชย์เกินอัตราและจำนวนที่กำหนดไว้ และหลังจาก 10 ปีแล้วจะไม่มีการบังคับขาย แต่มีเงื่อนไขห้ามซื้อหุ้นเพิ่มทุนอีกจนกว่าสัดส่วนการถือหุ้นจะลดลงเหลือไม่เกิดร้อยละ 49 อย่างไรก็ตามเมื่อผนวกกับความจำเป็นที่ต้องเร่งเพิ่มทุนของสถาบันการเงินไทย จากมาตรการที่เข้มงวดมากขึ้นของทางการไทยในขณะที่ผู้ถือหุ้นเดิมของสถาบันการเงินไทยกลับมีกำลังซื้อหุ้นเพิ่มทุนไม่เพียงพอภายใต้ความซบเซาทางเศรษฐกิจ จึงทำให้สถาบันการเงินต่างประเทศเข้ามามีบทบาทในการดำเนินธุรกิจการธนาคารในประเทศไทยได้อย่างรวดเร็วโดยอาศัยการควบกิจการและหรือการซื้อขายหุ้นเพิ่มทุนของธนาคารพาณิชย์ไทยที่เปิดดำเนินการอยู่ 15 แห่ง ซึ่งนอกจากจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีเงินกองทุนเพิ่มขึ้นอันแสดงถึงความมั่นคงและศักยภาพที่สูงขึ้นแล้ว ยังจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีสถาบันการเงินต่างประเทศเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ได้รับการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินการธนาคารตลอดจนรูปแบบในการดำเนินงานที่เป็นสากลมากขึ้นและเป็นคู่แข่งที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินไทย ภาวะการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์จึงน่าจะมีความรุนแรงมากขึ้น

จำนวนธนาคารพาณิชย์ในช่วงหลังเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ

อุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ของไทยในช่วงหลังเกิดวิกฤติการณ์พบกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ปัจจุบันอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ของไทยจึงประกอบไปด้วย 13 ธนาคารพาณิชย์ อันได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นของเอกชนไทย 5 ธนาคาร ธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ 4 ธนาคาร และธนาคารพาณิชย์ที่มีสถาบันการเงินต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ 4 ธนาคาร ส่วนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในต่างประเทศแต่ได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาเต็มรูปแบบในประเทศไทยลดลงจาก 21 แห่งในช่วงเกิดวิกฤติการณ์เหลือ 19 แห่ง เนื่องจากธนาคารซากุระได้ควบรวมกิจการกับธนาคารซูมิโตโม และเปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารซูมิโตโม มิตซุย แบงก์กิ้ง คอร์ปอเรชั่น เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2544 และในไตรมาสที่สองปีเดียวกันมีการเลิกกิจการของธนาคาร Dresdener Bank AG ในประเทศไทย โครงสร้างธนาคารพาณิชย์ที่เปิดดำเนินการในประเทศไทยจึงประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด 32 แห่ง ณ ไตรมาสที่สามของปี พ.ศ. 2544

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ในธนาคารไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงสามารถแบ่งธนาคารพาณิชย์ไทยออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่

1. กลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยที่ถือหุ้นใหญ่โดยเอกชนไทย มีจำนวนทั้งหมด 5 แห่ง ประกอบด้วย ธนาคารกรุงเทพ (BBL) ธนาคารกสิกรไทย (TFB) ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (BAY) และธนาคารทหารไทย (TMB)

2. กลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่ถือหุ้นใหญ่โดยต่างประเทศ (Strategic Bank) มีจำนวนทั้งสิ้น 4 แห่ง ได้แก่ ธนาคารเอเชีย (BOA) ธนาคารดีบีเอส ไทยทนุ (DTDB) ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด นครธน (SCNB) ธนาคารยูโอบี รัตนสิน (UOBR)

3. กลุ่มธนาคารที่ถือหุ้นใหญ่โดยรัฐบาล มีจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย ธนาคารกรุงไทย (KTB) ควบรวมกิจการกับธนาคารมหานคร และรับโอนสินทรัพย์ดีจากธนาคารกรุงเทพฯพาณิชย์การ และมีแผนจะแปรรูปตามที่ได้ตกลงไว้กับ IMF ธนาคารนครหลวงไทย (SCIB) ธนาคารไทยธนาคาร (BT) เป็นธนาคารแห่งใหม่ที่เกิดจากธนาคารสหธนาคารเป็นแกนนำควบรวมกิจการกับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ และบริษัทเงินทุนอีก 12 แห่งที่ถูกสั่งลดทุนและหยุดดำเนินกิจการ ธนาคารศรีนคร (BMB) ถูกทางการเข้าควบคุมกิจการและต่อมาได้เจรจาขายให้กับธนาคาร

ฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ (HSBC) โดยการเจรจาได้ยืดเยื้อมาถึงหนึ่งปี แต่ต่อมาได้ยกเลิกไปเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ทำให้ธนาคารศรีนครอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐต่อไป นอกจากนี้รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะไม่ขายธนาคารใดๆให้กับต่างชาติอีก

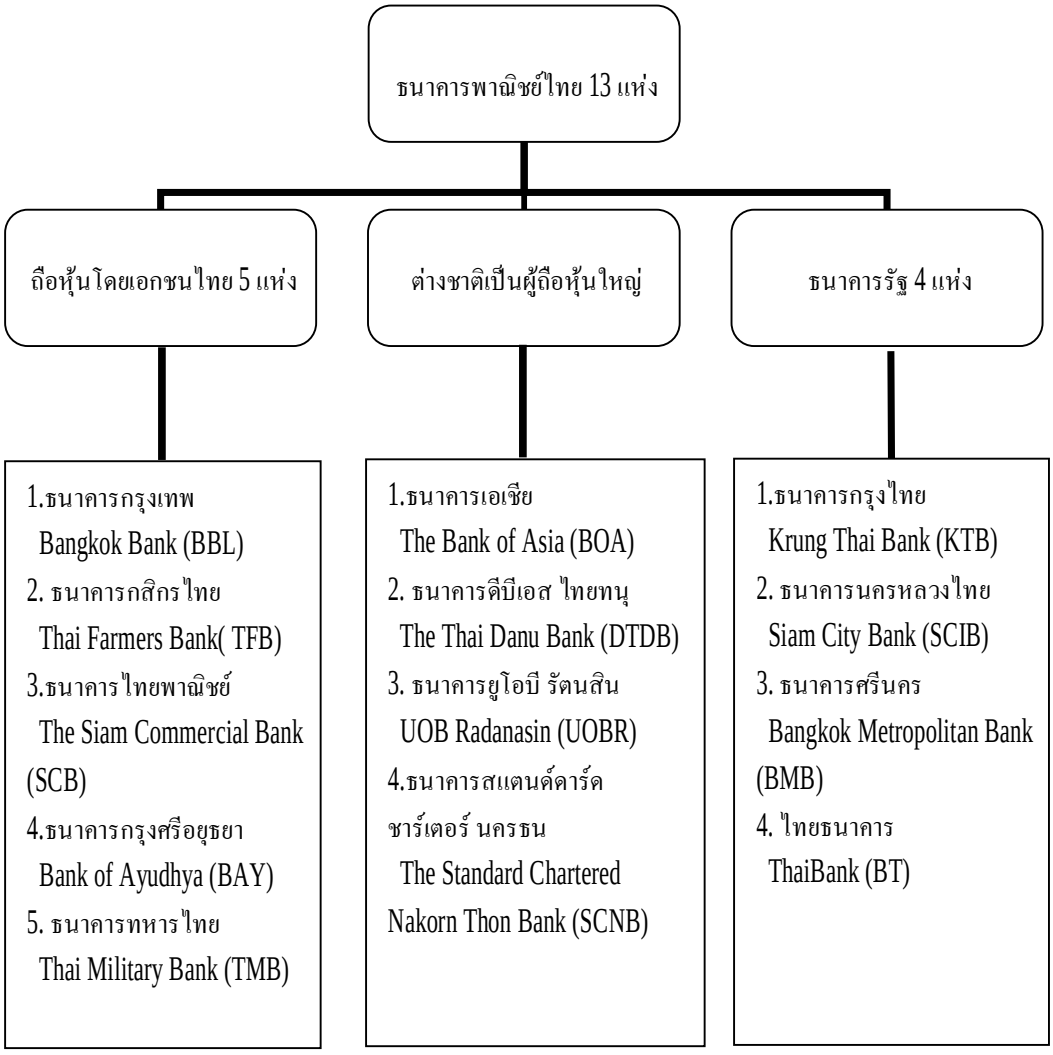

ภาพที่ 3.1 แสดงโครงสร้างธนาคารพาณิชย์ไทย ณ สิ้นปี พ.ศ. 2543
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

โครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงหลังเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในกลางปี พ.ศ. 2540 ได้ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในความมั่นคงของสถาบันการเงินในประเทศรวมทั้งธนาคารพาณิชย์มีเงินไหลออกนอกระบบสถาบันการเงินเป็นจำนวนมากจนทางการต้องเข้ามาแก้ไขสถานการณ์เนื่องจากกลัวว่าจะเกิดการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์อันจะทำให้วิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นลุกลามมากไปกว่าที่เป็นอยู่ และต่อมาทางการได้ประการมาตรการ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน และในครั้งนั้นได้มีการโอนสินทรัพย์ที่ดี และเงินฝากของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การไปยังธนาคารกรุงไทย และให้กองทุนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินแปลงเงินกู้ยืมที่ให้แก่ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การเป็นทุนให้แก่ธนาคารกรุงไทย รวมทั้งให้รวมกิจการธนาคารมหานครกับธนาคารกรุงไทยซึ่งเป็นธนาคารที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองในขณะนั้น จึงส่งผลให้ส่วนแบ่งตลาดของธนาคารกรุงไทยเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเงินฝาก สินเชื่อ หรือสินทรัพย์ และเป็นสาเหตุให้อัตราการกระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 4 แห่งแรกเมื่อเทียบกับธนาคารพาณิชย์ไทยด้วยกัน

ในส่วนของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้น พบว่าในช่วงก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจธนาคารต่างประเทศได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศเพิ่มขึ้นตามลำดับ เนื่องจากไทยได้เปิดเสรีภาคธนาคารพาณิชย์ให้กับต่างชาติเพิ่มขึ้นตามข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าภาคบริการ และความต้องการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค โดยในปี พ.ศ. 2539 ได้มีการยกระดับกิจการวิเทศธนกิจของธนาคารต่างประเทศที่ยังไม่มีสาขาเต็มรูปแบบในประเทศไทยเป็นสาขาเต็มรูปแบบ มีการเพิ่มใบอนุญาตประกอบกิจการวิเทศธนกิจรอบ 2 ให้กับธนาคารต่างประเทศเพื่อช่วยเสริมสร้างปริมาณธุรกรรมการเงินให้กับศูนย์กลางการเงินของไทย อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีสาขาในประเทศไทยเปิดสาขาเพิ่มขึ้นได้มากกว่า 1 สาขา และอนุญาตให้เปิดเพิ่มจำนวนกิจการวิเทศธนกิจต่างจังหวัด ประกอบกับเศรษฐกิจไทยในช่วงก่อนเกิดวิกฤติการณ์มีการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ ธนาคารต่างชาติเริ่มเข้ามามีบทบาทในระบบเศรษฐกิจมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มธนาคารญี่ปุ่นที่ตามมาให้บริการลูกค้าญี่ปุ่นที่เป็นนักลงทุนรายใหญ่ในไทย ทำให้ สินทรัพย์ของธนาคารต่างประเทศโดยเฉพาะกลุ่มธนาคารญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นมาก โดย ณ สิ้นปี พ.ศ. 2535 สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดด้านสินทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 4.88 ของระบบได้เพิ่มเป็นร้อยละ 8.48 ณ สิ้นปี พ.ศ. 2539 และเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวเป็นร้อยละ 15.25 ณ กลางปี พ.ศ. 2540

หลังการลอยตัวค่าเงินบาท เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ได้ก่อให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย ภาวะเศรษฐกิจถดถอยของไทยที่เกิดจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงมาก ความไม่มีเสถียรภาพของสถาบันการเงินไทยทำให้สินเชื่อ และสินทรัพย์ในระบบธนาคารพาณิชย์หดตัว รวมไปถึงสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศด้วย โดยสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเริ่มมีสินทรัพย์ลดลงตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. 2541 โดยส่วนแบ่งตลาดของเฉพาะสาขาธนาคารต่างประเทศได้เพิ่มสูงสุดเป็นประมาณร้อยละ 19.26 ณ สิ้นปี พ.ศ. 2540 หลังจากนั้นได้มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

การเข้ามาถือหุ้นของธนาคาร DBS จากสิงคโปร์ในธนาคารไทยทนุเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ทำให้ธนาคารที่มีธนาคารต่างประเทศถือหุ้นเกินร้อยละ 50 เพิ่มขึ้น เมื่อรวมกับสาขาธนาคารต่างประเทศไทย ทำให้ส่วนแบ่งตลาดของธนาคารต่างประเทศในไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.01 ณ สิ้นปี พ.ศ. 2540 ตามด้วยการเข้าถือหุ้นในธนาคารเอเชียของธนาคารเอบีเอ็น แอมโร จากเนเธอร์แลนด์ในไตรมาสที่สองของปี พ.ศ. 2541 อย่างไรก็ตามที่สาขาธนาคารต่างประเทศในไทยมีสินทรัพย์ลดลงอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะกลุ่มธนาคารญี่ปุ่นที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงเมื่อเทียบในกลุ่มสาขาธนาคารต่างประเทศในไทย เช่น ธนาคารแห่งโตเกียว-มิตซูบิชิ ธนาคารเพื่อการอุตสาหกรรมแห่งประเทศญี่ปุ่น ธนาคารได-อิจิ คังเงียว ธนาคารซูมิโตโม และธนาคารซากุระ ทำให้ส่วนแบ่งตลาดรวมของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศรวมลดลงเหลือร้อยละ 13.47 ณ กลางปี พ.ศ. 2542 และส่วนแบ่งตลาดรวมของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศรวมทั้งหมดได้ปรับเพิ่มขึ้นอีกครั้งเมื่อธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด จากประเทศอังกฤษ ได้เข้ามาซื้อกิจการของธนาคารนครธนในไตรมาสที่สามของปี พ.ศ. 2542 ส่วนแบ่งตลาดรวมของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 19.39 ของสินทรัพย์รวมทั้งระบบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ในกลุ่มธนาคารจากประเทศตะวันตกขนาดใหญ่ เช่น ธนาคารซิตี้ แบงก์ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ และธนาคารดอยซ์แบงก์ โดยเฉพาะธนาคารซิตี้ แบงก์ ที่เคยมีสินทรัพย์ 75,492 ล้านบาท ณ ไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2540 ได้เพิ่มเป็น 122,692.49 ล้านบาท ณ ไตรมาสที่สามของปี พ.ศ. 2544 หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 63 ซึ่งใหญ่กว่าขนาดสินทรัพย์ของ DBS ไทยทนุ ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด นครธน และธนาคาร UOB รัตนสิน ส่วนธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ และธนาคารดอยซ์แบงก์ ก็มีขนาดสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจนใกล้เคียงกับ ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด นครธน และธนาคาร UOB รัตนสิน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

โครงสร้างตลาดและการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยจากการควบรวมกิจการของธนาคารต่างประเทศ

ผลการศึกษาโครงสร้างของตลาดของธนาคารพาณิชย์ของไทยเพื่อวิเคราะห์ลักษณะของการกระจายของธุรกิจ ซึ่งหากมีการกระจายตัวน้อยถือว่าตลาดธนาคารพาณิชย์มีการกระจุกสูงและนำไปสู่การผูกขาดของกลุ่มผู้ผลิต หรือหากมีการกระจายตัวมากถือว่ามีการแข่งขันสูงและเป็นผลดีต่อผู้บริโภค

สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดการกระจุกตัวของตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยในการศึกษานี้ ได้แก่ ค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมน (Hirfindhal - Hirschman Index: HHI) ซึ่งจะพิจารณาทั้งทางสินทรัพย์และรายได้ของธนาคารพาณิชย์

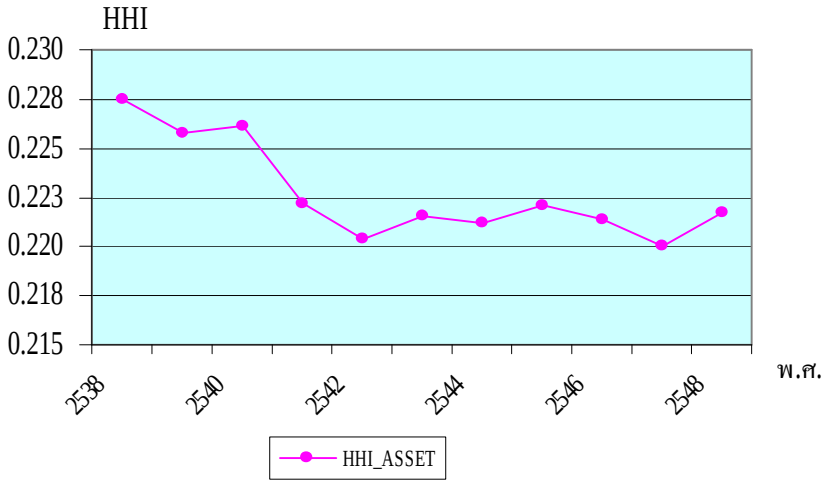

ภาพที่ 4.1 แสดงการเคลื่อนไหวของการกระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยทางด้านสินทรัพย์
ที่มา: จากการคำนวณในตารางผนวกที่ ก2

จากภาพที่ 4.1 พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2540 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงิน ธนาคารพาณิชย์ของไทยมีการกระจุกตัวของสินทรัพย์สูงกว่าหลังวิกฤติการณ์ทางการเงิน โดยพิจารณาจากค่าค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ (HHI_ASSET) ที่มีค่าระหว่าง 0.228 - 0.226 แต่หลังจากปี พ.ศ. 2540 ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยผ่อนปรนให้ธนาคารจากต่างชาติเข้ามาควบรวมในธนาคารพาณิชย์ของไทยเพื่อช่วยเหลือฐานะการเงินของธนาคารเหล่านั้น พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 - 2548 เป็นต้นมา อัตราการกระจุกตัวของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ของไทย (HHI_ASSET) ได้ลดขนาดลงมาอยู่ที่ระดับ 0.220 - 0.223 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเข้ามาของธนาคารจากต่างประเทศทำให้เกิดการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยเพิ่มมากขึ้น

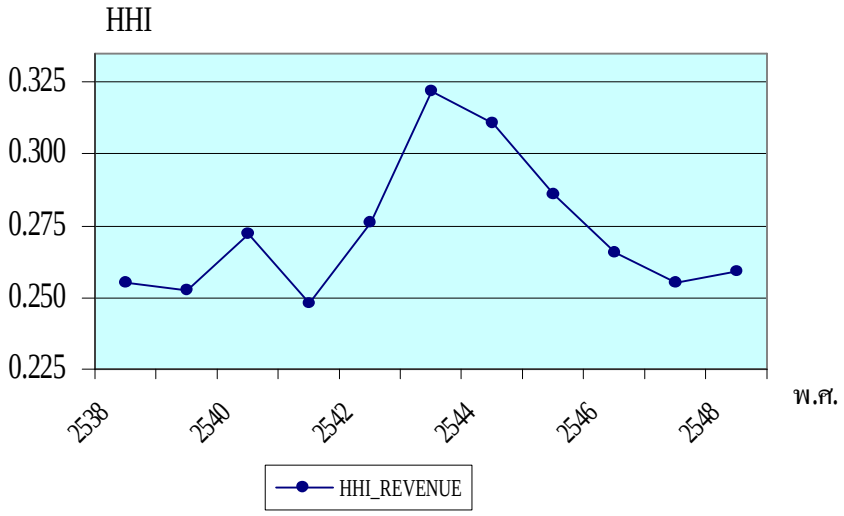

ภาพที่ 4.2 แสดงการเคลื่อนไหวของการกระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยทางด้านรายได้
ที่มา: จากการคำนวณในตารางผนวกที่ ก2

จากภาพที่ 4.2 พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2544 ธนาคารพาณิชย์ของไทยมีแนวโน้มการกระจุกตัวของสินทรัพย์สูงขึ้น โดยพิจารณาจากค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านรายได้ (HHI_REVNUE) ที่มีค่า 0.25 - 0.325 แต่หลังจากปี พ.ศ.2544 เป็นต้นไปพบว่าแนวโน้มการกระจุกตัวของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ของไทยมีขนาดลดลงมาอยู่ที่ระดับ 0.220 - 0.223 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการเข้ามาของธนาคารจากต่างประเทศทำให้เกิดการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยเพิ่มมากเช่นเดียวกัน แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในทันทีทันใด โดยในช่วงต้นพบว่าแม้ธนาคารจากต่างประเทศจะได้นำความได้เปรียบด้านต่างๆ เข้ามาผ่านการควบรวมในธนาคาร

พาณิชย์ขนาดเล็กแล้ว แต่กว่าที่ธนาคารเหล่านั้นจะปรับตัวและนำความได้เปรียบที่ได้รับมาใช้ให้สามารถแข่งขันได้ต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อปรับเปลี่ยนทั้งระบบการจัดการ, ระบบบัญชี, เทคโนโลยี รวมถึงความรู้สึกของลูกค้า ซึ่งผลที่ได้นี้พบว่าแตกต่างกับการวัดอัตราการกระจุกทางด้านสินทรัพย์ที่จะเห็นผลการเปลี่ยนแปลงในทันที

จากผลการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่าโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ของไทยในช่วงที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2548 พบว่ามีการกระจุกตัว อันแสดงถึงลักษณะของโครงสร้างตลาดที่ไม่สมบูรณ์ แต่หลังจากการเข้ามาของธนาคารต่างประเทศในตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทย การกระจุกตัวกลับมีแนวโน้มที่ลดลงนั่นแสดงถึงมีการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ตรวจสอบก่อนหน้านี้ที่พบว่าตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยมีการกระจุกตัวโดยเฉพาะในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ซึ่งต่อไปจะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างตลาดกับอัตราดอกเบี้ยโดยพิจารณาค่าของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยระหว่างด้านเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยด้านเงินฝาก ซึ่งส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยทั้งสองนี้จะเป็นตัวสะท้อนถึงการแข่งขันของตลาดธนาคารพาณิชย์ที่ใช้ราคาเป็นเครื่องมือ พร้อมกันนี้จะใช้ตัวแปรที่คาดว่าเกี่ยวข้องอื่นๆ มาวิเคราะห์ผลการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์เพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย

ตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษานี้จะมาจากงบการเงินของธนาคารและตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาค ได้แก่ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (S), อัตราส่วนเงินสดสำรองตามกฎหมาย (RR), สัดส่วนของ Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (NFC), ดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ของธนาคาร (HHI_AST), ส่วนแบ่งตลาดธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทางด้านสินทรัพย์ (FBANK_AST), ปริมาณของเงินให้สินเชื่อ (LEND), ปริมาณของเงินฝาก (DEP), อัตราเงินเฟ้อ (INF), อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (RP_14) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GDP) ซึ่งทั้งหมดจะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นรายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2541 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2548

ในส่วนของการวิเคราะห์ในบทนี้จะเริ่มต้นจากการนำข้อมูลที่รวบรวมมาพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลก่อน เนื่องจากขนาดและหน่วยที่ใช้วัดของข้อมูลแต่ละตัวแปรมีความแตกต่างกัน และเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ซึ่งงานวิจัยนี้จะได้พิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง

ชุดข้อมูลที่ระดับ (At Level) และชุดข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลง (Growth Rate)[1] โดยพิจารณาทั้งค่าสถิติเบื้องต้นและเปรียบเทียบคุณสมบัติของความนิ่ง (Unit Root Test) ขั้นตอนต่อมาคือนำข้อมูลมาทดสอบหาความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งหากไม่พบปัญหาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 จึงจะนำข้อมูลมาประมาณค่าในแบบจำลองด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) เพื่อหาแบบจำลองที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์โดยแสดงผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผลการทดสอบค่าสถิติเบื้องต้น

จากข้อมูลของตัวแปรในตารางผนวกที่ ข1 - ข2 ได้แก่ ชุดข้อมูลของตัวแปรที่ระดับ (At Level) เมื่อนำไปคำนวณค่าสถิติเบื้องต้นพบว่า (ตารางผนวกที่ ค1) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หรือความแปรปรวนของข้อมูลมีค่าไม่คงที่ ดังนั้นจึงนำข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลง (Growth Rate) ในตารางผนวกที่ ข3 - ข4 ไปคำนวณค่าสถิติเบื้องต้นปรากฏว่าค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หรือความแปรปรวนของข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลง ไม่สามารถบ่งชี้ถึงความนิ่งของข้อมูลมากกว่าข้อมูลที่ระดับ สอดคล้องกับผลการพิจารณาของค่าสถิติ Jarque-Bera, ค่าสถิติความเบ้ (Skewness) และค่าสถิติความโด่ง (Kurtosis) ที่แสดงว่าการกระจายตัวของข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลงมีการกระจายตัวแบบไม่ปกติ (Normality) คือ ปฏิเสธสมมติฐานหลักของการทดสอบการกระจายตัวแบบปกติ

แต่เมื่อพิจารณาค่า Q-statistic (Q = 4, 8, 12) ของข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลงพบว่าการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยไม่มีนัยสำคัญที่ร้อยละ 90 นั่นหมายถึงการไม่มีปัญหาตัวแปรความคลาดเคลื่อน (Error Term) มีความสัมพันธ์ข้ามเวลา (Serial Correlation) ดังนั้นการประมาณค่าในการศึกษาครั้งนี้อาจจะไม่เกิดปัญหา Serial Correlation ขึ้น ซึ่งเหมาะสมกับการประมาณค่าด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) แต่อย่างไรก็ตามควรพิจารณาค่า Durbin-Watson (DW) Statistic ประกอบอีกครั้งหนึ่ง

---

[1] ข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลง (Growth Rate) จะใช้สัญลักษณ์ G และ Δ หน้าตัวแปรนั้นๆ เพื่อแสดงให้ทราบถึงความแตกต่างของระดับของตัวแปรที่ศึกษา

ตารางที่ 4.1 ค่าสถิติเบื้องต้น (Preliminary Statistics)

	ข้อมูลที่ระดับ	**ข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลง**
	S	GS
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	0.01	-0.14
ค่ากลาง	0.01	0.07
ค่าสูงสุด	0.04	1.78
ค่าต่ำสุด	-0.01	-4.31
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.01	1.12
ค่าสถิติความเบ้	1.18	-1.55
ค่าสถิติความโด่ง	3.48	7.46
ค่าสถิติ Jarque-Bera	7.79	39.49
Observations	32	32
Q(2)	0.11	3.25
Q(4)	21.67***	6.40
Q(8)	37.97***	6.55
Q(12)	54.31***	8.89

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อย 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อย 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อย 90

ที่มา: จากการคำนวณ

อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาเพียงการพิจารณาข้อมูลจากค่าสถิติเบื้องต้น ดังนั้นจึงต้องนำข้อมูลทั้งหมดมาทดสอบคุณสมบัติความนิ่ง (Stationary) ของข้อมูลอีกครั้ง ซึ่งการทดสอบดังกล่าวเรียกว่าการทดสอบ Unit Root Test ซึ่งจะประยุกต์ใช้วิธีการทดสอบแบบ Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) ซึ่งสามารถอธิบายการทดสอบคุณสมบัติความนิ่งได้ดังนี้

ผลการทดสอบ Unit Root Test

เนื่องจากงานวิจัยนี้ ข้อมูลที่ใช้เป็นตัวเลขทางเศรษฐกิจที่เป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series) ซึ่งหากนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยตรง โดยที่ไม่ทำการตรวจสอบข้อมูลก่อน มักเกิดปัญหาความไม่นิ่งของข้อมูล (Non-stationary) นั่นคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าความแปรปรวน (Variance) ของข้อมูลมีค่าไม่คงที่ หมายถึงจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของสมการอาจมีความสัมพันธ์ไม่แท้จริง (Spurious Regression) โดยสังเกตจากค่าสถิติบางตัว เช่น ค่าสถิติ t-stat มีการแจกแจงข้อมูลที่ไม่ได้มาตรฐาน และค่า R^2 สูง ในขณะที่ค่า Durbin-Watson (DW) Statistic อยู่ในระดับต่ำ วิธีการจัดการข้อมูลที่มีความไม่มีความนิ่งของข้อมูล (Non-stationary) ที่ได้รับการยอมรับคือวิธี Co-integration เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว

การทดสอบ Unit Root Test ถือเป็นขั้นตอนแรกในการศึกษาภายใต้วิธี Co-integration ขั้นตอนนี้จะทดสอบตัวแปรทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่ใช้ในสมการเพื่อดูความเป็น Stationary [I(0): Integrated of Order 0] หรือ Non-stationary [I(d): d > 0, Integrated of Order 0] ซึ่งการทดสอบ Unit Root Test ในการศึกษาส่วนใหญ่จะประยุกต์ใช้วิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) เพื่อดูความเป็น Stationary [I(0): Integrated of Order 0] หรือ Non-stationary [I(d): d > 0, Integrated of Order 0]

จากผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูลที่ใช้ในแบบจำลองในตารางที่ 4.2 พบว่าตัวแปรของข้อมูลที่ระดับมีความนิ่ง 5 ตัวแปร ได้แก่ เงินสดสำรองตามกฎหมาย, สัดส่วน Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร, ดัชนีเฮอรฟินดัลไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพท์, ส่วนแบ่งตลาดธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทางด้านสินทรัพย์ และอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน และเมื่อพิจารณาข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลงแล้ว พบว่าข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลงมีความนิ่ง 7 ตัวแปร ได้แก่ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร, เงินสดสำรองตามกฎหมาย, สัดส่วน Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร, ดัชนีเฮอรฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์, การเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ, ส่วนแบ่งตลาดธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทางด้านสินทรัพย์ และอัตราเงินเฟ้อ

ตารางที่ 4.2 ผลการทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (Stationary) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

ตัวแปร	คุณสมบัติความนิ่ง	
	ข้อมูลที่ระดับ	ข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร (S, GS)	ไม่มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
เงินสดสำรองตามกฎหมาย (RR, GRR)	มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
สัดส่วนNon Finance Cost / สินทรัพย์รวมของธนาคาร (NFC, ΔNFC)	มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
ดัชนีเฮอรฟินดัล ไฮร์ชแมน HHI - สินทรัพย์ (HHI_AST, GHHI_AST)	มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
ส่วนแบ่งตลาดธนาคารตปท. - สินทรัพย์ (FBANK_AST, GFBANK_AST)	มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
การเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ (LEND, GLEND)	ไม่มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
การเปลี่ยนแปลงเงินฝาก (DEP, GDEP)	ไม่มีความนิ่ง	ไม่มีความนิ่ง
อัตราเงินเฟ้อ (INF)	ไม่มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (RP_14, ΔRP_14)	มีความนิ่ง	ไม่มีความนิ่ง
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GDP, GGDP)	ไม่มีความนิ่ง	ไม่มีความนิ่ง

หมายเหตุ: ตัวแปรทุกตัวในวงเล็บแสดงถึงข้อมูลที่ระดับ (At level) และข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลง (Growth Rate) ยกเว้น 3 ตัวแปร ได้แก่ สัดส่วน Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (ΔNFC) และอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) ที่ปรับเป็นการเปลี่ยนแปลง (First Difference) เนื่องจากข้อมูลทั้งสองมีค่าเป็นร้อยละ และอัตราเงินเฟ้อ (INF) ไม่ได้ปรับระดับข้อมูลเนื่องจากเป็นข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลงแล้ว

ที่มา: จากการคำนวณในตารางผนวกที่ ง

ผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูลแม้ว่าข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลงมีความนิ่งมากกว่า 2 ตัวแปร แต่มีข้อมูลอีก 3 ตัวแปร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเงินฝาก, อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น ยังไม่มีความนิ่งของข้อมูล ดังนั้นจึงต้องมีการทดสอบหาความสัมพันธ์ระยะยาวอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งวิธีการทดสอบหาความสัมพันธ์ระยะยาวที่ได้รับการยอมรับคือ วิธี Co-integration Analysis ซึ่งเป็นวิธีการจัดการข้อมูลที่มีความไม่นิ่งของข้อมูล (Non Stationary) โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้การทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาวตามวิธีของ Engle and Granger แสดงผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาว

การทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาว (Co-integration Analysis) เป็นเทคนิคของการหาความสัมพันธ์ระยะยาวของตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจต่างๆ มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Long-run Equilibrium Relationship) หรือไม่ โดยคุณสมบัติสำคัญของการทดสอบดังกล่าวคือจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง (Spurious Regression)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาวตามวิธีของ Engle and Granger (1991)

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาวของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระต่างๆ ของแบบจำลองตามวิธีของ Engle and Granger

สมการ	**ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม กับตัวแปรอิสระ**	t-statistic
1	GS กับ GRR	-5.002***
2	GS กับ ΔNFC	-5.32***
3	GS กับ GHHI_AST	-2.26**
4	GS กับ GFBANK_AST	-2.15**
5	GS กับ GLEND	-5.19***
6	GS กับ GDEP	-5.21***
7	GS กับ INF	-6.908***
8	GS กับ ΔRP_14	-5.048***
9	GS กับ GGDP	-6.116***
10	GS กับทุกตัวแปร	-1.64*

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อย 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อย 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อย 90

ที่มา: จากการคำนวณในตารางผนวกที่ จ

เมื่อนำข้อมูลค่าที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆ ที่ได้ไปประมาณค่าด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) โดยการประมาณค่าทีละคู่ (ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ) และประมาณค่ากับตัวแปรทั้งหมด (ตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทุกตัว) จากนั้นนำค่า Residual ที่ได้ไปทดสอบ Stationary ตามวิธี ADF Test ได้ผลการคำนวณที่ ADF Statistic ตามตารางที่ 4.3 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ค่า Residual ที่ได้จากการประมาณค่าในทุกสมการมีดุลยภาพระยะยาวที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ทำให้สามารถสรุปได้ว่าทุกสมการมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว (Co-integrate) และไม่มีปัญหา Spurious Problem ตามวิธีการทดสอบ Engle and Granger (1991)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย

จากการทดสอบหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวของตัวแปรในแบบจำลองที่ทำการศึกษาครั้งนี้แล้ว พบว่าตัวแปรในแบบจำลองมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว และต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์หาผลกระทบของการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยพิจารณาผ่านอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนไป และจากผลการการทดสอบค่าสถิติเบื้องต้นก่อนหน้านี้พบว่าค่า Q-statistic ของอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 90 กล่าวคือไม่มีปัญหา Serial-correlation ดังนั้นในการประมาณค่าแบบจำลองในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้วิธี Ordinary Least Square ในการทดสอบ ซึ่งแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Ordinary Least Square: OLS

ตัวแปร	สมการ 1		สมการ 2		สมการ 3		สมการ 4	
	ค่าสัมประสิทธิ์		ค่าสัมประสิทธิ์		ค่าสัมประสิทธิ์		ค่าสัมประสิทธิ์	
C	-0.41	(-0.42)	-0.837	(-3.451)***	-0.33	(-0.54)	0.06	(0.99)
GRR	0.12	(0.13)	-		0.01	(-0.12)	-	
ΔNFC	31.00	(1.01)	-		97.21	(2.91)**	105.94	(3.43)***
GHHI_AST	57.63	(1.57)	-		-16.03	(-0.62)	-	
GFBANK_AST	0.24	(0.37)	-		0.34	(0.67)	-	
GLEND	-6.89	(-3.32)***	-7.105	(-4.015)***	-5.46	(-3.99)***	-4.48	(-5.25)***
GDEP	6.15	(3.31)***	6.353	(4.029)***	5.02	(4.21)***	4.15	(5.61)***
INF	-0.09	(-0.29)	-		0.08	(0.30)	-	
ΔRP_14	-0.02	(-0.31)	-		0.07	(1.20)	0.06	(2.17)**
GGDP	8.872	(0.60)	12.84	(3.327)***	5.51	(0.63)	-	
AR(1)	-		-		-0.41	(-3.38)***	-0.381	(-3.74)***
AR(2)	-		-		-0.28	(-2.55)**	-0.25	(-3.07)***
AR(4)	-		-		-0.51	(-4.89)***	-0.50	(-5.43)***

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ตัวแปร	สมการ 1 ค่าสัมประสิทธิ์	สมการ 2 ค่าสัมประสิทธิ์	สมการ 3 ค่าสัมประสิทธิ์	สมการ 4 ค่าสัมประสิทธิ์
number Observations	32	32	32	32
R-squared	0.51	0.38	0.87	0.85
Adjusted R-squared	0.31	0.32	0.77	0.80
S.E. of regression	0.93	0.92	0.53	0.501
F-statistic	2.53	5.88	8.749	16.75
Durbin-Watson stat	2.26	1.82	2.44	2.27

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บคือค่า t-statistic

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Ordinary Least Square: OLS พบว่าค่าสถิติ Durbin-Watson (DW) Statistic ที่ได้ไม่สามารถที่จะระบุได้ว่าเกิดปัญหา Serial Correlation หรือไม่ (Neither Accept or Reject Null Hypothesis) ซึ่งสามารถตรวจสอบปัญหานี้ได้จากค่าสถิติ Durbin-Watson (DW) Statistic ในแบบจำลองสมการ 1 ที่มีค่าเท่ากับ 2.26 (d_L = 0.674 , d_U = 1.995) หลังจากนั้นจึงทดสอบตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจากแบบจำลองให้เหลือเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ (GLEND) , อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินฝาก (GDEP) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GGDP) ดังผลที่แสดงในแบบจำลองสมการ 2 ได้ผลว่าค่าสถิติ Durbin-Watson (DW) Statistic กลับลดลงเหลือ 1.82 (d_L = 1.04 , d_U = 1.428) ซึ่งระบุว่าไม่เกิดปัญหา Serial Correlation สรุปได้ว่าค่าสถิติ Durbin-Watson (DW) Statisticในแบบจำลองสมการ1 ไม่สามารถที่จะระบุได้ว่าเกิดปัญหา Serial Correlation หรือไม่ (Neither Accept or Reject Null Hypothesis) ดังนั้นจึงทำการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการประยุกต์ใช้วิธี Autoregressive Model หรือ AR(q) Model เพื่อแก้ปัญหา และจากการประมาณค่าพบว่าค่าสถิติ Durbin-Watson Statistic ในแบบจำลองสมการ 3 มีค่าเท่ากับ 2.44 (d_L = 0.450 , d_U = 2.446) ซึ่งก็ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดปัญหา Serial Correlation หรือไม่เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามจากค่า t-statistic ที่เกิดขึ้น พบว่าตัวแปร AR(q) Model สามารถอธิบายส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบกับค่า R^2 ที่ดีขึ้นเท่ากับ 0.87 แสดงให้เห็นว่าปัญหา Serial Correlation อาจจะได้รับการแก้ไขปัญหาแล้วอย่างไม่สมบูรณ์

จากนั้นได้ทำการตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจากแบบจำลองให้เหลือเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนของ Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (ΔNFC), อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ (GLEND), อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินฝาก (GDEP) และการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) พบว่าค่าสถิติ Durbin-Watson (DW) Statistic จากการประมาณในแบบจำลองสมการ 4 มีค่าเท่ากับ 2.27 (d_L = 0.46 , d_U = 2.446) เท่ากับว่ายังไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดปัญหา Serial Correlation หรือไม่ แต่พบว่าตัวแปรในแบบจำลองสมการ 4 มีนัยสำคัญทางสถิติเพิ่มขึ้น ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) และเมื่อพิจารณาค่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.85 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระในแบบจำลองสมการ 4 สามารถอธิบายอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) ได้ร้อยละ 85 และเมื่อพิจารณาค่า Adjusted R^2 ที่มีค่าเท่ากับ 0.80 แสดงว่า หลังจากการปรับค่า R^2 ด้วยตัวแปรอิสระในแบบจำลองแล้วตัวแปรอิสระทั้งหมดในแบบจำลองสมการ 4 ยังสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตรา

ดอกเบี้ยธนาคาร (GS) ได้ร้อยละ 80 นอกจากนี้เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของแบบจำลองด้วยค่า F-statistic (Overall Significance) พบว่าเท่ากับ 16.75 เท่ากับว่าได้ปฏิเสธข้อสมมติฐานหลัก แสดงว่าตัวแปรอิสระในแบบจำลองมีอิทธิพลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

กล่าวโดยสรุปว่าแบบจำลองสมการ 4 หรือ AR (q = 1, |2|, |4|) ที่ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนของ Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (ΔNFC), อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ (GLEND), อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินฝาก (GDEP) และการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) มีความเหมาะสมในการประเมินค่าความสัมพันธ์ของอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยมากกว่าแบบจำลองสมการ 1, สมการ 2 และสมการ 3 ฉะนั้นจึงได้แบบจำลองสมการการประมาณค่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยได้ดังนี้

$$GS_t = 0.06 + 105.94\Delta NFC_t - 4.48GLEND_t + 4.15GDEP_t + 0.06\Delta RP_14_t - 0.38GS_{t-1} - 0.25\ GS_{t-2} - 0.50\ GS_{t-4} + e_t$$

R^2	= 0.85
Adjusted R^2	= 0. 80
F-statistic	= 16.75
Durbin-Watson statistic	= 2.27

การประมาณค่าแบบจำลองโดยอาศัยการทดสอบทางเศรษฐมิติพบว่าค่าสถิติที่ได้มักเกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งเป็นปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้ (Standard Error) มีค่ามากเกินไปทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือการคาดประมาณค่าพารามิเตอร์ไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ตัวประมาณค่า (Estimator) ที่ได้มีคุณสมบัติที่ไม่เป็น BLUE (Best Linear Unbiased Estimators) โดยสามารถตรวจสอบจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) ของตัวแปรเกินกว่า 0.95 แสดงว่ามีปัญหา Multicollinearity ในระดับที่รุนแรง และหากใช้วิธีตัดตัวแปรตัวนั้นออกจะทำให้เกิดปัญหา Specification Bias ได้ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ตัวประมาณค่า (Estimator) ที่ได้มีคุณสมบัติที่ไม่เป็น BLUE จากตารางผนวก ฉ ตารางที่ 1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ของตัวแปร แต่ละตัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เกิน 0.95 จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ในแบบจำลองนี้ หลังจากนั้นได้ทดสอบปัญหา Heteroscedasticity ซึ่งเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบว่าค่าความแปรปรวนของตัวแปรความคลาดเคลื่อนที่มีค่าไม่คงที่ จากทดสอบปัญหา Heteroscedasticity โดยประยุกต์ใช้วิธี White Heteroscedasticity Test ได้ผลในภาคผนวก ฉ ตารางที่ 2 พบว่าค่าสถิติของ Obs.*R- squared มีค่าเท่ากับ 26.75 มีค่ามากกว่า Critical Value ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลักว่าไม่มีปัญหา Heteroscedasticity หรือค่าความแปรปรวนของตัวแปรความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่

นอกจากนี้การทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวโดยการทดสอบค่าสถิติ t-statistic พบว่าเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ ยกเว้น การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) ที่ขัดแย้งกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ดังนี้

1. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) ในอดีต ณ เวลาลำดับที่ 1, 2 และ 4 (GS_{t-1}, GS_{t-2}, GS_{t-4}) และมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบเท่ากับ -0.38, -0.25 ,-0.50 ตามลำดับ นั่นคือ ถ้าการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารในอดีตย้อนหลังไปที่ไตรมาสที่ 1, 2, 4 มีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารในปัจจุบันลดลงร้อยละ -0.38, -0.25 ,-0.50 ตามลำดับ โดยอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ทั้งนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากสาเหตุที่ช่วงเวลาของการศึกษาเป็นช่วงหลังวิกฤติการทางการเงินส่งผลให้มีปัจจัยจากภายนอกต่างๆ เข้ามากระทบ เช่น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ไม่สอดคล้องกับภาวะตลาด บวกกับแรงกัดดันของภาคประชาชนที่ต้องการให้เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในขณะที่สภาพคล่องของธนาคารมีสูง ส่งทั้งหมดมีผลให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเมื่อเทียบกับช่วงเวลาก่อนครั้งนี้มีค่าลดลง และนอกจากนี้ยังมีแรงกดดันระหว่าง 5 ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่กันเองที่ต้องการแย่งส่วนแบ่งตลาดที่เล็กลงของภาคธุรกิจที่เหลืออยู่ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แม้จะพบว่าการกระจุกตัวของตลาดธนาคารพาณิชย์จะลดลง แต่กลับเกิดการแข่งขันของราคาระหว่าง 5 ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ที่ให้ผลที่รุนแรงกว่าผลของโครงสร้างตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป

2. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนของ Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (ΔNFC) และมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 105.94 นั่นคือ ถ้าการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนของ Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (ΔNFC) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) เพิ่มขึ้นด้วยร้อยละ 105.94 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราส่วนที่สูงมาก โดยอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การเข้ามาของธนาคารต่างประเทศหลังเกิดวิกฤติการทางเศรษฐกิจจะสร้างบรรยากาศการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นและธนาคารพาณิชย์ของไทยต้องมีการปรับตัวโดยเพิ่มต้นทุนที่ไม่ใช่ต้นทุนทางการเงินมากขึ้น อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ และนอกจากนี้มีต้นทุนที่ไม่ใช่ทางการเงินที่สำคัญอีก ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องนำเงินเข้าสบทบกองทุนเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ซึ่งค่าใช้จ่ายทั้ง 2 ดังกล่าวมีสัดส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 30 ของ Non Finance Cost ของระบบธนาคารและนับเป็นต้นทุนที่สูงมากในช่วงที่ทำการศึกษาครั้งนี้ แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้นนี้ส่วนใหญ่กลับถูกผลักภาระไปยังลูกค้าของธนาคารพาณิชย์เองในรูปของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Barajas, Steiner and Salazer (2000) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของการเข้ามาของธนาคารต่างประเทศต่อระบบธนาคารของโคลัมเบีย และพบว่าการเข้ามาของธนาคารต่างประเทศส่งผลอย่างมีนัยสำคัญในการทำให้ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในระบบธนาคารและ Non Financial Cost เปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน

3. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ (GLEND) และมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -4.48 คือ ถ้าอัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ (GLEND) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) ลดลงร้อยละ 4.48 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ นั่นคือ เมื่อสภาพการแข่งในระบบธนาคารมีการเปลี่ยนแปลงโดยการแข่งขันกันเพิ่มขึ้น ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการรักษาส่วนแบ่งตลาดของตนไว้จะยอมลดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยลง

4. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินฝาก (GDEP) และมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 4.15 คือ ถ้าอัตราการเติบโตของเงินฝาก (GDEP) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมี

ผลทำให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.15 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ นั่นคือ เมื่อเงินฝากในระบบขยายตัวสูงขึ้น (สภาพคล่องสูง) อัตราดอกเบี้ยของเงินฝากก็ย่อมปรับลดลงตามกลไกตลาด และหากปัจจัยอื่นๆ คงที่ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารก็จะขยับเพิ่มขึ้นในที่สุด

จากผลสรุปของการทดสอบค่าสถิติข้อ 3 และ 4 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินให้สินเชื่อและอัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินฝากนั้น ผลที่ได้ตรงตามสมมุติฐานที่วางไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัสยา ลิ้มธรรมมหิศร (2545) ที่อธิบายว่าปริมาณเงินให้สินเชื่อและปริมาณของเงินฝากเป็นธุรกรรมที่ธนาคารมีความเสี่ยง โดยหากธุรกรรมทั้ง 2 ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเท่ากับว่าธนาคารพาณิชย์ได้แบกรับความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ของไทยจะเรียกร้องส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งแสดงถึงความไม่สมดุลของธุรกรรมทั้งสอง ดังนั้นธนาคารพาณิชย์ของไทยจึงผลักภาระความเสี่ยงดังกล่าวไปให้กับผู้ฝากเงินและผู้กู้เงินด้วยการเรียกร้องส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเพิ่มมากขึ้น

5. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 0.06 นั่นคือ ถ้าการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.06 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ที่ว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (RP_14) เปรียบเสมือนอุปสงค์ของเงินฝาก เมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์หันไประดมทุนจากประชาชนทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มสูงขึ้นและส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยมีขนาดลดลง แต่เนื่องจากการที่งานวิจัยครั้งนี้ที่ได้ใช้ข้อมูลในช่วงหลังเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจที่ภาคธุรกิจต่างขาดความเชื่อมั่นในการลงทุน ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ชะลอการปล่อยสินเชื่อ ขณะที่ผู้ออมให้ความสนใจหันมาออมในรูปเงินฝากแทนการลงทุน ทำให้สภาพคล่องในระบบมีสูง ซึ่งส่งผลอัตราดอกเบี้ยเงินฝากให้ลดต่ำลงและส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารได้เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวัสยา ลิ้มธรรมมหิศร (2545) ที่พบว่าแม้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากจะเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยมีขนาดลดลง แต่ธนาคารพาณิชย์จะกลับผลักภาระส่วนนี้ไปให้ผู้กู้เงินแทน โดยเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในสัดส่วนที่มากกว่าการเพิ่มของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากส่งผลให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย

เพิ่มขึ้นแทนที่จะลดลงตามสมมุติฐาน แต่อย่างไรก็ตามผลสรุปที่ได้ครั้งนั้นของวัสยาอยู่ในระดับที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ในการศึกษาพบว่า มีตัวแปรที่สามารถอธิบายอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) ได้ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา (ตามสมการที่ 3) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 90 ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอัตราการเติบโตของเงินสดสำรองตามกฎหมาย (GRR) และมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 0.01 นั่นคือ ถ้าอัตราการเติบโตของเงินสดสำรองตามกฎหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.01 ซึ่งความสัมพันธ์นี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ว่าการเพิ่มขึ้นของเงินสดสำรองตามกฎหมายเป็นต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ หากธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศให้ธนาคารพาณิชย์เพิ่มเงินสดสำรองตามกฎหมาย ธนาคารพาณิชย์จะผลักภาระส่วนนี้ให้กับลูกค้าของตนผ่านการเพิ่มส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาครั้งนี้พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่า 0.01 และค่าสถิติที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาจำนวนเงินสดสำรองตามกฎหมายของธนาคารพาณิชย์มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก โดยเฉพาะในช่วงไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2541 ถึงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2545 ที่จำนวนเงินสดสำรองตามกฎหมายมีค่าคงที่ตลอดที่ระดับ 15,324,800 บาท จึงส่งผลให้ค่าสถิติที่ทดสอบได้ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยได้

2. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ (GHHI_AST) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -16.03 นั่นคือ ถ้าอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ (GHHI_AST) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) ลดลงร้อยละ 16.03 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่าค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์เป็นค่าที่วัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม หากมีค่าเพิ่มขึ้นแสดงว่าโครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์มีการผูกขาดเพิ่มขึ้นและธนาคารพาณิชย์จะใช้อำนาจผูกขาดนี้เรียกร้องกำไรจากลูกค้าของตนผ่านส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร แต่ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ที่คำนวณได้มีค่าลดลง แสดงถึงอำนาจการผูกขาดที่ลดลง แต่อัตราการ

เปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลับสูงขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ที่ใช้วัดโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ครั้งนี้เปลี่ยนแปลงน้อยมาก และไม่ส่งผลกระทบถึงลักษณะของโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ที่เป็นตลาดผู้ขายน้อยราย หรืออาจส่งผลกระทบแต่เป็นผลกระทบเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ และกลับสู่โครงสร้างตลาดลักษณะเดิม ทำให้ผลการศึกษาที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานและไม่สะท้อนถึงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 90 ได้

3. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอัตราการเติบโตของส่วนแบ่งตลาดธนาคารพาณิชย์ทางด้านสินทรัพย์ (GFBANK_AST) และมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 0.34 นั่นคือ ถ้าอัตราการเติบโตของส่วนแบ่งตลาดธนาคารพาณิชย์ทางด้านสินทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.34 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ว่าการเข้ามามีส่วนแบ่งของธนาคารจากต่างประเทศจะทำให้เกิดการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นและส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ไทยจะลดลง โดยสามารถอธิบายได้ว่าการเข้ามาของธนาคารจากต่างประเทศในช่วงที่ทำการศึกษาเป็นช่วงที่ผ่านวิกฤติการณ์ทางการเงินได้ไม่นาน ซึ่งธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งต้องเร่งกันเงินสดสำรองและเพิ่มทุนให้ครบตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถปล่อยกู้ได้มากนัก เนื่องจากเกรงว่าจะก่อให้เกิดหนี้เสียตามมาอันจะส่งผลกระทบถึงสัดส่วนเงินกองทุน ในขณะที่เงินฝากของประชาชนต่างไหลเข้าในระบบธนาคารอย่างต่อเนื่องจนทำให้เกิดภาวะสภาพคล่องล้นระบบ ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งจึงปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของตนเพื่อแก้ไขปัญหาภาระต้นทุนดอกเบี้ยเงินฝาก ส่งผลให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของวัสยา แต่งานวิจัยครั้งนั้นค่าสถิติที่ได้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

4. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS)พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอัตราเงินเฟ้อ (INF) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.08 นั่นคือ ถ้าอัตราเงินเฟ้อ (INF) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.08 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่าหากระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น (เกิดภาวะเงินเฟ้อ) อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์คิดกับผู้กู้เงินจะปรับเพิ่มตามเพื่อชดเชยค่าเงินในอนาคตที่ลดลง และส่งผลให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยมีค่าเพิ่มขึ้นด้วย แต่การศึกษาครั้งนี้กลับพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเพียง 0.08 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 90 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าอัตราเงินเฟ้อที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ไม่ได้เป็นตัวสะท้อนที่ดีถึงสภาวะเศรษฐกิจ

แท้จริง เนื่องจากเป็นช่วงที่อัตราเงินเฟ้อได้เพิ่มขึ้นตามการเพิ่มของราคาน้ำมันในขณะที่เศรษฐกิจของไทยยังอยู่ในสภาวะชะลอตัวหลังจากวิกฤติการทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ซึ่งส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่แสดงความสัมพันธ์กับอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารพาณิชย์ได้เท่าที่ควรและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 90

5. การทดสอบค่าสถิติของอัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (GS) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GGDP) และมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 5.51 นั่นคือ ถ้าอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้อัตราการเติบโตของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.51 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ว่าหากระบบเศรษฐกิจของไทยเจริญเติบโตขึ้น ภาคธุรกิจและครัวเรือนจะมีความต้องการเงินกู้เพื่อลงทุนและบริโภคมากขึ้นตาม จนถึงจุดหนึ่งตลาดเงินจะเกิดภาวะตึงตัวเนื่องจากปริมาณเงินในระบบไม่สามารถตอบสนองความต้องการต่อไปได้ ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะเพิ่มขึ้นเพื่อขจัดความต้องการเงินส่วนเกินนั้นและส่งผลให้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นตามไป แต่การศึกษาครั้งนี้กลับพบว่าความสัมพันธ์ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 90 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นของไทยในช่วงที่ผ่านมาขยายตัวที่ไม่สูงมากประกอบกับเป็นการขยายตัวจากภาคธุรกิจบางประเภทเท่านั้น เช่น การท่องเที่ยวและบริการ โดยส่วนของภาคธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องการใช้เงินกู้ในประเทศในจำนวนมาก เช่น ภาคอสังหาริมทรัพย์ กลับไม่ขยายตัวมากนัก ส่งผลให้ความสัมพันธ์ที่ได้ไม่แสดงถึงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 90

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนั้นจำเป็นต้องอาศัยเงินทุน โดยธนาคารพาณิชย์นับเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญที่สุดในตลาดเงิน ซึ่งมีบทบาทในฐานะเป็นตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediary) ในการแลกเปลี่ยนและส่งผ่านปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ โดยการระดมเงินออมในรูปของการรับฝากเงินไปจัดสรรปล่อยกู้ให้กับภาคธุรกิจที่ต้องการเงินลงทุน (Deficit Units) ซึ่งจากความสำคัญของธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว ประเทศไทยจึงได้เปิดเสรีทางการเงินในปี พ.ศ. 2535 โดยยินยอมให้ธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศเข้ามาในตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อให้เกิดการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อทำการพิจารณาโครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์ พบว่าที่ผ่านมาโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยยังคงมีอัตราการกระจุกตัวทั้งด้านสินทรัพย์และรายได้อยู่ที่กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 รายแรกตลอดมา และจากปัญหาโครงสร้างของตลาดดังกล่าวนี้จึงเป็น โอกาสให้กับธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ได้แสวงหากำไรสูงสุดจากตลาดโดยมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของตนเอง ในขณะที่ธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็กจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยของตนตามธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่และบวกด้วยส่วนต่างเพื่อดึงดูดเงินฝากจากลูกค้า

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าหลังจากวิกฤติการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาโครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์ได้มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสาเหตุหนึ่งเกิดจากการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยินยอมให้ธนาคารจากต่างประเทศเข้ามาควบรวมในธนาคารพาณิชย์ของไทยเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเงินของธนาคารเหล่านั้น และผลที่ตามมาทำให้เกิดการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยเพิ่มมากขึ้น โดยพิจารณาได้จากค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนที่ใช้วัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมทั้งทางด้านสินทรัพย์และรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่ลดระดับลง และนอกจากนี้ในการศึกษาได้วิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากซึ่งใช้เป็นตัวแทนในการวัดระดับการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ สำหรับแบบจำลองในการศึกษาได้ดัดแปลงมาจากงานของ B. Adolfo, S. Roberto and S. Natalia (2000) ที่ได้ศึกษาการเข้ามาของธนาคารจากต่างประเทศในภาค

การเงินในประเทศโคลัมเบีย และได้เพิ่มตัวแปรอิสระที่คาดว่าเกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยเข้าไปในแบบจำลอง ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2541 ถึงไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2548 รวมทั้งสิ้น 32 เดือน ซึ่งประกอบด้วย ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร (S), เงินสดสำรองตามกฎหมาย (RR), สัดส่วนของ Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (NFC), ดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ (HHI_AST), ส่วนแบ่งตลาดธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทางด้านสินทรัพย์ (FBANK_AST), ปริมาณเงินให้สินเชื่อ (LEND), ปริมาณเงินฝาก (DEP), อัตราเงินเฟ้อ (INF), อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (RP_14) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GDP)

ผลการทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูลของแต่ละตัวแปรพบว่าข้อมูลที่ระดับมีความนิ่ง (Stationary) 5 ตัวแปร และข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาเดียวกันมีความนิ่งเพิ่มขึ้น 2 ตัวแปร รวมเป็น 7 ตัวแปร ซึ่งได้แก่ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร, เงินสดสำรองตามกฎหมาย, สัดส่วนNon Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร, ดัชนีเฮอรฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์, การเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ และอัตราเงินเฟ้อ ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงใช้ข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาความสัมพันธ์ หลังจากนั้นได้ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Co-integration) ของตัวแปร โดยประยุกต์ใช้วิธีของ Engle and Granger (1991) โดยการประมาณค่าตัวแปรแบบ Ordinary Least Square: OLS ซึ่งทำการประมาณค่าสมการของตัวแปรทีละคู่ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระและตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทุกตัว และนำค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) ที่ได้จากการประมาณค่าไปทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Stationary) ตามวิธีของ ADF Statistic ซึ่งผลที่ได้จากการประมาณค่าในทุกสมการปรากฏว่าตัวแปรทั้งหมดมีความนิ่งของข้อมูล (Stationary) ที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 90 ทำให้สรุปได้ว่าทุกสมการที่ทำการทดสอบมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Co-integration) ตามวิธีของ Engle and Granger (1991) จากนั้นจึงนำตัวแปรที่ได้ทั้งหมดมาหาความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยต่อไป

จากการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Ordinary Least Square: OLS พบว่าการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี OLS ค่าสถิติ Durbin-Watson (DW) Statistic ที่ได้ ไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดปัญหา Serial Correlation หรือไม่ จากนั้นจึงทดลองตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจากแบบจำลองพบว่ามีตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติเพิ่มขึ้น อีกทั้งค่าสถิติ Durbin-Watson (DW) Statistic ระบุว่าไม่เกิดปัญหา Serial Correlation อย่างไรก็ตามเมื่อทำการประมาณค่าด้วยวิธี Ordinary Least Square: OLS และได้ประยุกต์ใช้วิธี Autoregressive Model หรือ AR(q) Model เพื่อ

แก้ปัญหาดังกล่าว พบว่าค่าสถิติ Durbin–Watson (DW) Statistic ยังไม่สามารถสรุปว่าเกิดปัญหา Serial Correlation หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามค่า t-statistic ที่แสดงของตัวแปร AR(q) Model สามารถอธิบายอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าปัญหา Serial Correlation อาจจะได้รับการแก้ไขอย่างไม่สมบูรณ์ หลังจากนั้นจึงทดลองตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจากแบบจำลองพบว่ามีตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติเพิ่มขึ้น อีกทั้งค่าสถิติ Durbin-Watson (DW) Statistic ที่ได้ระบุว่าปัญหา Serial Correlation ได้รับการแก้ไขแล้วอย่างไม่สมบูรณ์

สรุปได้ว่าจากการเปรียบเทียบ แบบจำลอง AR(q) สามารถนำไปใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ดีกว่าแบบจำลอง OLS โดยที่ตัวแปร AR(1, |2|, |4|) กับตัวแปรอัตราการเปลี่ยนแปลงของ Non finance cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (ΔNFC), อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณของเงินให้สินเชื่อ (GLEND), อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณของเงินฝาก (GDEP) และการเปลี่ยนแปลง ของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) มีความเหมาะสมกว่าตัวแปรในแบบจำลองอื่นๆ ในการประมาณค่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย (GS) งานวิจัยนี้สามารถสรุปได้ว่าโครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระดับการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่จะมีส่วนแบ่งตลาดที่ลดลง แต่ตัวแปรที่สะท้อนถึงการแข่งขันในตลาดอันได้แก่ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยกลับไม่เปลี่ยนมากนัก สะท้อนให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ของไทยยังคงมีอำนาจตลาดอยู่โดยสามารถเพิ่มส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่เรียกร้องได้แม้จะสูญเสียส่วนแบ่งตลาดไปบ้างก็ตาม และนอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงที่ทำการศึกษามีตัวแปรที่สามารถอธิบายอัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร (GS) ได้อย่างนัยสำคัญที่ร้อยละ 90 จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนของ Non Finance Cost ต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (ΔNFC), อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินสินเชื่อ (GLEND), อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินฝาก (GDEP) และการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืน 14 วัน (ΔRP_14) ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่เหลือ ได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงเงินสดสำรองตามกฎหมาย (GRR), อัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนแบ่งตลาดธนาคารพาณิชย์ทางด้านสินทรัพย์ (GFBANK_AST), อัตราเงินเฟ้อ (INF), อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GGDP) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์ชแมนทางด้านสินทรัพย์ (GHHI_AST) สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยได้แต่ไม่มีนัยสำคัญที่ร้อยละ 90

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากผลการการศึกษาในบทที่ 4 พบว่าโครงสร้างของตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีอัตราการกระจุกตัวที่ลดลง และมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้คือ

1. ผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่าการเข้ามาควบรวมกิจการจากธนาคารต่างประเทศในธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็กนั้นได้ส่งผลให้ตลาดธนาคารพาณิชย์ไทยมีการกระจุกตัวลดลงนั่นหมายถึงมีอำนาจผูกขาดลดลงและมีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามอำนาจผูกขาดที่ลดลงนี้ไม่ได้ส่งผลให้โครงสร้างของตลาดมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก โดยตลาดธนาคารพาณิชย์ของไทยยังคงเป็นลักษณะของตลาดผู้ขายน้อยรายอยู่ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการเข้ามาของธนาคารต่างประเทศในช่วงหลังวิกฤติการทางการเงินนี้ไม่ได้ส่งผลทางบวกแก่ผู้บริโภค ดังนั้นหากรัฐบาลจะส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในตลาดธนาคารพาณิชย์มากขึ้น รัฐบาลควรมีมาตรการเสริมด้านอื่นมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. ผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนพันธบัตร 14 วันซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย ถ้าหากเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วจะส่งผลกระทบต่อส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารพาณิชย์ ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยอาจใช้การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนพันธบัตร 14 วันเป็นตัวกำหนดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยธนาคารเพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้บริโภคเพิ่มขึ้นได้

3. ผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่าในช่วงที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์ของไทยมีต้นทุนที่ไม่ใช่ต้นทุนทางการเงินเพิ่มสูงมาก (Non Finance Cost) ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงคุณภาพและบริการให้สามารถแข่งขันกับธนาคารจากต่างประเทศได้ แต่ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นนี้ส่วนใหญ่กลับถูกผลักภาระไปให้กับผู้บริโภคในสัดส่วนสูงด้วยเช่นกัน ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศควรเข้ามาดูแลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้บริโภคมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในช่วงที่ระบบสถาบันการเงินของไทยยังไม่มีเสถียรภาพมากนัก ส่งผลให้ข้อมูลที่นำมาศึกษาถูกรบกวนจากปัจจัยภายนอกเช่น นโยบายต่างๆของภาครัฐต้องการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายหลัก และปัจจัยภายใน เช่น การควบรวมกิจการของธนาคาร ส่งผลตัวแปรอิสระหลายตัวที่ไม่สามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นหากเป็นการศึกษาในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจปกติอาจสะท้อนให้เห็นถึงภาวะของการแข่งขันได้ชัดเจนกว่านี้

2. การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ 5 อันดับแรกที่ครองสัดส่วนตลาดเกินกว่าร้อยละ 50 เป็นตัวแทนกลุ่มธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดในการศึกษา เนื่องจากความจำกัดของข้อมูล ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรขยายตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ให้มากขึ้น โดยอาจพิจารณาจากจำนวนธนาคารไล่เรียงตามลำดับให้มีจำนวนเกินกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด เพื่อให้ผลของการประมาณค่าที่ได้มีความสมบูรณ์ และอาจเพิ่มตัวแปรเชิงคุณภาพ เช่น การโฆษณา, การประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขาย ที่สามารถสะท้อนความแตกต่างในการแข่งขันด้วย

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย ซึ่งเป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจที่จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงมากนัก เพราะหากเปลี่ยนแปลงส่งผลโดยตรงทันทีกับภาวะเศรษฐกิจเนื่องจากเป็นต้นทุนทางการเงิน ดังนั้นทั้งรัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทยจะพยายามไม่ให้อัตราดอกเบี้ยของประเทศมีความผันผวน ดังนั้นข้อมูลที่ใช้การศึกษาจึงควรมีระยะเวลาห่างพอควร คือ 6 เดือน แต่เนื่องจากความจำกัดของจำนวนข้อมูลทำให้การศึกษาครั้งนี้ต้องเก็บรวมรวบข้อมูลเป็นรายไตรมาส (3 เดือน) ซึ่งอาจแสดงผลที่ไม่ชัดเจนเท่าใดนัก

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ. 2545. **รายงานผลการศึกษาโครงการแทรกแซงธนาคารพาณิชย์หลังช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการคลัง.

_____. 2545. **รายงานผลการศึกษาการสั่งให้สถาบันการเงิน 56 แห่ง ปิดทำการถาวร**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการคลัง.

ดุสิดา บุตรกวี. 2536. **การบริหารสินทรัพย์กับการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดาเรศ วีระพันธ์. 2538. **ผลของกระจุกตัวที่มีต่อการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ไทย**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2549. **ข้อมูลงบการเงินของธนาคารพาณิชย์** (Online). www.setsmart.com/ism/login.jsp, 12 ธันวาคม 2549.

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). 2540. **รายงานประจำปี** 2540.

_____. 2541. **รายงานประจำปี** 2541.

_____. 2542. **รายงานประจำปี** 2542.

_____. 2543. **รายงานประจำปี** 2543.

_____. 2544. **รายงานประจำปี** 2544.

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). 2545. **รายงานประจำปี** 2545.

_____. 2546. **รายงานประจำปี** 2546.

_____. 2547. **รายงานประจำปี** 2547.

_____. 2548. **รายงานประจำปี** 2548.

_____. 2549. **ข่าวเศรษฐกิจและงานวิจัย** (Online). www.bbl.co.th/Bangkok+Bank+Thai/Business+Services/Corporate+Banking/News+and+Info/Economic+News+and+Research/default.htm, 20 มกราคม 2550.

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). 2540. **รายงานประจำปี** 2540.

_____. 2541. **รายงานประจำปี** 2541.

_____. 2542. **รายงานประจำปี** 2542.

_____. 2543. **รายงานประจำปี** 2543.

_____. 2544. **รายงานประจำปี** 2544.

_____. 2545. **รายงานประจำปี** 2545.

_____. 2546. **รายงานประจำปี** 2546.

_____. 2547. **รายงานประจำปี** 2547.

_____. 2548. **รายงานประจำปี** 2548.

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). 2540. **รายงานประจำปี** 2540.

_____. 2541. **รายงานประจำปี** 2541.

_____. 2542. **รายงานประจำปี** 2542.

_____. 2543. **รายงานประจำปี** 2543.

_____. 2544. **รายงานประจำปี** 2544.

_____. 2545. **รายงานประจำปี** 2545.

_____. 2546. **รายงานประจำปี** 2546.

_____. 2547. **รายงานประจำปี** 2547.

_____. 2548. **รายงานประจำปี** 2548.

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน). 2540. **รายงานประจำปี** 2540.

_____. 2541. **รายงานประจำปี** 2541.

_____. 2542. **รายงานประจำปี** 2542.

_____. 2543. **รายงานประจำปี** 2543.

_____. 2544. **รายงานประจำปี** 2544.

_____. 2545. **รายงานประจำปี** 2545.

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน). 2546. **รายงานประจำปี** 2546.

_____. 2547. **รายงานประจำปี** 2547.

_____. 2548. **รายงานประจำปี** 2548.

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). 2540. **รายงานประจำปี** 2540.

_____. 2541. **รายงานประจำปี** 2541.

_____. 2542. **รายงานประจำปี** 2542.

_____. 2543. **รายงานประจำปี** 2543.

_____. 2544. **รายงานประจำปี** 2544.

_____. 2545. **รายงานประจำปี** 2545.

_____. 2546. **รายงานประจำปี** 2546.

_____. 2547. **รายงานประจำปี** 2547.

_____. 2548. **รายงานประจำปี** 2548.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2548. **คลังข้อมูล** (Online).
www.bot.or.th/bothomepage/index/index.asp, 20 พฤศจิกายน 2549.

น้ำเพ็ชร สินทวี. 2540. **ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างตลาดกับผลของอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ในประเทศ.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นราทิพย์ ชุติวงศ์. 2542. **เศรษฐศาสตร์การจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2546. **เศรษฐศาสตร์การจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พุธชงค์ พันธ์สุจริตไทย. 2546. **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและโครงสร้างตลาดที่มีผลต่อ** net interest margins **ของธนาคารพาณิชย์ไทย**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัสยา ลิ้มธรรมมหิศร. 2545. **ผลกระทบจากการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศต่อธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่นของไทยในช่วงหลังวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

หยกพร ตันติเศวตรัตน์. 2529. **ปัจจัยที่อิทธิพลต่อการดำเนินงานของธนาคารไทย**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Barajas A., R. Steiner, and N. Salazer. 2000. The impact of liberalizationand foreign investment in Columbia's financial sector. Journal of Development Economics 63: 157-196.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์แมน (HHI)

ตารางผนวกที่ ก1 แสดงสินทรัพย์และรายได้ของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 ธนาคารที่ใช้เป็นตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2548

(หน่วย : พันบาท)

พ.ศ.	ไตรมาส	สินทรัพย์	รายได้
2538	1	2,714,121,960	73,648,341
	2	2,848,308,346	77,254,340
	3	2,933,524,455	80,860,340
	4	3,088,747,992	103,082,600
2539	1	3,201,630,062	82,851,370
	2	3,305,989,457	86,976,735
	3	3,390,041,553	91,102,099
	4	3,480,539,502	74,508,420
2540	1	3,567,937,300	74,979,237
	2	3,643,771,710	95,456,724
	3	4,039,111,902	107,763,532
	4	4,206,099,035	107,168,826
2541	1	3,973,273,317	105,662,709
	2	4,073,590,206	106,748,786
	3	4,071,448,123	96,594,259
	4	4,225,858,925	90,268,825
2542	1	4,250,785,487	50,245,615
	2	4,189,967,692	56,028,900
	3	4,288,586,546	55,243,798
	4	4,029,595,235	64,526,581
2543	1	4,022,836,832	43,666,283
	2	4,033,498,793	51,826,107
	3	4,096,994,872	51,492,665
	4	4,134,830,637	61,314,525

ตารางผนวกที่ ก1 (ต่อ)

(หน่วย : พันบาท)

พ.ศ.	ไตรมาส	สินทรัพย์	รายได้
2544	1	4,238,196,524	50,243,968
	2	4,182,070,938	47,764,025
	3	4,149,963,677	46,217,150
	4	4,153,551,399	45,252,017
2545	1	4,253,191,426	43,630,869
	2	4,266,450,448	43,405,564
	3	4,223,322,511	43,936,439
	4	4,194,994,948	43,716,621
2546	1	4,307,090,549	42,835,853
	2	4,348,961,714	41,572,191
	3	4,437,255,253	39,810,913
	4	4,566,370,530	41,262,905
2547	1	4,596,971,141	41,787,204
	2	4,606,530,988	41,742,643
	3	4,690,990,049	42,695,123
	4	4,696,508,523	45,792,982
2548	1	4,822,325,131	46,370,504
	2	4,789,074,292	46,704,038
	3	4,811,431,696	46,049,500
	4	4,618,396,494	59,700,622

ที่มา: ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (2540 - 2548); ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (2540 - 2548); ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) (2540 - 2548); ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) (2540 - 2548) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (2540 - 2548)

ตารางผนวกที่ ก2 แสดงค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล ไฮร์แมน (HHI) ของสินทรัพย์และรายได้ของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 ธนาคารที่ใช้เป็นตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2548

พ.ศ.	ไตรมาส	HHI_ASSET	HHI_REVENUE
2538	1	0.233	0.245
	2	0.232	0.240
	3	0.230	0.235
	4	0.228	0.255
2539	1	0.228	0.216
	2	0.228	0.234
	3	0.227	0.231
	4	0.226	0.252
2540	1	0.226	0.245
	2	0.227	0.242
	3	0.227	0.253
	4	0.226	0.272
2541	1	0.222	0.232
	2	0.224	0.224
	3	0.223	0.227
	4	0.222	0.248
2542	1	0.220	0.265
	2	0.221	0.267
	3	0.223	0.299
	4	0.220	0.276
2543	1	0.219	0.303
	2	0.221	0.321
	3	0.221	0.323
	4	0.222	0.322

ตารางผนวกที่ ก2 (ต่อ)

พ.ศ.	**ไตรมาส**	HHI_ASSET	HHI_REVENUE
2544	1	0.221	0.337
	2	0.222	0.343
	3	0.221	0.332
	4	0.221	0.311
2545	1	0.222	0.295
	2	0.221	0.289
	3	0.221	0.281
	4	0.222	0.286
2546	1	0.221	0.282
	2	0.221	0.262
	3	0.220	0.263
	4	0.221	0.266
2547	1	0.220	0.271
	2	0.221	0.249
	3	0.220	0.251
	4	0.220	0.255
2548	1	0.219	0.269
	2	0.219	0.255
	3	0.217	0.258
	4	0.222	0.259

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก ข

ชุดข้อมูลที่ใช้ในแบบจำลอง

ตารางผนวกที่ ข1 ชุดข้อมูลของตัวแปรที่ระดับ (ชุดที่ 1)

obs	S	RR	NFC	HHI_ASS	FBANK_ASS
2541Q1	-0.000650	83,592,629	0.031280	0.221800	1.022510
2541Q2	-0.002790	15,324,800	0.028040	0.223760	0.831380
2541Q3	-0.004700	15,324,800	0.030420	0.222540	0.774910
2541Q4	0.017860	15,324,800	0.024990	0.222210	0.662980
2542Q1	-0.000820	15,324,800	0.004490	0.220440	0.633880
2542Q2	0.002570	15,324,800	0.006050	0.220650	0.596310
2542Q3	0.003060	15,324,800	0.004570	0.222790	0.581090
2542Q4	0.012160	15,324,800	0.024950	0.220350	0.595170
2543Q1	0.002720	15,324,800	0.004830	0.219400	0.611120
2543Q2	0.006410	15,324,800	0.004790	0.220570	0.603360
2543Q3	0.007020	15,324,800	0.005370	0.220970	0.607680
2543Q4	0.029290	15,324,800	0.021490	0.221530	0.593440
2544Q1	0.007590	15,324,800	0.004580	0.221160	0.594490
2544Q2	0.007610	15,324,800	0.004280	0.221580	0.603390
2544Q3	0.007760	15,324,800	0.004030	0.220790	0.603880
2544Q4	0.032760	15,324,800	0.015590	0.221230	0.560350
2545Q1	0.007670	15,324,800	0.004070	0.221800	0.552660
2545Q2	0.007220	13,996,220	0.004180	0.221070	0.534580
2545Q3	0.007310	13,301,220	0.004210	0.220840	0.536240
2545Q4	0.028460	13,301,220	0.016000	0.222140	0.515500
2546Q1	0.007500	13,301,220	0.004190	0.221380	0.504100
2546Q2	0.007470	14,359,454	0.004150	0.221120	0.501820
2546Q3	0.007780	2,014,654	0.004360	0.220130	0.492030
2546Q4	0.030630	1,214,654	0.015670	0.221350	0.462870
2547Q1	0.008600	1,214,654	0.004500	0.219870	0.499110
2547Q2	0.008950	5,514,787	0.004070	0.220530	1.690500
2547Q3	0.008900	5,514,787	0.004200	0.220100	0.528790
2547Q4	0.035360	9,514,787	0.018210	0.220000	0.551800

ตารางผนวกที่ ข1 (ต่อ)

obs	S	RR	NFC	HHI_ASS	FBANK_ASS
2548Q1	0.009930	13,514,787	0.004580	0.218630	0.586640
2548Q2	0.009850	16,111,122	0.005310	0.218510	0.631000
2548Q3	0.009580	83,592,629	0.004980	0.216730	0.682320
2548Q4	0.041730	15,324,800	0.020610	0.221740	0.653720

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ข2 ชุดข้อมูลของตัวแปรที่ระดับ (ชุดที่ 2)

obs	LEND	DEP	INF	RP_14	GDP
2541Q1	3,197,675,453	3,032,546,007	94.10	21.418	719,305
2541Q2	3,239,137,420	3,099,411,080	96.20	17.620	662,415
2541Q3	3,095,512,872	3,186,596,982	97.00	7.360	658,899
2541Q4	3,378,455,005	3,347,875,182	96.50	3.984	709,065
2542Q1	3,317,960,099	3,331,910,655	96.50	2.820	717,789
2542Q2	3,323,454,641	3,344,377,023	95.80	1.688	685,245
2542Q3	3,331,609,228	3,373,979,891	96.10	1.560	714,340
2542Q4	3,189,409,395	3,286,747,577	96.60	1.480	754,606
2543Q1	3,160,092,250	3,323,750,271	97.40	1.640	764,339
2543Q2	2,947,243,314	3,373,719,440	97.30	1.500	727,229
2543Q3	2,489,076,306	3,436,370,600	98.10	1.500	731,689
2543Q4	2,468,282,631	3,476,700,952	98.20	1.500	785,144
2544Q1	2,465,267,335	3,531,883,445	98.70	1.500	777,523
2544Q2	2,445,374,258	3,522,039,477	99.80	2.262	743,138
2544Q3	2,441,357,929	3,540,230,419	99.70	2.500	746,884
2544Q4	2,683,238,539	3,576,971,551	99.20	2.458	806,056
2545Q1	2,736,119,605	3,672,284,913	99.30	2.000	812,458
2545Q2	2,892,794,063	3,691,203,573	100.00	2.000	780,037
2545Q3	2,951,225,745	3,632,448,228	100.00	1.994	789,845
2545Q4	3,037,874,968	3,633,912,137	100.60	1.750	854,702

ตารางผนวกที่ ข2 (ต่อ)

obs	LEND	DEP	INF	RP_14	GDP
2546Q1	3,073,753,722	3,689,592,427	101.20	1.740	867,352
2546Q2	3,124,089,644	3,742,218,732	101.70	1.702	831,219
2546Q3	3,165,758,775	3,790,355,360	101.90	1.250	842,943
2546Q4	3,259,839,490	3,833,859,500	102.20	1.250	923,187
2547Q1	3,323,514,863	3,927,158,969	103.20	1.250	925,577
2547Q2	3,419,241,471	3,958,222,411	104.40	1.250	884,664
2547Q3	3,436,025,748	4,039,461,264	105.30	1.500	895,978
2547Q4	3,419,419,990	4,012,625,667	105.40	1.900	972,292
2548Q1	3,440,606,019	4,068,452,789	106.10	2.239	955,027
2548Q2	3,469,645,258	3,994,189,144	108.30	2.464	925,265
2548Q3	3,484,649,688	4,019,182,378	111.20	3.224	944,720
2548Q4	3,474,233,798	4,004,617,640	111.70	3.941	1,017,712

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ข3 ชุดข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลง (ชุดที่ 1)

obs	GS	GRR	ΔNFC	GHHI_ASS	GFBANK_ASS
2541Q1	-1.131000	26.58762	0.026500	0.221800	0.472300
2541Q2	-1.247700	63.25202	0.022700	0.223760	0.104500
2541Q3	-1.406800	62.94097	0.025400	0.222540	-0.099100
2541Q4	-0.483700	-0.813220	0.007600	0.222210	-0.319100
2542Q1	0.271800	-1.173180	-0.026800	0.220440	-0.388600
2542Q2	-1.919100	-1.173180	-0.022000	0.220650	-0.235100
2542Q3	-1.651200	-1.180410	-0.025900	0.222790	-0.193800
2542Q4	-0.319100	-1.000000	0.000000	0.220350	-0.067800
2543Q1	-4.316600	-1.000000	0.000300	0.219400	-0.022800
2543Q2	1.499100	-1.000000	-0.001300	0.220570	0.007100
2543Q3	1.293000	-1.000000	0.000800	0.220970	0.026600
2543Q4	1.408500	0.000000	-0.003500	0.221530	-0.001700

ตารางผนวกที่ ข3 (ต่อ)

obs	GS	GRR	ΔNFC	GHHI_ASS	GFBANK_ASS
2544Q1	1.786600	0.000000	-0.000300	0.221160	-0.016600
2544Q2	0.186300	0.000000	-0.000500	0.221580	0.000000
2544Q3	0.104700	0.000000	-0.001300	0.220790	-0.003800
2544Q4	0.118400	0.000000	-0.005900	0.221230	-0.033100
2545Q1	0.010300	0.000000	-0.000500	0.221800	-0.041800
2545Q2	-0.051500	0.000000	-0.000100	0.221070	-0.068800
2545Q3	-0.058000	0.000000	0.000200	0.220840	-0.067600
2545Q4	-0.131400	0.000000	0.000400	0.222140	-0.044900
2546Q1	-0.021800	0.000000	0.000100	0.221380	-0.048600
2546Q2	0.034600	0.000000	0.000000	0.221120	-0.032800
2546Q3	0.064600	0.000000	0.000200	0.220130	-0.044200
2546Q4	0.076400	-1.299350	-0.000300	0.221350	-0.052600
2547Q1	0.146900	5.426060	0.000300	0.219870	-0.005000
2547Q2	0.198700	5.881540	-0.000100	0.220530	1.188700
2547Q3	0.143700	5.881540	-0.000200	0.220100	0.036800
2547Q4	0.154400	-24.73383	0.002500	0.220000	0.088900
2548Q1	0.154200	-3.047450	0.000100	0.218630	0.087500
2548Q2	0.101100	-8.520050	0.001200	0.218510	-1.059500
2548Q3	0.076700	-12.14412	0.000800	0.216730	0.153500
2548Q4	0.180300	-4.119490	0.002400	0.221740	0.101900

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ข4 ชุดข้อมูลที่ระดับอัตราการเปลี่ยนแปลง (ชุดที่ 2)

obs	GLEND	GDEP	INF	ΔRP_14	GGDP
2541Q1	-0.055600	0.135800	7.380000	11.24760	-0.070808
2541Q2	-0.107700	0.116000	8.250000	4.727000	-0.138815
2541Q3	-0.136500	0.093800	7.680000	-15.94000	-0.139229
2541Q4	-0.144400	0.069200	5.390000	-18.23560	-0.071699

ตารางผนวกที่ ข4 (ต่อ)

obs	GLEND	GDEP	INF	ΔRP_14	GGDP
2542Q1	-0.075700	0.032500	4.000000	-18.59760	-0.002108
2542Q2	-0.059000	0.007300	1.640000	-15.93250	0.034465
2542Q3	-0.041200	-0.017100	0.850000	-5.800000	0.084142
2542Q4	-0.022400	-0.041300	0.690000	-2.504400	0.064227
2543Q1	2.955200	2.966000	0.240000	-1.180000	0.064852
2543Q2	2.781200	3.017400	1.010000	-0.187500	0.061269
2543Q3	2.660900	3.151100	0.840000	-0.060000	0.024287
2543Q4	2.609900	3.310500	0.760000	0.020000	0.040469
2544Q1	-0.090100	0.062600	1.000000	-0.140000	0.017249
2544Q2	-0.051000	0.061300	1.500000	0.761900	0.021876
2544Q3	-0.023400	0.046600	1.500000	1.000000	0.020767
2544Q4	-0.063900	0.040000	1.300000	0.958300	0.026635
2545Q1	-0.047700	0.051500	0.900000	0.500000	0.044931
2545Q2	-0.013300	0.053400	0.300000	-0.261900	0.049653
2545Q3	0.005000	0.021100	0.300000	-0.506000	0.057520
2545Q4	0.073400	0.021600	0.200000	-0.708300	0.060351
2546Q1	0.056400	0.006900	0.300000	-0.260400	0.067565
2546Q2	0.024900	0.010300	0.200000	-0.297600	0.065615
2546Q3	0.018300	0.046200	0.000000	-0.744000	0.067226
2546Q4	0.020300	0.045900	0.100000	-0.500000	0.080127
2547Q1	0.057600	0.073000	0.100000	-0.489600	0.067130
2547Q2	0.081100	0.067800	0.400000	-0.452400	0.064297
2547Q3	0.123800	0.072800	0.600000	0.250000	0.062916
2547Q4	0.109700	0.060000	0.600000	0.650000	0.053191
2548Q1	0.070600	0.041200	0.700000	0.989100	0.031818
2548Q2	0.068800	0.030700	1.100000	1.213800	0.045894
2548Q3	0.061500	0.068500	2.200000	1.723700	0.054401
2548Q4	0.084800	0.086700	2.400000	2.041200	0.046714

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก ค

การทดสอบค่าสถิติเบื้องต้น

ตารางผนวกที่ ค1 ค่าสถิติเบื้องต้นของข้อมูลที่ระดับ (At Level)

	S	RR	NFC	HHI_AST	FBANK_AST	LEND	DEP	INF	RP_14	GDP
Mean	0.0114	19,339,008	0.0107	0.2209	0.6375	3,090,000,000	3,610,000,000	100.6156	3.2576	810,208
Median	0.0077	15,324,800	0.0048	0.2210	0.5948	3,180,000,000	3,600,000,000	99.7500	1.8250	787,495
Maximum	0.0417	83,592,629	0.0313	0.2238	1.6905	3,480,000,000	4,070,000,000	111.7000	21.4176	1,017,712
Minimum	-0.0047	1,214,654	0.0040	0.2167	0.4629	2,440,000,000	3,030,000,000	94.1000	1.2500	658,899
Std. Dev.	0.0116	21,467,382	0.0093	0.0013	0.2207	343,000,000	296,000,000	4.4261	4.4513	97,343
Skewness	1.1851	3	1.0421	-0.7708	3.6934	- 1	- 0	0.9548	3.3147	0
Kurtosis	3.4816	8	2.5291	4.6530	17.6416	2	2	3.2769	12.8720	2
Jarque-Bera	7.7992	69	6.0873	6.8122	358.5898	4	1	4.9646	188.5422	2
Observations	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32
Q(2)	0.1127	21.327***	3.563	8.9896**	0.061	51.189***	49.855***	42.01***	15.298***	41.814
Q(4)	21.678***	21.456***	8.5653*	10.533**	0.119	72.916***	81.094***	65.259***	15.557***	75.163
Q(8)	37.979***	21.482***	11.583	11.623	0.216	77.978***	108.21***	82.506***	15.870**	98.201
Q(12)	54.314***	21.504***	13.476	12.840	0.310	109.74***	110.17***	83.763***	16.392	99.588

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ค2 ค่าสถิติเบื้องต้นของข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลง (Growth Rate)

	S	RR	NFC	HHI_AST	FBANK_AST	LEND	DEP	INF	RP_14	GDP
Mean	-0.1477	0.5313	0.0001	-0.0042	-0.0333	0.3427	0.4268	1.4701	-2.1243	0.0322
Median	0.0766	0.0000	0.0001	-0.0030	-0.0278	0.0193	0.0525	0.8000	-0.2240	0.0482
Maximum	1.7866	10.1265	0.0265	0.0081	1.1887	2.9552	3.3105	8.2500	4.7270	0.0841
Minimum	-4.3166	-0.9087	-0.0268	-0.0216	-1.0595	-0.1444	-0.0413	-0.0061	-18.5976	-0.1392
Std. Dev.	1.1207	2.1977	0.0112	0.0074	0.3083	0.9289	1.0325	2.0536	6.0126	0.0539
Skewness	-1.5571	3.4704	-0.0324	-0.4890	0.7593	2.2547	2.2730	2.2769	-1.9950	-2.2112
Kurtosis	7.4632	14.3810	5.1128	2.6795	12.4104	6.1597	6.1963	7.3235	5.5412	7.3262
Jarque-Bera	39.4907	236.9348	5.9574	1.4122	121.1496	40.4237	41.1757	52.5731	29.8371	51.0312
Observations	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32
Q(2)	3.2535	14.520***	14.112***	12.127***	0.0293	22.622***	23.160***	20.504***	25.717***	28.956***
Q(4)	6.4079	15.172***	26.090***	16.313***	7.1887	24.642***	24.887***	21.606***	26.895***	29.850***
Q(8)	6.5522	15.911**	30.209***	19.277**	7.3991	33.022***	29.614***	21.863***	27.268***	31.646***
Q(12)	8.8941	16.083	30.317***	31.613***	7.4752	34.986***	32.164***	21.983**	28.582***	33.058***

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก ง

การทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Stationary)

ตารางผนวกที่ ง1 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (S)

Null Hypothesis: S has a unit root			
Exogenous: None			
Lag Length: 4 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		1.229835	0.9400
Test critical values:	1% level	-2.653401	
	5% level	-1.953858	
	10% level	-1.609571	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง2 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (RR)

Null Hypothesis: RR has a unit root			
Exogenous: Constant			
Lag Length: 0 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-3.513828	0.0143
Test critical values:	1% level	-3.661661	
	5% level	-2.960411	
	10% level	-2.619160	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง3 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (NFC)

Null Hypothesis: NFC has a unit root			
Exogenous: Constant			
Lag Length: 3 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-10.33013	0.0000
Test critical values:	1% level	-3.689194	
	5% level	-2.971853	
	10% level	-2.625121	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง4 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (HHI_AST)

Null Hypothesis: HHI_AST has a unit root			
Exogenous: None			
Lag Length: 0 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-3.156163	0.0026
Test critical values:	1% level	-2.641672	
	5% level	-1.952066	
	10% level	-1.610400	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง5 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (FBANK_AST)

Null Hypothesis: FBANK_AST has a unit root			
Exogenous: Constant			
Lag Length: 0 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-5.617490	0.0001
Test critical values:	1% level	-3.661661	
	5% level	-2.960411	
	10% level	-2.619160	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง6 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (LEND)

Null Hypothesis: LEND has a unit root			
Exogenous: Constant			
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-1.493756	0.5187
Test critical values:	1% level	-3.752946	
	5% level	-2.998064	
	10% level	-2.638752	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง7 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (DEP)

Null Hypothesis: DEP has a unit root			
Exogenous: Constant, Linear Trend			
Lag Length: 4 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-3.141147	0.1174
Test critical values:	1% level	-4.339330	
	5% level	-3.587527	
	10% level	-3.229230	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง8 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (INF)

Null Hypothesis: INF has a unit root			
Exogenous: Constant, Linear Trend			
Lag Length: 2 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		0.717904	0.9994
Test critical values:	1% level	-4.309824	
	5% level	-3.574244	
	10% level	-3.221728	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง9 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (RP_14)

Null Hypothesis: RP_14 has a unit root			
Exogenous: Constant			
Lag Length: 1 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-17.08634	0.0001
Test critical values:	1% level	-3.670170	
	5% level	-2.963972	
	10% level	-2.621007	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง10 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GDP)

Null Hypothesis: GDP has a unit root			
Exogenous: Constant, Linear Trend			
Lag Length: 5 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-1.233582	0.8818
Test critical values:	1% level	-4.356068	
	5% level	-3.595026	
	10% level	-3.233456	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง11 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GS)

Null Hypothesis: GS has a unit root				
Exogenous: None				
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)				
		t-Statistic	Prob.*	
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-11.42488		0.0000
Test critical values:	1% level	-2.669359		
	5% level	-1.956406		
	10% level	-1.608495		

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง12 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GRR)

Null Hypothesis: GRR has a unit root				
Exogenous: None				
Lag Length: 9 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)				
		t-Statistic	Prob.*	
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-3.258634		0.0024
Test critical values:	1% level	-2.674290		
	5% level	-1.957204		
	10% level	-1.608175		

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง13 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (ΔNFC)

Null Hypothesis: ΔNFC has a unit root			
Exogenous: Constant			
Lag Length: 9 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-3.014406	0.0491
Test critical values:	1% level	-3.769597	
	5% level	-3.004861	
	10% level	-2.642242	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง14 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GHHI_AST)

Null Hypothesis: GHHI_AST has a unit root			
Exogenous: None			
Lag Length: 0 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-3.156163	0.0026
Test critical values:	1% level	-2.641672	
	5% level	-1.952066	
	10% level	-1.610400	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง15 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GFBANK_AST)

Null Hypothesis: GFBANK_AST has a unit root			
Exogenous: None			
Lag Length: 3 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-4.344131	0.0001
Test critical values:	1% level	-2.650145	
	5% level	-1.953381	
	10% level	-1.609798	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง16 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GLEND)

Null Hypothesis: GLEND has a unit root			
Exogenous: None			
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-2.625821	0.0111
Test critical values:	1% level	-2.669359	
	5% level	-1.956406	
	10% level	-1.608495	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง17 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GDEP)

Null Hypothesis: GDEP has a unit root			
Exogenous: None			
Lag Length: 4 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-1.383447	0.1509
Test critical values:	1% level	-2.653401	
	5% level	-1.953858	
	10% level	-1.609571	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง18 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (INF)

Null Hypothesis: INF has a unit root			
Exogenous: Constant			
Lag Length: 1 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-7.929214	0.0000
Test critical values:	1% level	-3.670170	
	5% level	-2.963972	
	10% level	-2.621007	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง19 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (ΔRP_14)

Null Hypothesis: ΔRP_14 has a unit root			
Exogenous: Constant			
Lag Length: 1 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-2.388211	0.1533
Test critical values:	1% level	-3.670170	
	5% level	-2.963972	
	10% level	-2.621007	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ง20 การทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล (GGDP)

Null Hypothesis: GGDP has a unit root			
Exogenous: None			
Lag Length: 6 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-0.025297	0.6647
Test critical values:	1% level	-2.660720	
	5% level	-1.955020	
	10% level	-1.609070	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก จ

การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (Co-integration)

ตารางผนวกที่ จ1 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GRR

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/31/07 Time: 15:18
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GRR	0.026228	0.092979	0.282083	0.7798
C	-0.161673	0.207103	-0.780637	0.4411

R-squared	0.002645	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	-0.030600	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.137736	Akaike info criterion	3.156420
Sum squared resid	38.83333	Schwarz criterion	3.248028
Log likelihood	-48.50272	F-statistic	0.079571
Durbin-Watson stat	1.567766	Prob(F-statistic)	0.779817

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ2 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GRR

Null Hypothesis: ERROR_GRR has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-5.002004	0.0000
Test critical values:	1% level	-2.669359	
	5% level	-1.956406	
	10% level	-1.608495	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ3 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ ΔNFC

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/24/07 Time: 14:05
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
ΔNFC	-7.061441	18.29232	-0.386033	0.7022
C	-0.147120	0.200900	-0.732303	0.4697

R-squared	0.004943	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	-0.028226	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.136425	Akaike info criterion	3.154114
Sum squared resid	38.74387	Schwarz criterion	3.245722
Log likelihood	-48.46582	F-statistic	0.149022
Durbin-Watson stat	1.559834	Prob(F-statistic)	0.702196

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ4 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ ΔNFC

Null Hypothesis: ERROR_ΔNFC has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-5.320754	0.0000
Test critical values:	1% level	-2.669359	
	5% level	-1.956406	
	10% level	-1.608495	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ5 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GHHI_AST

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/31/07 Time: 15:15
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GHHI_AST	62.06906	25.06316	2.476505	0.0191
C	0.113420	0.211648	0.535889	0.5960

R-squared	0.169736	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	0.142060	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.038066	Akaike info criterion	2.973057
Sum squared resid	32.32744	Schwarz criterion	3.064666
Log likelihood	-45.56892	F-statistic	6.133079
Durbin-Watson stat	1.914989	Prob(F-statistic)	0.019130

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ6 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GHHI_AST

Null Hypothesis: ERROR_GHHI_AST has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 5 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-2.260805	0.0255
Test critical values:	1% level	-2.656915	
	5% level	-1.954414	
	10% level	-1.609329	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ7 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GFBANK_AST

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/31/07 Time: 15:28
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GFBANK_AST	0.343318	0.660767	0.519574	0.6072
C	-0.136320	0.201692	-0.675881	0.5043

R-squared	0.008918	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	-0.024118	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.134153	Akaike info criterion	3.155785
Sum squared resid	38.58908	Schwarz criterion	3.247393
Log likelihood	-48.40177	F-statistic	0.098683
Durbin-Watson stat	1.596469	Prob(F-statistic)	0.755591

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ8 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GFBANK_AST

Null Hypothesis: ERROR_GFBANK_AST has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 4 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-2.150990	0.0326
Test critical values:	1% level	-2.653401	
	5% level	-1.953858	
	10% level	-1.609571	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ9 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GLEND

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/24/07 Time: 14:10
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GLEND	0.025421	0.220109	0.115494	0.9088
C	-0.156422	0.214929	-0.727784	0.4724

R-squared	0.000444	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	-0.032874	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.138991	Akaike info criterion	3.158624
Sum squared resid	38.91902	Schwarz criterion	3.250233
Log likelihood	-48.53799	F-statistic	0.013339
Durbin-Watson stat	1.579139	Prob(F-statistic)	0.908823

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ10 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GLEND

Null Hypothesis: ERROR_GLEND has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-5.193455	0.0000
Test critical values:	1% level	-2.669359	
	5% level	-1.956406	
	10% level	-1.608495	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ11 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GDEP

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/24/07 Time: 14:12
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDEP	0.069157	0.198108	0.349088	0.7295
C	-0.177582	0.218411	-0.813061	0.4226

R-squared	0.004046	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	-0.029153	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.136937	Akaike info criterion	3.155015
Sum squared resid	38.77880	Schwarz criterion	3.246623
Log likelihood	-48.48024	F-statistic	0.121862
Durbin-Watson stat	1.615032	Prob(F-statistic)	0.729462

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ12 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GDEP

Null Hypothesis: ERROR_GDEP has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-5.210548	0.0000
Test critical values:	1% level	-2.669359	
	5% level	-1.956406	
	10% level	-1.608495	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ13 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ INF

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/24/07 Time: 14:13
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
INF	-0.133705	0.086178	-1.551500	0.1313
C	0.079687	0.242967	0.327974	0.7452

R-squared	0.074278	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	0.043421	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.096117	Akaike info criterion	3.081887
Sum squared resid	36.04420	Schwarz criterion	3.173496
Log likelihood	-47.31019	F-statistic	2.407153
Durbin-Watson stat	1.747577	Prob(F-statistic)	0.131269

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ14 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ INF

Null Hypothesis: ERROR_INF has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-6.908671	0.0000
Test critical values:	1% level	-2.669359	
	5% level	-1.956406	
	10% level	-1.608495	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ15 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ ΔRP_14

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/24/07 Time: 14:14
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
ΔRP_14	0.035488	0.031037	1.143406	0.2619
C	-0.084841	0.204673	-0.414521	0.6814

R-squared	0.041759	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	0.009818	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.115204	Akaike info criterion	3.116412
Sum squared resid	37.31037	Schwarz criterion	3.208021
Log likelihood	-47.86260	F-statistic	1.307378
Durbin-Watson stat	1.644483	Prob(F-statistic)	0.261912

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ16 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ ΔRP_14

Null Hypothesis: ERROR_ΔRP14 has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-5.048709	0.0000
Test critical values:	1% level	-2.669359	
	5% level	-1.956406	
	10% level	-1.608495	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ17 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับ GGDP

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/24/07 Time: 14:16
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GGDP	4.010192	3.534294	1.134652	0.2655
C	-0.267658	0.223741	-1.196286	0.2410

R-squared	0.041149	Mean dependent var	-0.147738
Adjusted R-squared	0.009187	S.D. dependent var	1.120719
S.E. of regression	1.115559	Akaike info criterion	3.117050
Sum squared resid	37.33415	Schwarz criterion	3.208658
Log likelihood	-47.87279	F-statistic	1.287434
Durbin-Watson stat	1.637488	Prob(F-statistic)	0.265506

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ18 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับ GGDP

Null Hypothesis: ERROR_GGDP has a unit root
Exogenous: None
Lag Length: 8 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)

		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-6.116264	0.0000
Test critical values:	1% level	-2.669359	
	5% level	-1.956406	
	10% level	-1.608495	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ19 การทดสอบ OLS ของข้อมูล GS กับข้อมูลทุกตัวในแบบจำลอง

Dependent Variable: GS
Method: Least Squares
Date: 03/31/07 Time: 15:33
Sample: 2541Q1 2548Q4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GRR	0.108419	0.110278	0.983135	0.3362
ΔNFC	25.52688	30.58638	0.834583	0.4129
GHHI_AST	52.30523	39.68431	1.318033	0.2011
GFBANK_AST	0.197769	0.639380	0.309314	0.7600
GLEND	-6.953672	2.082294	-3.339428	0.0030
ΔDEP	6.203678	1.858360	3.338254	0.0030
INF	-0.050453	0.294853	-0.171112	0.8657
ΔRP_14	-0.004917	0.052788	-0.093153	0.9266
GGDP	9.631408	14.68050	0.656068	0.5186
C	-0.491468	0.966306	-0.508605	0.6161

R-squared	0.505325	Mean dependent var	
Adjusted R-squared	0.302958	S.D. dependent var	
S.E. of regression	0.935677	Akaike info criterion	
Sum squared resid	19.26083	Schwarz criterion	
Log likelihood	-37.28344	F-statistic	
Durbin-Watson stat	2.220498	Prob(F-statistic)	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ จ20 การทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล GS กับข้อมูลทุกตัวในแบบจำลอง

Null Hypothesis: RESID_ALL has a unit root			
Exogenous: None			
Lag Length: 5 (Automatic based on AIC, MAXLAG=9)			
		t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic		-1.636613	0.0949
Test critical values:	1% level	-2.656915	
	5% level	-1.954414	
	10% level	-1.609329	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก ฉ

การตรวจสอบปัญหา Multicollinearity และปัญหา Heteroscedasticity

ตารางผนวกที่ ฉ1 Correlation Matrix ของข้อมูลที่อัตราการเปลี่ยนแปลง

	GS	ΔNFC	GLEND	GDEP	ΔRP_14
GS	1.000000	-0.070305	0.020056	0.067695	0.204351
ΔNFC	-0.070305	1.000000	-0.039719	-0.024403	0.388464
GLEND	0.020056	-0.039719	1.000000	0.902016	0.119760
GDEP	0.067695	-0.024403	0.902016	1.000000	0.084731
ΔRP_14	0.204351	0.388464	0.119760	0.084731	1.000000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ ฉ2 การทดสอบปัญหา Heteroskedasticity

White Heteroskedasticity Test:			
F-statistic	14.66088	Probability	0.000000
Obs*R-squared	26.75362	Probability	0.000780

Test Equation:
Dependent Variable: RESID^2
Method: Least Squares
Date: 08/26/07 Time: 23:41
Sample: 2541:1 2548:4
Included observations: 32

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.248344	0.235231	1.055745	0.3020
ΔNFC	-24.64144	16.04461	-1.535808	0.1382
ΔNFC^2	3375.426	766.1454	4.405725	0.0002
GLEND	-3.957245	2.354945	-1.680398	0.1064
GLEND^2	2.702371	0.749288	3.606587	0.0015
GDEP	3.115723	4.048084	0.769678	0.4493
GDEP^2	-1.740083	1.011323	-1.720602	0.0988
ΔRP_14	0.002330	0.049433	0.047139	0.9628

ตารางผนวกที่ ฉ2 (ต่อ)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
ΔRP_14^2	-0.006186	0.003339	-1.852533	0.0768
R-squared	0.836050	Mean dependent var		0.816209
Adjusted R-squared	0.779025	S.D. dependent var		1.465827
S.E. of regression	0.689056	Akaike info criterion		2.325271
Sum squared resid	10.92037	Schwarz criterion		2.737509
Log likelihood	-28.20433	F-statistic		14.66088
Durbin-Watson stat	2.740346	Prob(F-statistic)		0.000000

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก ช

ลำดับเหตุการณ์ในช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

ตารางผนวกที่ ช1 ลำดับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องและการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ที่เกิด
มีนาคม 2539	ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งให้ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การเพิ่มทุนโดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟูเข้าซื้อหุ้นทั้งสิ้นเป็นเงินจำนวน 5,400 ล้านบาท
พฤษภาคม 2539	ผู้ฝากเงินเริ่มขาดความเชื่อมั่นและมีการถอนเงินจากธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การฯอันเป็นผลมาจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล จากนั้นกระทรวงการคลังจึงมีคำสั่งควบคุมธนาคากรุงเทพพาณิชย์การ
สิงหาคม 2539	ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งให้ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การเพิ่มทุนอีก โดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟูเข้าซื้อหุ้นทั้งจำนวนเป็นเงิน 22,500 ล้านบาท
มีนาคม 2540	1. ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งให้สถาบันการเงิน 10 แห่งเพิ่มทุน (ได้แก่ บงล.คันทรีฯ บงล.รอยัลอินเตอร์เนชั่นแนลไฟแนซ์ฯ บงล.ไทยฟูจิฯ บง.ทรัพย์ธำรงฯ บง.ศรีธนาฯ บงล.ตะวันออกไฟแนนซ์ฯ บงล.ศรีนครฯ บงล.อินเตอร์เครดิตแอนด์ทรัสต์ฯ บงล.ไอทีเอฟฯ และบค.ยูนิโก้เฮ้าซิ่งฯ) และแก้ไขมาตรฐานการกันสำรองการเงินอื่นที่เหลือมีฐานะการเงินและความสามารถที่จะเพิ่มทุนได้เอง 2. กองทุนฟื้นฟูฯรับอาวัลตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้ฝากเงินของสถาบันการเงินทั้ง 10 แห่ง แต่กระแสการถอนเงินฝากได้ขยายวงกว้างไปยังสถาบันการเงินอื่น ทำให้จำนวนสถาบันการเงินที่กองทุนรับอาวัลตั๋วสัญญาใช้เงินเพิ่มขึ้นเป็น 48 แห่ง
มิถุนายน 2540	ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศให้สถาบันการเงิน 16 แห่ง ระงับการดำเนินการชั่วคราวโดยผู้ฝากเงินสามารถแลกเปลี่ยนตั๋วสัญญาใช้เงินเป็นของบงล.กรุงไทยธนกิจฯ
กรกฎาคม 2540	ธนาคารแห่งประเทศไทยประการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตระกร้าเงินมาเป็นแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ

ตารางผนวกที่ ช1 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ที่เกิด
สิงหาคม 2540	1. ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศให้สถาบันการเงินอีก 42 แห่ง ระงับการดำเนินกิจการชั่วคราว 2. ประเทศไทยขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) 3. ธนาคารแห่งประเทศไทยปรับเพิ่มอัตราการเก็บเงินนำส่งจากสถาบันการเงินจากร้อยละ 0.1 เป็นร้อยละ 0.4 ของยอดเงินฝาก
ตุลาคม 2540	1. จัดตั้งองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) เพื่อดำเนินการกับสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน 58 แห่ง ที่ถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการ และบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน (บบส.) เพื่อรับซื้อสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินทั้ง 58 แห่งและสถาบันการเงินอื่นที่ถูกกองทุนฟื้นฟูฯเข้าถือหุ้นและมีอำนาจในการจัดการเพื่อบริหารต่อไป โดยออกพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินพ.ศ.2540 และพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน พ.ศ.2540 ตามลำดับ 2. แก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย โดยการออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540 โดยมีสาระสำคัญคือการให้กองทุนฟื้นฟูฯให้กู้ยืมเงินแก่สถาบันการเงินโดยไม่มีหลักประกันได้ และให้อำนาจคณะกรรมการจัดการกองทุนสละหลักประกันของสถาบันการเงิน 58 แห่งได้ในกรณีที่มีความจำเป็น และหากกองทุนประสบผลเสียหายจากการช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ให้รัฐบาลให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กองทุนฟื้นฟูฯ
ธันวาคม 2540	ปรส.ประกาศผลการพิจารณาแผนการฟื้นฟูสถาบันการเงินที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ 58 แห่ง โดยมีเพียง 2 แห่ง คือ บง.เกียรตินาคินฯ และบงล.บางกอกอินเวสเมนต์ฯ เท่านั้นที่สามารถเปิดดำเนินกิจการใหม่ได้ส่วนที่เหลืออีก 56 แห่งให้เข้ากระบวนการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชี

ตารางผนวกที่ ช1 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ที่เกิด
กุมภาพันธ์ 2541	1. ลดทุนธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ และให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 10,000 ล้านบาท 2. ลดทุนธนาคารศรีนครฯ และให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 25,000 ล้านบาท 3. ลดทุนธนาคารนครหลวงไทยฯและให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 20,000 ล้านบาท 4. ลดทุนธนาคารมหานครฯและให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 32,000 ล้านบาท 5. จัดตั้งธนาคารรัตนสินฯ
พฤษภาคม 2541	ลดทุนสถาบันการเงิน7 แห่ง (ได้แก่ บง.นวธนกิจฯ บง.เอราวัณ ทรัสต์ฯ บง.มหาทุนฯ บง.บางกอกเอเชียนฯ บง.เศรษฐการฯ บงล.ร่วมเสริมกิจฯ และบง.เคสิท) และให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 11,465 ล้านบาท เพื่อเตรียมควบรวมกิจการกับบงล.กรุงไทยธนกิจฯ ในภายหลัง เพื่อยกระดับเป็นธนาคารพาณิชย์
มิถุนายน 2541	กระทรวงการคลังเริ่มออกพันธบัตรเพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่กองทุนฟื้นฟูฯ ตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯพ.ศ.2541
สิงหาคม 2541	1. ลดทุนธนาคารสหธนาคารและให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 12,332 ล้านบาท 2. ลดทุนธนาคารแหลมทองฯและให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 15,065 ล้านบาท 3. ลดทุนสถาบันการเงิน 5 แห่ง ได้แก่ บง.ธนสยามฯ บง.เฟิสท์ซิตี้อินเวสเม้นท์ฯ บง.ไอเอฟซีทีฯ บง.วชิระธนทุนฯ บงล.ไทยซัมมิทฯ และให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 16,750 ล้านบาท 4. ลดทุนธนาคารนครหลวงไทยและให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 31,400 ล้านบาท

ตารางผนวกที่ ช1 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ที่เกิด
	5. ลดทุนธนาคารศรีนครฯ และให้กองทุนฟื้นฟูฯเข้าเพิ่มทุน 39,190 ล้านบาท 6. ประกาศแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน (มาตรา 14 สิงหาคม) ซึ่งมีสาระสำคัญในการจัดการกับสถาบันการเงินที่ได้แทรกแซง ดังนี้ 6.1 ให้เสนอขายธนาคารศรีนครฯและธนาคารนครหลวงไทยฯแก่ผู้ร่วมลงทุนภาคเอกชน 6.2 ให้โอนสินทรัพย์ที่ดี และเงินฝากของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การไปยังธนาคารกรุงไทยฯ และให้กองทุนฟื้นฟูแปลงเงินกู้ที่ให้แก่ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การฯเป็นทุนให้แก่ธนาคารกรุงไทยฯ และให้จัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพฯพาณิชย์เพื่อบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่เหลือของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ 6.2.1 ให้รวมกิจการธนาคารมหานครฯกับธนาคารกรุงไทยฯ 6.2.2 ให้รวมกิจการธนาคารแหลมทองฯกับธนาคารรัตนสินฯ 6.2.3 ให้รวมกิจการสถาบันการเงินที่ถูกแทรกแซง 12 แห่ง และธนาคารสหธนาคารฯ กับ บงล.กรุงไทยธนกิจฯ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารไทยธนาคารฯ ซึ่งจะเสนอขายให้แก่ผู้ร่วมลงทุนภาคเอกชนภายหลังจากการปรับโครงสร้าง
พฤศจิกายน 2541	ควบรวมกิจการของธนาคารแหลมทองและธนาคารรัตนสิน
ธันวาคม 2541	1. โอนสินทรัพย์และหนี้สินจากธนาคารมหานครฯไปรวมไว้ที่ธนาคารกรุงไทยฯและเพิ่มทุนให้ธนาคารกรุงไทยฯ 77,000 ล้านบาท 2. เปลี่ยนชื่อธนาคารสหธนาคารฯเป็นธนาคารไทยธนาคารฯ
มกราคม 2542	จัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพฯพาณิชย์ฯ เพื่อจัดการกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ

ตารางผนวกที่ ช1 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ที่เกิด
กุมภาพันธ์ 2542	1. รวมกิจการธนาคารไทยธนาคารฯ และบงล.กรุงไทยธนกิจฯ และกลุ่มสถาบันการเงิน 12 แห่ง 2. ธนาคารแห่งประเทศไทย สั่งปิดกิจการ บค.แอล พี เอ็นฯ และให้กองทุนฟื้นฟูฯชำระเงินคืนแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้
มีนาคม 2542	กระทรวงการคลังออกพันธบัตรเพื่อชดใช้ความเสียหายให้แก่กองทุนฟื้นฟูฯ ตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนฟื้นฟูฯพ.ศ. 2541 ครบตามวงเงิน 500,000 ล้านบาท
เมษายน 2542	กองทุนฟื้นฟูฯเพิ่มทุนให้ธนาคารไทยธนาคารฯ 37,068 ล้านบาท
กรกฎาคม 2542	1. ลดทุนธนาคารนครธนฯ และให้กองทุนซื้อหุ้นเพิ่มทุน 7,001 ล้านบาท 2. กองทุนฟื้นฟูฯซื้อหุ้นธนาคารรัตนสินฯ (1998) จากกระทรวงการคลังทั้งจำนวน
สิงหาคม 2542	1. กองทุนเพิ่มทุนให้ธนาคารกรุงไทยฯ 108,000 ล้านบาท 2. ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สั่งปิดกิจการ บง.มหาสมุทรฯ และให้กองทุนชำระเงินคืนแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้
กันยายน 2542	1. กองทุนฟื้นฟูฯขายหุ้นธนาคารนครธนฯ ให้ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด ในสัดส่วนร้อยละ 75 โดยคงสินทรัพย์ด้อยคุณภาพไว้ใน Covered Asset Pool (CAP) ของธนาคาร โดยมีข้อตกลงในการแบ่งผลกำไร/ขาดทุนจากสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ (Gain/Loss Sharing) และการจ่ายผลตอบแทน (Yield Maintenance) 2. ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสั่งปิดกิจการ บง.ภัทรธนกิจฯ และให้กองทุนฟื้นฟูฯชำระเงินคืนแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้

ตารางผนวกที่ ช1 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ที่เกิด
ตุลาคม 2542	กองทุนฟื้นฟูฯขายหุ้นธนาคารรัตนสินฯให้ธนาคารยูไนเต็ดโอเวอร์ซี จากสิงคโปร์ ในสัดส่วนร้อยละ 75.02 โดยแยกสินทรัพย์ด้อยคุณภาพออกมาไว้ในบริษัทบริหารสินทรัพย์ (Asset Management Company) ซึ่งกองทุนถือหุ้นทั้งหมด
มีนาคม 2543	ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสั่งปิดกิจการ บง.ไทยแคปิตอลฯ และให้กองทุนฟื้นฟูฯชำระเงินคืนแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้
เมษายน 2543	คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของธนาคารกรุงไทยฯ โดยการจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ซึ่งกองทุนถือหุ้นทั้งหมด

ตารางผนวกที่ ช2 ลำดับเหตุการณ์การเข้ามาควบรวมกิจการในธนาคารพาณิชย์ไทยจากธนาคารต่างชาติหลังวิกฤติการณ์การทางการเงินปี พ.ศ. 2540

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ที่เกิด
ธันวาคม 2540	ธนาคารไทยทนุ ขายหุ้นเพิ่มทุนให้กับธนาคารดีบีเอสจากสิงคโปร์ ส่งผลให้ธนาคารดีบีเอสเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คือ ร้อยละ 50.27 และต้นปี 2542 ไทยทนุได้เพิ่มทุนใหม่อีกครั้งและมีดีบีเอสเป็นผู้ถือหุ้นถึงร้อยละ 75 พร้อมเปลี่ยนชื่อธนาคารใหม่เป็น ธนาคารดีบีเอสไทยทนุ
มีนาคม 2541	ธนาคารเอเชียแถลงข่าวประกาศพันธมิตรใหม่ ได้ข้อสรุปว่าธนาคารเอบีเอ็นแอมโร จากประเทศเนเธอร์แลนด์จะมีสัดส่วนการถือหุ้นในธนาคารเอเชียเป็นจำนวนทั้งสิ้นถึงร้อยละ 75 ของปริมาณหุ้นทั้งหมดและได้มีการเซ็นสัญญาอย่างเป็นทางการในเดือนมิถุนายน 2541

ตารางผนวกที่ ช2 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ที่เกิด
มีนาคม 2542	ธนาคารนครธน (NTB) ประกาศเข้ารับความช่วยเหลือจากทางการในการเพิ่มเงินกองทุนขั้นที่ 1 และภายหลังการเข้าเงินกองทุนขั้นที่ 1 แล้วได้มีแผนการเจรจาเพิ่มทุนกับนักลงทุนจำนวน 3 ราย และเดือนเมษายน 2542 คณะกรรมการเพิ่มการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (กปส.) ได้ตัดสินเลือกธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ เนื่องจากเสนอเงื่อนไขที่ดีที่สุด ทำให้ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในการธนาคารนครธน คือ ร้อยละ 75 พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็นธนาคาร สแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด นครธน จำกัด (มหาชน) (SCNB) และเริ่มเข้ามาบริหารงานในเดือนกันยายน 2542
ตุลาคม 2542	ธนาคาร UOB จากสิงคโปร์เป็นผู้ชนะการประมูลธนาคารรัตนสิน (RSB) ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้เปิดให้มีการประมูลขายเมื่อกลางปี 2542
พฤศจิกายน 2542	คณะกรรมการเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงินพิจารณาการขายธนาคารของรัฐได้ข้อสรุปขายธนาคารศรีนคร (BMB) ให้ HSBC จากอังกฤษในมูลค่าประมาณ 3-4 หมื่นล้านและเปลี่ยนชื่อเป็น “ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ศรีนคร” ซึ่งทาง HSBC จะถือหุ้นร้อยละ 75
ธันวาคม 2543	HSBC ประกาศถอนตัวจากการเจรจากับทางการไทยในการซื้อหุ้นใหญ่ของธนาคารรัฐแห่งนี้ ถือเป็นการล้มแผนซื้อธนาคารศรีนครหลังจากการเจรจายืดเยื้อนานเกือบ 1 ปี ซึ่งสาเหตุมาจากตกลงกันไม่ได้ในเรื่องของภาษี อีกทั้งทางการไทยปฏิเสธที่ผู้ซื้อต้องการสิทธิเท่าเทียมต่างชาติรายอื่น ๆ ที่ซื้อธนาคารรัตนสินและนครธนไปแล้ว เพราะเกรงว่าจะมีปัญหาภายหลัง ซึ่งได้มีการเตรียมการเสนอเรื่องให้รัฐบาลใหม่หาทางออกต่อไป และต่อมาทางการมีแนวคิดที่จะไม่มีการขายธนาคารของรัฐใด ๆ ให้กับธนาคารต่างประเทศอีก

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล	นายวาทิศ กันตะเพ็ง
วัน เดือน ปี ที่เกิด	18 กรกฎาคม พ.ศ. 2516
สถานที่เกิด	จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ประวัติการทำงาน	เจ้าหน้าที่พิธีการสินเชื่อ Account Officer
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	หน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่